

~ 1 ~

હેમચન્દ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ

વિનયન વિદ્યાશાખા

સંસ્કૃત વિષયનો અભ્યાસક્રમ

PROGRAM CODE : HNGU 2012

॥ અભ્યાસક્રમ ॥

(રેગ્યુલર અને એક્સટર્નલ)

M.A. : SANSKRIT

જૂન : ૨૦૧૯ થી ક્રમશઃ અમલમાં

Hemchandracharya
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

હેમચન્દ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ

વિનયન વિદ્યાશાખા

સંસ્કૃત વિષયનો અભ્યાસક્રમ

-: અભ્યાસના હેતુઓ :-

- (૧) પ્રસિદ્ધ સંસ્કૃત પ્રશિષ્ટ નાટકોના અભ્યાસથી નાટકીય તત્વનો પ્રાથમિક પરિચય વિદ્યાર્થી સંસ્કૃત નાટકોના જ્ઞાનથી પરિચિત થશે.
- (૨) વૈદિક વાઙ્મયના વૈભવનો પરિચય વિદ્યાર્થી નિરુકત તથા નિર્વચનકારની મદદથી વેદનો અભ્યાસ કરી શકે.
- (૩) પ્રાચીન ભારતીય આદર્શ કૌટુંબિક જીવનની સમજણ વર્તમાન સમયમાં રામાયણ , મહાભારત અને પુરાણના અભ્યાસ દ્વારા વિદ્યાર્થી આદર્શ જીવનની શૈલી જાણશે.
- (૪) વિદ્યાર્થી ભાષાવિજ્ઞાનની ભારતીય પરંપરા અને પાણિનિના વ્યાકરણને જાણી શકે.
- (૫) વિદ્યાર્થી રૂપક પ્રકારોથી પરિચિત થાય, વિદ્યાર્થી ભારતીય કાવ્યશાસ્ત્રની સમજ સાથે સંસ્કૃત નાટ્ય પરંપરાથી પણ અવગત થાય.
- (૬) વિદ્યાર્થી દશરૂપક પ્રકારોથી પરિચિત થાય, વિદ્યાર્થી ભારતીય કાવ્યશાસ્ત્રની સમજ સાથે સંસ્કૃત નાટ્ય પરંપરાથી પણ અવગત થાય.
- (૭) વિદ્યાર્થી વેદાન્તશાસ્ત્રથી પરિચિત થાય, વિદ્યાર્થી ભારતીય દર્શનશાસ્ત્રની સમજ સાથે વેદાન્ત પરંપરાથી પણ અવગત થાય.
- (૮) વિદ્યાર્થીઓ પુરાણશાસ્ત્રને જાણી ભગવાન વિષ્ણુના અવતારો અને તત્ત્વજ્ઞાનને જાણો.
- (૯) કૌટિલ્ય અર્થશાસ્ત્રનો પરિચય તથા અભ્યાસ કરી શકે .
- (૧૦) વિદ્યાર્થીઓ પુરાલિપિ:, અભિલેખ:, શિલાલેખ: થી અવગત થાય.
- (૧૧) વિદ્યાર્થીઓ વૈદિક વાઙ્મયના વૈભવનો પરિચય તથા વેદનો અભ્યાસ કરી શકે.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

M.A. : SANSKRIT SYLLABUS

SEMESTER	COURSE CODE	COURSE NAME [NAME OF PAPER]	Question Style	Internal Marks	External Marks	Total Course Credit
3	C.C.-301	પદ્ય સાહિત્ય- કિરાતાર્જુનીય (પ્રથમ સર્ગ) - ૧ થી ૨૫ શ્લોક શિશુપાલવધ (પ્રથમ સર્ગ) - ૧ થી ૨૫ શ્લોક નૈષઢીયચરિત (પ્રથમ સર્ગ) - ૧ થી ૨૫ શ્લોક	5	30	70	4
3	C.C.-302	વૈદિક સાહિત્ય- વૃહદારણ્યક ઉપનિષદ	5	30	70	4
3	C.C.-303	કૌટિલ્યનું અર્થશાસ્ત્ર - અધિકરણ - ૧ થી ૪	5	30	70	4
3	C.C.-304	તર્કભાષા- કેશવમિશ્ર	5	30	70	4
3	I.D.-305(A)	અલંકારશાસ્ત્ર-ધ્વન્યાલોક (પ્રથમ ઉદ્યોત) વક્રોક્તિજીવિતમ્ (પ્રથમ ઉન્મેષ)	5	30	70	4
3	I.D.-305(B)	દર્શનશાસ્ત્ર-ન્યાય-વૈશેષિક: ન્યાયસિદ્ધાંતમુક્તાવલી (અનુમાનખણ્ડ)	5	30	70	4
3	I.D.-305(C)	પુરાણશાસ્ત્ર- મત્સ્યપુરાણ નિયત અંશ અધ્યાય-૧ થી ૧૦, ૧૮૬ થી ૧૯૪	5	30	70	4

નોંધ: (૧) રેગ્યુલર અને એક્સટર્નલ વિદ્યાર્થીઓ માટે આ જ અભ્યાસક્રમ સમાન રહેશે.

(૨) રેગ્યુલર વિદ્યાર્થી માટે કોલેજમાંથી લેવાતી પરીક્ષાના દરેક પેપરની આંતરિક પરીક્ષાના ૩૦ ગુણમાંથી , આંતરિક પરીક્ષાના ૧૫ ગુણ રહેશે.

(૩) સેમિનારના ૧૦ ગુણ ગણાશે , વિષય અંતર્ગત દસ મિનિટ વક્તવ્ય આપવાનું રહેશે.

(૪) અસાઈન્મેન્ટના ૫ ગુણ રહેશે. વિદ્યાર્થીએ ક્ષણવેલા વિષય પર પંદર પૃષ્ઠનું લખાણ આપવાનું રહેશે.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

संस्कृत अेम.अ.सेमेस्टर-3

पेपरनं.	विषय कोड	कोर्सनुं नाम	कोर्स क्रेडीट
६	301-Core Course	पद्य साहित्य- किरातार्जुनीय (प्रथम सर्ग) - १ थी २५ श्लोक शिशुपालवध (प्रथम सर्ग) - १ थी २५ श्लोक नैषधीयचरित (प्रथम सर्ग) - १ थी २५ श्लोक	४
७	302-Core Course	वैदिक साहित्य - बृहदारण्यक उपनिषद	४
८	303-Core Course	कौटिल्यनुं अर्थशास्त्र - अधिकरण - १ थी ४	४
९	304- Core Course	तर्कभाषा- केशवमिश्र	४
१०	304- Inter Maly Disciplinary Course	(A) अलंकारशास्त्र ध्वन्यालोक (प्रथम उद्योत) वक्रोक्तिजीवितम् (प्रथम उन्मेष) (B) दर्शनशास्त्र न्याय-वैशेषिक: न्यायसिद्धांतमुक्तावली (अनुमानखण्ड) (C) पुराणशास्त्र मत्स्यपुराण नियत अंश अध्याय-१ थी १०, १८६ थी १८४	४

Hemchandra
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

હેમચન્દ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ
એમ.એ. સંસ્કૃત સેમેસ્ટર-૩ અભ્યાસક્રમ

કોર્ષ :-સંસ્કૃત

301,

- વિષય-વૈદિક અભ્યાસ, પુસ્તક - (1) કિરાતાર્જુનીય (પ્રથમ સર્ગ),
(2) શિશુપાલવધ (પ્રથમ સર્ગ),
(3) નૈષધીયચરિત (પ્રથમ સર્ગ)

કોર્ષ ઉદ્દેશ :- મહાકાવ્ય વાઙ્મયના વૈભવનો પરિચય તથા મહાકાવ્યોનો અભ્યાસ કરી શકે.

નંબર	પ્રકાર	વિષય	પુસ્તક	એકમ
સંસ્કૃત -301	કોર કોર્સ	મહાકાવ્યો	(1)કિરાતાર્જુનીય (પ્રથમ સર્ગ), (2) શિશુપાલવધ (પ્રથમ સર્ગ), (3) નૈષધીયચરિત (પ્રથમ સર્ગ)	૧. સંસ્કૃત મહાકાવ્યોનો પરિચય ૨. અનુવાદ સહિત સમજૂતિ ૩. જનરલ વિવેચન ૪. તત્ત્વજ્ઞાન વિમર્શ ૫. ટૂંકનોંધ

સંદર્ભ પુસ્તકો :-

- (૧) કિરાતાર્જુનીયમ્-ભારવિ-સં.શ્રી રામપ્રતાપ ત્રિપાઠી, શાસ્ત્રી,લોકભારતી પ્રકાશન,ઇલાહાબાદ
- (૨) શિશુપાલવધ- માઘ,વલ્લભદેવ ટીકા સહિત,સં.રામચન્દ્ર એન્ડ હરભટ્ટ શાસ્ત્રી,શ્રીનગર કાશ્મીર
- (૩) મહાકવિ માઘ-ડો.મનમોહન લાલ જગન્નાથ શર્મા, નવયુગ પ્રકાશન દિલ્લી.
- (૪) નૈષધીયચરિતમ્ – શ્રીહર્ષ- દેવર્ષિ સનાઢ્ય
- (૫) નૈષધીયચરિતમ્ – શ્રીહર્ષ-આચાર્ય શ્રીશેષરાજ શર્મા,ચૌખમ્બા સુરભારતી પ્રકાશન,વારાણસી.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

હેમચન્દ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ
એમ.એ. સેમેસ્ટર-૩ અભ્યાસક્રમ
પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ
સેમેસ્ટર - ૩

301- (1)કિરાતાર્જુનીય (પ્રથમ સર્ગ), (2) શિશુપાલવધ (પ્રથમ સર્ગ), (3) નૈષધીયચરિત (પ્રથમ સર્ગ)

પેપર- 301

Core Course

કુલગુણ ૭૦

- યુનિટ-૧. અ. કોઈ પણ બે શ્લોકોનો અનુવાદ કરો. (ચાર પૂછવા) (૧૪)
(ચાર કિરાતાર્જુનીયમાંથી શ્લોકો પૂછવા)
- બ. કોઈ પણ બે શ્લોકોનો અનુવાદ કરો. (ચાર પૂછવા)
(ચાર શિશુપાલવધમાંથી શ્લોકો પૂછવા)
- ક. કોઈ પણ બે શ્લોકોનો અનુવાદ કરો.
(ચાર નૈષધીયચરિતમાંથી શ્લોકો પૂછવા)
- યુનિટ-૨. અ. ગમે તે બે સસંદર્ભ સમજાવો. (૧૪)
(ચાર કિરાતાર્જુનીયમાંથી, સંદર્ભ પૂછવા)
- બ. ગમે તે બે સસંદર્ભ સમજાવો. (ચાર પૂછવા)
ચાર શિશુપાલવધમાંથી સંદર્ભ પૂછવા)
- ક. ગમે તે બે સસંદર્ભ સમજાવો.
(ચાર નૈષધીયચરિતમાંથી સંદર્ભ પૂછવા)
- યુનિટ-૩. કૃતિને આધારે ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો. (કિરાતાર્જુનીય-માંથી) (૧૪)
અથવા
કૃતિને આધારે ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો. (કિરાતાર્જુનીય-માંથી) (૧૪)
- યુનિટ-૪. કૃતિને આધારે ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો. (શિશુપાલવધ- માંથી) (૧૪)
અથવા
કૃતિને આધારે ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો. (શિશુપાલવધ- માંથી)
- યુનિટ-૫. કોઈ પણ બે વિશે ૧૫૦ શબ્દોમાં ટૂંકનોંધ લખો (ચાર પૂછવી) (૧૪)
(નૈષધીયચરિત માંથી પ્રશ્નો પૂછવા)

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

હેમચન્દ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ
એમ.એ. સંસ્કૃત સેમેસ્ટર-૩ અભ્યાસક્રમ

કોર્ષ :-સંસ્કૃત 302,
વિષય-વૈદિક અભ્યાસ, પુસ્તક - બૃહદારણ્યક ઉપનિષદ્

કોર્ષ ઉદ્દેશ :- વૈદિક વાહ્મયના વૈભવનો પરિચય તથા વેદનો અભ્યાસ કરી શકે.

નંબર	પ્રકાર	વિષય	પુસ્તક	એકમ
સંસ્કૃત -302	કોર કોર્સ	ઉપનિષદ્	(૧) બૃહદારણ્યક ઉપનિષદ્	૧. ઉપનિષદોનો પરિચય ૨. અનુવાદ સહિત સમજૂતિ ૩. જનરલ વિવેચન ૪. તત્ત્વજ્ઞાન વિમર્શ ૫. ટૂંકનોંધ

સંદર્ભ પુસ્તકો :-

- (૧) બૃહદારણ્યક ઉપનિષદ્, - વેદાન્તી સ્વામી શ્રીરામપદાર્થદાસજીમહારાજ, શ્રીરામાનન્દ વેદાન્તપ્રચારક સમિતિ, અહમદાબાદ
- (૨) બૃહદારણ્યક ઉપનિષદ્-પં. રાજારામ, લાહોર
- (૩) બૃહદારણ્યક ઉપનિષદ્ - સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર અમદાવાદ -૧

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

हेमचन्द्राचार्य उत्तर गुजरात युनिवर्सिटी, पाटण
अम.अ. संस्कृत सेमेस्टर-३ अभ्यासक्रम
प्रश्नपत्र परिष्प

३०२ बृहदारण्यक उपनिषद्

पेपर-३०२ कुलगुण-७०

Core Course

युनिट – १ नीयेनामांथी गमे ते यार मंत्रो अनुवाट सडित समभवो. (१४)

(बृहदारण्यक उपनिषद् मांथी आठ मंत्रो पूछवा.)

युनिट – कृतिने आधारे जनरल प्रश्न पूछवो. (बृहदारण्यक उपनिषद् मांथी) (१४)

अथवा

कृतिने आधारे जनरल प्रश्न पूछवो. (बृहदारण्यक उपनिषद् मांथी)

युनिट – ३ कृतिने आधारे जनरल प्रश्न पूछवो. (बृहदारण्यक उपनिषद् मांथी) (१४)

अथवा

कृतिने आधारे जनरल प्रश्न पूछवो. (बृहदारण्यक उपनिषद् मांथी)

युनिट – ४ कृतिने आधारे जनरल प्रश्न पूछवो. (बृहदारण्यक उपनिषद् मांथी) (१४)

अथवा

४ कृतिने आधारे जनरल प्रश्न पूछवो. (बृहदारण्यक उपनिषद् मांथी)

युनिट – ५ कोर्य पाणु भे विषे टूंकनोध लभवी. (१४)

(बृहदारण्यक उपनिषद् मांथी यार प्रश्नो पूछवा.)

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

हेमचन्द्राचार्य उत्तर गुजरात युनिवर्सिटी, पाटण

अम.अ. संस्कृत सेमेस्टर-३ अभ्यासक्रम

कोर्ष :-संस्कृत ३०३,

विषय- ३०३ कौटिल्य अर्थशास्त्र अधिकरण - १ थी ४

कोर्ष उद्देश :- कौटिल्य अर्थशास्त्रनो परियय तथा अभ्यास करी शके .

नंभर	प्रकार	विषय	पुस्तक	अेकम
संस्कृत -३०३	कोर कोर्स	गद्य	(१) कौटिल्य अर्थशास्त्र अधिकरण - १ थी ४	१. अर्थशास्त्रनी परंपरा अनुवाद २. अनुवाद सलित समजूति ३. जनरल विवेचन ४. जनरल परामर्श ५. टूंकनोध

संदर्भ पुस्तको :-

- (१) कौटिल्य अर्थशास्त्र अधिकरण -वायस्पति गैरोवा, गीताप्रेस, योअम्भा विद्याभवन, वाराणसी
- (२) कौटिल्य के राजनीतिक एवं सामाजिक विचार-डॉ.मणिशंकर प्रसाद,मोतीलाल बनारसीदास,वाराणसी
- (३) भगवान कौटिल्य - कन्हैयालाल मुन्शी,किताब महल,इलाहाबाद
- (४) कौटिल्य अर्थशास्त्र- प्रो.प्राणनाथ विद्यालंकार,मोतीलाल बनारसीदास, वाराणसी
- (५) कौटिल्य अर्थशास्त्र - टी.गणपती शास्त्री,राष्ट्रीय संस्कृत संस्थान,दिल्ली

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

હેમચન્દ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ
એમ.એ. સંસ્કૃત સેમેસ્ટર-૩ અભ્યાસક્રમ
પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ

૩૦૩ કૌટિલ્ય અર્થશાસ્ત્ર અધિકરણ - ૧ થી ૪

પેપર - ૩૦૩

Core Course કુલગુણ - ૭૦

યુનિટ - ૧ નીચેનામાંથી ગમે તે ચાર અનુવાદ સહિત સમજાવો (૧૪)
(આઠ પૂછવા)

યુનિટ - ૨ કૌટિલ્ય અર્થશાસ્ત્ર આધારે ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો. (૧૪)
અથવા

કૌટિલ્ય અર્થશાસ્ત્ર આધારે ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો.

યુનિટ - ૩ કૌટિલ્ય અર્થશાસ્ત્ર આધારે ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો. (૧૪)
અથવા

કૌટિલ્ય અર્થશાસ્ત્ર આધારે ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો.

યુનિટ - ૪ કૌટિલ્ય અર્થશાસ્ત્ર આધારે ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો. (૧૪)
અથવા

કૌટિલ્ય અર્થશાસ્ત્ર આધારે ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો.

યુનિટ - ૫ કોઈ પણ ચાર ટૂંકનોંધમાંથી ૧૫૦ શબ્દોમાં બે ટૂંકનોંધ પૂછવી (૧૪)
(કૌટિલ્ય અર્થશાસ્ત્રમાંથી પૂછવી)

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

હેમચન્દ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ

એમ.એ. સંસ્કૃત સેમેસ્ટર-૩ અભ્યાસક્રમ

કોર્ષ:- સંસ્કૃત 304, વિષય – તર્કભાષા – કેશવમિશ્ર

કોર્ષ ઉદ્દેશ : વિદ્યાર્થી અલંકાર શાસ્ત્રથી પરિચિત થાય, વિદ્યાર્થી ભારતીય કાવ્યશાસ્ત્રની સમજ સાથે સંસ્કૃત નાટ્ય પરંપરાથી પણ અવગત થાય.

નંબર	પ્રકાર	વિષય	પુસ્તક	એકમ
સંસ્કૃત-304	ઈલેક્ટીવ કોર્સ	પ્રકરણ ગ્રન્થ	તર્કભાષા – કેશવમિશ્ર	૧. પ્રકરણ ગ્રન્થોની પરંપરા ૨. પુસ્તક કારિકાવૃત્તિ અભ્યાસ ૩. જનરલ વિવેચન ૪. જનરલ પરામર્શ ૫. ટૂંકનોંધ

સંદર્ભ પુસ્તકો :-

- (૧) તર્કભાષા – કેશવમિશ્ર –સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર અમદાવાદ -૧
- (૨) તર્કભાષા – કેશવમિશ્ર –પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ-૧
- (૩) તર્કભાષા – કેશવમિશ્ર – શ્રીવદરીનાથશુક્લઃ, મોતીલાલ બનારસીદાસ, વારાણસી

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

હેમચન્દ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ
એમ.એ. સંસ્કૃત સેમેસ્ટર-૩ અભ્યાસક્રમ
પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ
(૧) તર્કભાષા – કેશવમિશ્ર

પેપર – 304

Core Course કુલગુણ – ૭૦

યુનિટ-૧. ગમે તે ચાર વાક્યોને સાનુવાદ સમજાવો. (આઠ વાક્યો પૂછવા.) ૧૪

યુનિટ-૨. કૃતિને આધારે જનરલ પ્રશ્ન. ૧૪

અથવા

કૃતિને આધારે જનરલ પ્રશ્ન ૧૪

યુનિટ-૩. કૃતિને આધારે ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો. ૧૪

અથવા

કૃતિને આધારે ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો. ૧૪

યુનિટ-૪. કૃતિને આધારે ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો. ૧૪

અથવા

કૃતિને આધારે ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો. ૧૪

યુનિટ-૫ કૃતિને આધારે બે ટૂકનોધ લખો. (ચાર પૂછવી) ૧૪

Hemchandracharya
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

હેમચન્દ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ
સંસ્કૃત એમ.એ. સેમેસ્ટર-૩ અભ્યાસક્રમ

કોર્ષ:- સંસ્કૃત 305, (અ) વિષય – (1) ધ્વન્યાલોક (પ્રથમ ઉદ્દોત) (2) વક્રોક્તિજીવિતમ્ (પ્રથમ ઉન્મેષ)

કોર્ષ ઉદ્દેશ : વિદ્યાર્થી અલંકારશાસ્ત્ર થી પરિચિત થાય, વિદ્યાર્થી અલંકારશાસ્ત્ર ની સમજ સાથે અલંકાર શાસ્ત્ર પરંપરાથી પણ અવગત થાય.

નંબર	પ્રકાર	વિષય	પુસ્તક	એકમ
સંસ્કૃત-305	Inter Disciplinary Course	અલંકાર શાસ્ત્ર	(1) ધ્વન્યાલોક (પ્રથમ ઉદ્દોત) (2) વક્રોક્તિજીવિતમ્ (પ્રથમ ઉન્મેષ)	૧. અલંકાર શાસ્ત્રની પરંપરા ૨. પુસ્તક અભ્યાસ ૩. સમીક્ષાત્મક અધ્યયન ૪. જનરલ વિવેચન ૫. ટૂંકનોંધ

સંદર્ભ પુસ્તકો :-

- (1) ધ્વન્યાલોક: – આનન્દવર્ધન, ડો. રામસાગર ત્રિપાઠી, મોતીલાલ બનારસીદાસ, વારાણસી
- (2) ધ્વન્યાલોક: – ડો. ગંગાસાગર રાય:, ચૌખંબા સંસ્કૃત ભવન, વારાણસી
- (3) ધ્વન્યાલોક: - એક અધ્યયન, થાનેશચન્દ્ર ઉપ્રતી, પરિમલ પબ્લિકેશન, દિલ્લી.
- (4) વક્રોક્તિજીવિતમ્ -, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ-૧
- (5) વક્રોક્તિજીવિત-કુન્તકનો કાવ્યવિચાર, નગીનદાસ પારેખ, ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર
- (6) ધ્વન્યાલોક-શ્રી અભિનવગુપ્ત વિરચિત લોચન ટીકા સહિત. સં. ડો. તપસ્વી નાન્દી, પ્ર. સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ
- (7) આનન્દવર્ધનનો ધ્વનિવિચાર-નગીનદાસ પારેખ, પ્ર. ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, અમદાવાદ

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

હેમચન્દ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ
એમ.એ. સંસ્કૃત સેમેસ્ટર-૩ અભ્યાસક્રમ
પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ

305 અલંકારશાસ્ત્ર (A)

(1) ધ્વન્યાલોક (પ્રથમ ઉદ્યોત) (2) વક્રોક્તિજીવિતમ્ (પ્રથમ ઉન્મેષ)

પેપર – 305

Inter Disciplinary Course કુલગુણ – ૭૦

- યુનિટ-૧. નિયત કૃતિને આધારે ચાર માંથી બે પેરેગ્રાફ સાનુવાદ સમજાવો. (૧૪)
- યુનિટ-૨. નિયત કૃતિને આધારે એક અથવા એક જનરલ પ્રશ્ન ૩૦૦ શબ્દોમાં લખવા પૂછવું. (૧૪)
- યુનિટ-૩. નિયત કૃતિને આધારે એક અથવા એક જનરલ પ્રશ્ન ૩૦૦ શબ્દોમાં લખવા પૂછવું. (૧૪)
- યુનિટ-૪ નિયત કૃતિને આધારે ચાર ટૂંકનોંધમાંથી ૧૫૦ શબ્દોમાં બે ટૂંકનોંધ લખવા પૂછવું (૧૪)
- યુનિટ-૫. નીચેનામાંથી કોઈપણ સાત પ્રશ્નોના જવાબ બે-ત્રણ વાક્યોમાં લખો. (૧૪)
(નિયતકૃતિમાંથીઓ બાર પ્રશ્નો પૂછવા)

Hemchandracharya
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

હેમચન્દ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ

સંસ્કૃત એમ.એ. સેમેસ્ટર-૩ અભ્યાસક્રમ

કોર્ષ:- સંસ્કૃત 305, (B) વિષય - દર્શનશાસ્ત્ર- ન્યાય-વૈશેષિક: ન્યાયસિદ્ધાંતમુક્તાવલી (અનુમાનખણ્ડ) 66 થી 78 કારિકાઓ

કોર્ષ ઉદ્દેશ : વિદ્યાર્થી દર્શનશાસ્ત્ર થી પરિચિત થાય, વિદ્યાર્થી ભારતીય દર્શનશાસ્ત્રની સમજ સાથે દર્શનશાસ્ત્ર પરંપરાથી પણ અવગત થાય.

નંબર	પ્રકાર	વિષય	પુસ્તક	એકમ
સંસ્કૃત-305	Inter Disciplinary Course	દર્શનશાસ્ત્ર	દર્શનશાસ્ત્ર- ન્યાય-વૈશેષિક: ન્યાયસિદ્ધાંતમુક્તાવલી (અનુમાનખણ્ડ) 66 થી 78 કારિકાઓ	૧. દર્શનોનો પરિચય ૨. પુસ્તક અભ્યાસ ૩. તત્વજ્ઞાન ૪. સમીક્ષાત્મક અધ્યયન ૫. ટૂંકનોંધ

સંદર્ભ પુસ્તકો :-

- (૧) ન્યાય-વૈશેષિક: ન્યાયસિદ્ધાંતમુક્તાવલી- શ્રી વિશ્વનાથપંચાનન ભટ્ટાચાર્ય વિરચિત-મુનિ અભયશેખરવિજયગણિ, પ્રકાશક-શ્રી અંધેરી ગુજરાતી જૈન સંઘ, મુંબઈ
- (૨) ન્યાય-વૈશેષિક: ન્યાયસિદ્ધાંતમુક્તાવલી- શ્રી વિશ્વનાથપંચાનન ભટ્ટાચાર્ય વિરચિત-પં.સ્વામિગોવિન્દસિંહ સાધુ, ક્ષેમરાજ શ્રીકૃષ્ણદાસ, મુંબઈ.
- (૩) **NYAYA SIDDHANTA MUKTAVALI-** Prof. Radha Vallabh Tripathi, Rashtriya Sanskrit Sansthan, Guruvayoor Campus
- (૪) ન્યાય-વૈશેષિક: ન્યાયસિદ્ધાંતમુક્તાવલી- શ્રી વિશ્વનાથપંચાનન ભટ્ટાચાર્ય વિરચિત-મુનિ ચન્દ્રશેખરવિજયગણિ, પ્રકાશક-કમલ પ્રકાશન ટ્રસ્ટ, અમદાવાદ

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

હેમચન્દ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ

એમ.એ. સેમેસ્ટર-૩ અભ્યાસક્રમ

પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ

305 દર્શનશાસ્ત્ર (B)

(૧) દર્શનશાસ્ત્ર - ન્યાય-વૈશેષિક: ન્યાયસિદ્ધાંતમુક્તાવલી (અનુમાનખણ્ડ) 66 થી 78 કારિકાઓ

પેપર – 305

Inter Disciplinary Course કુલગુણ – ૭૦

- યુનિટ-૧. નિયત કૃતિને આધારે ચાર માંથી બે કારિકા સાનુવાદ સમજાવો. (૧૪)
- યુનિટ-૨. નિયત કૃતિને આધારે એક અથવા એક જનરલ પ્રશ્ન ૩૦૦ શબ્દોમાં લખવા પૂછવું. (૧૪)
- યુનિટ-૩. નિયત કૃતિને આધારે એક અથવા એક જનરલ પ્રશ્ન ૩૦૦ શબ્દોમાં લખવા પૂછવું. (૧૪)
- યુનિટ-૪ નિયત કૃતિને આધારે એક અથવા એક જનરલ પ્રશ્ન ૩૦૦ શબ્દોમાં લખવા પૂછવું. (૧૪)
- યુનિટ-૫. નિયત કૃતિને આધારે ચાર ટૂંકનોંધમાંથી ૧૫૦ શબ્દોમાં બે ટૂંકનોંધ લખવા પૂછવું (૧૪)

Hemchandracharya
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

હેમચન્દ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ
એમ.એ. સંસ્કૃત સેમેસ્ટર-૩ અભ્યાસક્રમ

કોર્ષ:- સંસ્કૃત 304, (ક) વિષય – પુરાણશાસ્ત્ર – ૩૦૪. પુરાણ (ક)

મત્સ્યપુરાણ નિયત અંશ

કોર્ષ ઉદ્દેશ : વિદ્યાર્થીઓ પુરાણશાસ્ત્રને જાણી ભગવાન વિષ્ણુના અવતારો અને તત્ત્વજ્ઞાનને જાણે.

નંબર	પ્રકાર	વિષય	પુસ્તક	એકમ
સંસ્કૃત-304 (ક)	Inter Disciplinary Course	પુરાણ શાસ્ત્ર	મત્સ્યપુરાણ નિયત અંશ અધ્યાય-૧ થી ૧૦, ૧૮૬ થી ૧૮૪	૧. પુસ્તક અભ્યાસ ૨. પુરાકાથાનું પરિવર્તન (ઈન્દ્ર અને કૃષ્ણ) ૩. મત્સ્યપુરાણનું તત્ત્વજ્ઞાન ૪. ટૂંકનોંધ(સેલ્ફ સ્ટડી) ૫. પુરાણસાહિત્યનો વિકાસ. (સેલ્ફ સ્ટડી)

સંદર્ભ પુસ્તકો :-

- (૧) મત્સ્યપુરાણ – એ. જી. શાસ્ત્રી, બી. જે ઈન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ લર્ગીન, અમદાવાદ, ૧૯૯૯
- (૨) ભાગવતપુરાણ – લીટરેચર સ્ટડી, એસ.એસ પ્રસાદ, કેપીટલ પબ્લિસિંગ હાઉસ, દિલ્હી, ૧૯૮૪
- (૩) શ્રીમદ ભાગવતીય તત્ત્વજ્ઞાન, ડૉ.ગીતાબેન મહેતા, અમદાવાદ, ૧૯૯૯
- (૪) પુરાણ વિવેચન, દુર્ગાશંકર કે.શાસ્ત્રી, ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી અમદાવાદ, ૧૯૩૧
- (૫) પુરાણ વિમર્શ, બલદેવ ઉપાધ્યાય, ચૈખમ્બા વિદ્યાભવન વારાણસી, ૧૯૬૫

Hemchandracharya
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

હેમચન્દ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ
એમ.એ. સંસ્કૃત સેમેસ્ટર-૩ અભ્યાસક્રમ
પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ
૩૦૪. પુરાણ (C)
મત્સ્યપુરાણ નિયત અંશ (અધ્યાય-૧ થી ૧૦, ૧૮૬ થી ૧૮૪)

પેપર – 304 (C)

Inter Disciplinary Course

કુલગુણ – ૭૦

યુનિટ-૧. ગમે તે ચાર શ્લોકો સાનુવાદ સમજાવો. (૧૪)

(આઠ પૂછવા)

યુનિટ-૨. આપેલ પુરાણ વિષયક ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો. (૧૪)

અથવા

આપેલ પુરાણ વિષયક ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો. (૧૪)

યુનિટ-૩. આપેલ પુરાણ વિષયક ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો. (૧૪)

અથવા

આપેલ પુરાણ વિષયક ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો. (૧૪)

યુનિટ-૪ આપેલ પુરાણ વિષયક ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો. (૧૪)

અથવા

આપેલ પુરાણ વિષયક ૩૦૦ શબ્દોમાં જનરલ પ્રશ્ન પૂછવો. (૧૪)

યુનિટ-૫. ગમે તે બે વિશે ૧૫૦ શબ્દોમાં વિવેચનાત્મક નોંધ લખો. (૧૪)

(ચાર નોંધ પૂછવી)

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

HEMCHANDRACHARYA NORTH GUJARAT UNIVERSITY-PATAN				
Programme Code	Master of Arts	Programme Name	M.A. Political Science	
Faculty	Arts	Semesters	III	
Effective from		June 2019		
Teaching Hours	Examination & Marking Scheme			
	Regular Students			External Students
04 X 15 = 60	Internal	University Exam	Total Marks	Total Marks
	30(Marks)	70(Marks)(Paper of 3Hours)	100	100(Paper of 3 Hours)

COURSE PATTERN

Semester	Course	Paper No	Instruction (Hrs/Week)	Duration of Exam (Hrs)	Marks				Credits
					Regular Students			External Students	
					Internal	Uni. Exam	Total		
Semester –III	Core Compulsory	CC-POL-301	4	3	30	70	100	100	4
	Core Compulsory	CC-POL -302	4	3	30	70	100	100	4
	Core Compulsory	CC-POL-303	4	3	30	70	100	100	4
	Core Compulsory	CC-POL-304	4	3	30	70	100	100	4
	Inter Disciplinary	ID-POL-305 (A)	4	3	30	70	100	100	4
	Inter Disciplinary	ID-POL-305 (B)							
	Inter Disciplinary	ID-POL-305 (C)							

 I/c. Registrar
 Hemchandracharya
 North Gujarat University
 PATAN

HEMCHANDRACHARYA NORTH GUJARAT UNIVERSITY, PATAN

New Syllabus as Per U. G. C. Model Curriculum

(To be introduced at M. A. Degree)

Semester System

From June 2019

Faculty :- Arts

Subject:-Political Science

Nature of Papers :- Entire

SEMESTER–III

Course Code	: Course Name
❖ CC-POL-301	: Gujarat Politics -I
❖ CC-POL-302	: India's Foreign Policy - I
❖ CC-POL-303	: Foreign Policy of Major Powers - I
❖ CC-POL-304	: Theories of Public Administration
❖ ID –POL-305(A)	: Regional political parties of India
❖ ID –POL-305(B)	: Introduction to Political Sociology
❖ ID –POL-305(C)	: Research Methodology-I

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

CC-POL-301
Gujarat Politics - I

Objectives :-

Looking to India's diversity in terms of Socio- Economic, Political & Cultural Conditions, the paper will provide the opportunity for study of the Indian centre - state systems comparatively. This paper studies the center & the autonomy of the states within India which reflect & articulate well defined regional identities. There has been a growing trend of assertion of autonomy on the part of centre - state relationship in context of liberalization which also needs to be focused. This paper specifically focuses on Gujarat's political processes & development.

CC-POL-301
Gujarat Politics - I

Course Content

Unit-I

- (A) Framework for the study of state politics within the framework of Indian Constitution
- (B) Main features of Politics in Gujarat

Unit-II

Foundations of Gujarat Politics

Unit-III Major issues of political change in Gujarat.

- Mahagujarat movement,
- Navnirman Andolan,
- Caste & Communal Politics,
- Anti-Reservation Movements.

Unit-IV

- (A) The relationship between Gujarat Government and Union Government.
- (B) Politics of Panchayatiraj & Urban Local-self Government in Gujarat.

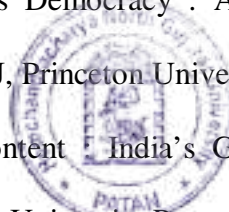

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

CC-POL-301

Gujarat Politics - I

Reference

- S.P. Aiyar & U. Miths (eds) Essays on Indian Federalism, Bombay, Allied Published 1965.
- G. Austin, The Indian Constitution : Corner Stone of a Nation, Oxford University Press, 1966.
- “The Constitution, Society and Law, in P. Oldenburg (ed.), India Briefing 1993, Boulder. Colorado, Westview Press, 1993.
- working a Democratic Constitution : The Indian Experience, Delhi, Oxford University Press, 2000.
- K.R. Bombwall, The Foundations of Indian Federalism, Bombay, Asia Publishing House, 1967.
- Chanda, Federalism in India : A study of Union-state Relations, London, George Allen & Unwin, 1965.
- P. Chatterjee (ed.), State and Politics in India, Delhi, Oxford University Press, 1997.
- R. Chetarjee (ed.), Politics in India : The State – Society Interface, New Delhi South, Asian Publisher, 2001.
- Z. Husan, Rethinking Indian federalism, Shimla, Indian Institute of Advanced Studied, 1997.
- A. Kohali (ed.), India’s Democracy : An Analysis of Changing State-Society Relations, Princeton NJ, Princeton University Press, 1988.
- Democracy and Discontent India’s Growing Crisis of Govern ability Cambridge, Cambridge University Press, 1991.(ed.), The Success of India’s

[Handwritten Signature]
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Democracy, Cambridge, Cambridge University Press, 2001.

- R. Kothari, Politics in India, New Delhi, Orient Longman, 1970.
- I Narain (ed.), State Politics in India, Meerut, Meenakshi Prakashan, 1967.
- S. Pai, State Politics, New Delhi mentions : Party system, Liberalization and Politics of Identity Delhi, 2000.
- A. Ray. Tension areas in India's Federal system. Calcutta, The World Press, 1970.
- S.P. Aiyar and U. Miths (eds) Essays on Indian Federalism, Bombay, Allied Published 1965.
- Arora and D.V. Verney (eds.), Multiple Identities in a single state : Indian Federalism in a comparative Perspective, Delhi Konark, 1995.
- G. Austin, The Indian Constitution : Corner Stone of a Nation, Oxford University Press, 1966.
- "The Constitution, Society and Law, in P. Oldenburg (ed.), India Briefing 1993, Boulder. Colorado, Westview Press, 1993.
- Working a Democratic Constitution : The Indian Experience, Delhi, Oxford University Press, 2000.
- K.R. Bombwall, The Foundations of Indian Federalism, Bombay, Asia Publishing House, 1967.
- M. Chadda, Ethnicity, Security and Separatism in India, Delhi, Oxford University Press, 1997.
- Chanda, Federalism in India : A study of Union-state Relations, London, George Allen & Unwin, 1965.
- P. Chatterjee (ed.), State and Politics in India, Delhi, Oxford University Press, 1997.
- R. Chatterjee (ed.), Politics in India : The State – Society Interface, New Delhi South, Asian Publisher, 2001.

V/o Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

- V. Doss Impact of Planning on Centre-State Financial Relations in India, New Delhi, National, 1978.
- Z. Husan, Rethinking Indian federalism, Shimla, Indian Institute of Advanced Studied, 1997.
- R. Khan, Rethinking Indian Federalism, Shimla, Indian Institute of Advanced studies, 1997.
- A.Kohali (ed.), India's Democracy : An Analysis of Changing State-Society Relations, Princeton NJ, Princeton University Press, 1988.
- Democracy and Discontent : India's Growing Crisis of Govern ability, Cambridge, Cambridge University Press, 1991.(ed.), The Success of India's Democracy, Cambridge, Cambridge University Press, 2001.
- R. Kothari, Politics in India, New Delhi, Orient Longman, 1970.
- K. Kurien er, al, Centre-state relations, Delhi, Macmillan, 1981.
- W.S. Livingstone, Federalism and Constitutional Change, Oxford, Oxford University, Press, 1956.
- I Narain (ed.), State Politics in India, Meerut, Meenakshi Prakashan, 1967.
- S. Pai, State Politics, New Diementions : Party system, Liberalization and Politics of Identity Delhi, 2000.
- Prasad, Center and State Powers Under Indian Federalism, New Delhi, Deep and Deep, 1981.
- Ray Tension areas in India's Federal system culcutta, The world press, 1970.
- L. Saez, Federalism without a Centre : The impact of Political and Economic reform on Indian system, New Delhi, sage, 2002.
- S.R. Sharma, The Indian Federal structure, Allhabad, Central Book Depot, 1967.
- S. Singh (ed.), Union-State Financial Relations in India with special reference to the underdeveloped states, New Delhi, Sterling, 1980.

Sharma
 Uo Registrar
 Hemchandracharya
 North Gujarat University
 PATAN

CC-POL-302
India's Foreign Policy - I
Objectives

India's Foreign Policy reflects the image of India as a Sovereign, Democratic nation which she conceives for herself in the global politics, The focus of theoretical perspectives of the compulsion constraints & conditions which explains actually country's foreign policy for past Seven decades & on this basis, considers the future. It also specifically focuses on the challenges of the contemporary globalization, liberalization, cross border terrorism, human rights, environment concerns & the like & India's stance pertaining to those issues.

CC-POL-302
India's Foreign Policy - I
Course Content

Unit-I

Principles & Objectives of India's Foreign Policy

Unit-II

Domestic determinants : Geography, History & Culture

Unit-III

External determinants : Cold war, Non- Alignment Movement, (NAM),
Current Trends

Unit-IV

(A) Structure of foreign Policy : Decision making & continuity and changes in India's foreign policy.

(B) India's approach to major Global issues : Environmentalism & Terrorism.
India's role in the U.N.

Vs. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference

- C.H. Alexandrowies (ed.) Indian Book of International Affairs, Madras University, Madras, 1952.
- A.Appadorai, Interest Globalization Roots of India's Foreign Policy, New Delhi, Oxford University Press, 1981.
- National Interest and Non-alignment, New Delhi, Kalinga Publication, 1999.
- R.B. Babu, Globalization and South Asian States, New Delhi, South Publishers, 1998.
- J. Bandhopadhyaya, The Making of India's Foreign Policy, Calcutta, Allied, 1979.
- S.J.R. Bilgrani, India and the UN, New Delhi, Jamia, 1969.
- S. Bhattacharya, Pursuit of National Interest through Non-Alignment, Culcutta, University Press, 1978.
- R.Bradrock, India's foreign Policy since 1971, London Royal Institute of International Affairs, 1990.
- H.W. Brand India and the United States : The Cold Peace, Boston, Trayne Publisher, 1990.
- M.Brecher, India and the World affairs : Krishna Menon's view of the world, New York, The free Press, 1968.
- R.Chakravarty, The Political Economy of foreign Policy Culcutta, Allied, 1983.
- S. Chopra (ed.), Studied in India's foreign policy, Amritsr, Guru Nanak Dev University, 1980.
- G.W. Chowdhary, Indi, Pakistan, Banglades, and Major Powers, New York, TheFree Press, 1975.
- S.P. Cohel and R.L. Park, India : Emergent Power ? New York, Crane, Russuk andCo, 1978.

Hemchandra
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

- A.K. Damondran and U.S. Bajpui (eds.), India's foreign Policy : The Indian Ocean Indian and American Perspectives, New York, Oxford University Press, 1989.
- C.Dasgupta, war and Diplomacy in Kashmir : 1947-48, New Delhi, Sage, 2002
- T. Das, India in World Politics, New York, Basic Books, 1932.
- V.P. Dutt, India's Foreign in a Changing World, New Delhi, Vikas, 1999.
- S.Ganguly, U.S. Policy towards South Asia, Boulder Colorado, West view Press, 1990.
- M.Gopal, India as a World Power, New Delhi, Rajkalam Publication, 1948.
- K.Gupta, India's foreign Policcy in Defence of National Interest, Culcutta, allied 1967.
- C.Hill, Changing politics of foreign policy, Hamsphire, Makmila, 2001.
- N.Jely, India's foreign policy : Chalagies and prospects, New Delhi, Janki Prakashan, 1985.
- N. K Jha, Internal crisis and Indira Gandhi, New Delhi, Janki Prakashan, 1985.
- Domestic imperatives in india's foreign policy, New Delhi, South Asian Publisher, 2001.
- (ed.), India's foreign policy in a changing world, New Delhi, South Asia Publisher, 2000.
- S.S.Harrison and K.Subramaniam (eds.), super power rivalry Indira Gandhi years, New Delhi, Radiant, 1990.
- C.H.Heimsath and S. Mansing, Diplomatic History of Moder India, New Delhi, Allied, 1971.
- J.Hemmessey, India and Pakistan in World Politics, London, K.H. Service, 1950.
- H.Kapoor, India's foreign policy : Shadow and Substance, New Delhi, Vikas, 1976.
- India's foreign policy : 1947-1993, New Delhi, Sage, 1994.
- K.P.Karunakaran, India in world affairs, 1947-50, New Delhi, I.C.W.A 1952
- S.Kothari India's Imerging Foreign Policy, Bombay, Vohra and Co, 1951.
- D.T. Lakkadwala International aspects of India's economic development, London,

[Handwritten Signature]
 I/o Registrar
 Hemchandracharya
 North Gujarat University
 PATAN

Oxford University press, 1951.

- S.Mansing, India's search for power, New Delhi, Sage, 1985.(ed.), India's foreign policy in the 21st century, New Delhi, foreign policy institute, 1999.
- K.S. Mothi, India's foreign policy, Culcutta, Scientific book agency, 1954.
- J.Nehru, India's foreign policy : Selected speeches, September 1946-April 1951, New Delhi, Publication division government of India, 1971.
- K.M.Panekar, Asia and Western dominance, London, Allen and Unwin, 1953.
- C.Parmeswaran, Nehru foreign policy x-rayed, New Delhi, Connaught circus,1948.
- V.T.Patil and N.K.Jha (ed.), Peace and Co-operative security in south asia, NewDelhi, PR Publicatio, 1999.
- K.R.Pillai, India's foreign policy : Basic issues and political attitude, Meerut, Minaxi Prakashan, 1969.
- P.T.Poulouse, Pursorpective of India's Nuclear Policcy, Delhi, Youn Asia, 1978.
- B.Prashad, The backgorung of India's foreign policy, New Delhi, AICC, 1953.
- The origin of India's foreign policy : The Indian National congress and world affairs 1885-1947, Second (Edn.), Culcutta, Orient long man, 1962.
- Origins of India's foreign policy, Delhi, Vikas, 1979.(ed.), India's foreign policy : A study in continuity and changes, New Delhi, Vikas,1980.
- M.S. Rajan, Non-alignment and the Non-alignment movement at present world order, Delhi, Konark, 1994.
- Anvi Rajkumar, The background of India's foreign policy, New Delhi, AICC,1953.
- A.P.Rana, Impratives of Non-alignment : A conceptual study of India's foreign policy in the Nehru Period, New Delhi, 1976.
- L.E. Rose and Sisson, war and secession : Pakistan, India and the Creation of Banglades, Berkeley University of California, Press, 1990.
- P.Sahdevn, conflict and Peace keeping in South Asia, New Delhi, Lanceras Books,

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

- B.Sen Gupta, South Asian perspective : Seven Nations in Conflict and Corporation, Delhi, BR Publications, 1988.
- T.Shah, India and China , New Delhi, I.C.W.A. 1952
- P.Talbot (ed.), South Asian in the world today, Chicago, University of Chicago Press, 1950.
- R.Thakur, Politics and Economics of India's foreign policy, Delhi Oxford University press, 1993.
- S.Tharor, political development and foreign policy, New Delhi, Viaksa, 1982.
- P.K. Venkatraman, India and her neighbors, New Delhi, Vohra,
- M.Venkarangiya, India in world affairs, 1950-51, New Delhi, I.C.W.A., 1952

Hemchandracharya
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

CC-POL-303

Foreign Policy of Major Powers - I

Objectives

This paper focuses on theoretical perspective of the compulsion, constraints & conditions in foreign policy of major powers. The students will also study the change that took place in the foreign policy of major powers U.K., France & Emerging European Union in the last seven decades.

CC-POL-303

Foreign Policy of Major Powers - I

Course Content

Unit-I

(A) Foreign Policy : Meaning, Scope & Determinants.

(B) Major approaches to the study of foreign policy & Importance of it's study.

Unit-II

Foreign Policy of U.K.

Unit-III

Foreign Policy of France

Unit-IV

Foreign Policy of Emerging European Union.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

CC-POL-303

Foreign Policy of Major Powers - I

Reference

- R.J. art and S.Brown (eds.), US foreign policy : The Search for a New role, New York, Makmilan, 1993.
- G.Alpervitz, Atomic Diplomacy, New York, Vintage books, 1967.
- J.W. Blaney (ed.), The Successor State to the USSR, Washington, DC, CQ Press,1995.
- D.Campbell, United States foreign policy and the politics of Identity, Minneapolis, University of Minesota, Press, 1992.
- G.Chan, Chines Perspective on International Relation, New Zealand, Makmilan University Press, 1999.
- R.A.Cossa, Restructuring the US-Japan, Alliance, Washington, DC, CSIC Press,1997.
- Pam Cronim, from Globalization to regionalism : New Perspective on US foreign and defense polities, Washington, National Defense University Press, 1993.
- G.Dumbrell, American foreign policy : Carter to Clinton, London, Makmilan,1997.
- J.B. Dunlop, The Rise of Russia and the fall of the Soviet Empire, Princeton NJ, Princeton University Press, 1993.
- J. Dower, Japan in Peace and War, New York, New Press, 1994.
- F.R. Dulles, American foreign Policy towards communist China, New York, Crowell, 1972.
- H.J. Ellison, Japan and the Pacific, Quabrille : The Major Power in East Asia, Boulder, coloradu, Westview Press, 1987.
- J.Frankel, The Making of Foreign Policy, London, Oxford University Press, 1963.
- H.L.Gandhi, Strategies of Containment : A Critical appraisal to post American
- National Security Policy, Oxford University Press-1990.

[Signature]
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

- M.J. Green and P.M. Cronil (ed.), The US-Japan alliance, New York, Council on Foreign relation, 1999.
- R.N.Hass, Intervention : The use of American Military force in the Post cold war world : New York, Carnage endowment of International Peace, 1998.
- C.Hill, Changing Polities of foreign policy, Hamsphire, Makmilan, 2001.
- S.W.Hook, and J.Spanier, American foreign policy since world war-2, Washington DC, CQ Press, 2000.
- R.E.Kanet and A.V.Kozherniakin, The Foreign Policy of Russian Federation, London, Makmilan, 1997.
- G.E. Kennan, American Diplomacy : 1900-1950 : Chicago, University of Chicago Press, 1951.
- W. Lippmann, US Foreign Policy : Shield of The Republic, Bostan, Little Brown,1943.
- M.E. Malia, Russia under western eyes, Cambridge, Belknap, Press, 1999.
- S.E. Mandelson, Changing Post, Princeton, NJ Princeton University Press, 1998.
- H.J. Morgenthau, In defense of the National Interest, New York, Canopt, 1951.
- R.G. Sutter, Shaping Chinas future in World affairs : The Role of the US, Boulder, Colorada, Westview Press, 1996.
- P.Zwick, Soviet foreign relation : Process and Policy, Englewood Chiffs, N.J., prentice hall, 1990.

 I/c. Registrar
 Hemchandracharya
 North Gujarat University
 PATAN

CC-POL-304

Theories of Public Administration

Objectives

This module focuses on key issues involved in the study of administrative Structures and processes. Students will be introduced to the problems emerging from the interaction of administration with politics and economics. They will also be exposed to the normative dimensions of and recent challenges faced by the administrative system.

CC-POL-304

Theories of Public Administration

Course Content

Unit-I

(A) Public Administration & Private Administration

(B) Public Administration as a Social Science –

Its relations with other social sciences.

Unit-II

Development of Public Administration.

Unit-III

Theories (Concepts) of Organization.

Unit-IV

(A) Public Policy Processes: Role of Political Parties, Pressure Groups & Public Opinion.

(B) Impact of Liberalization & Privatization on Public Administration

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

CC-POL-304

Theories of Public Administration

Reference

- Avasthi A. and Maheswari S.R. : Public administration, Laxminarayan Agrawal,2001.
- Arora R.K., : Comparative Public Administration, New Delhi, Asia Publishing House, 1972.
- Appleby Paul : Policy and administration, Alabama, University of Alabama Press,1957.
- Bhambri C.P. : Administration in the Changing Society – Bureaucracy and Politics in India, Delhi, Vikas, 1997.
- Bhattacharya M. : Public administration structure : Process and Behaviour, Culcutta, the World Press, 1991.
- Dimock M.E. and Dimock G.O. : Public Administration, Oxford, IBH Publishing Co, 1975.
- Dave Navneet L Shukla Dinesh, Patel Jsubhai, Jaher Vhivat (Gujarati)
- Desai Kirtidev, Rajya Vahivat (Gujarati)
- Galebeekski R.T. : Public Administration as a Developing Discipline : Perspectives on Past, Present and Future, New York, Merzell, Dekker, 1977.
- Pandya Hasmukh J. : Rajya Vahivat Na Mool Tatvo (Gujarati)
- Singh H. and Singh M.: Public Administration in India : Theory and Practice, New Delhi, Sterling Publishers, 1990.
- Shrivastava O.P. : Public Administration and Management
- Shukla Gajendra : Public Administration (Gujarati)

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

ID – POL -305 (A)

Major Regional Political Parties of India

Course Content

Unit –I ShivSena

- (A) Objectives of ShivSena
- (B) Organizational Structure of ShivSena
- (C) Ideology of ShivSena

Unit – II AkaliDal

- (A) Objectives of AkaliDal
- (B) Organizational Structure of AkaliDal
- (C) Ideology of AkaliDal

Unit – III Telugu Desham Party

- (A) Objectives of Telugu Desham Party
- (B) Organizational Structure of Telugu Desham Party
- (C) Ideology of Telugu Desham Party

Unit – IV DMK and AIADMK

- (A) Objectives and Structure of DMK
- (B) Objectives and Structure of AIADMK
- (C) Ideologies of DMK and AIADMK

Hemchandra
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

ID – POL -305 (A)

Major Regional political parties of India

Referance

- Political Parties and Party System
By- B. Arora
- Political parties in India
By- H. Hartman
- Parties and Party Polities in India
By- Z Hasan
- Bharat nu Rajkaran (Gujarati)
By-Siddharth Bhatt University Granth Nirman Board Ahmedabad
- Bhartiya Rajkaran ni Ruprekha
By - Dinesh Shukla and Hasmukh Amin University Granth Nirman Board
Ahmedabad
- Bhartiya Rajkaran
By – Dr. Gajendra Shukla Popular Prakashan Surat
- Concern Political Party Web Sites

Hemchandracharya
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

ID – POL – 305 (B)

Introduction to Political Sociology

Objectives

The paper deals with political sociology & explains the various approaches. It proposes to introduce concepts like political culture, nature of power & role of the elite, modernization, debates on equality & inequality & the social change with reference to India, since Lohia said, “Caste is class in India” to understand importance of the caste formation & its emergence as an important non-political factors. The purpose is to critically explain & analyze the social, economical determinates to politics process in India.

ID – POL – 305 (B)

Introduction to Political Sociology

Course Content

Unit-I

Main approaches to the study of Political Sociology : System’s Approach, Structural & Functional Approach.

Unit-II

(A) Social stratification : Theory & Practice with special reference to Caste and Class in India.

(B) Social change in India : Sanskritization, Westernization & Secularization.

Unit-III

Power and Authority

Unit-IV

Equality - Inequality debate.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

ID – POL – 305 (B)

Introduction to Political Sociology

Reference

- Rajkiy Samajshastra (Gujarati)

By Rameshbhai Makwana Parshav Publication Ahmedabad

- Rajkiy SamajVignan (Gujarati)

By- Dr.Harbance Patel University Granth Nirman Board Ahmedabad

- An Introductory Study of Political Sociology. Oxford University Press 1989

- Rajkiy SamajVigyan (Hindi)

By Krishana Kayastha College Book Depot Jaipur 2007

Hemchandra
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

ID – POL – 305 (C)

Research Methodology-I

Course Content

Unit – I

- (A) Meaning of Research Methodology
- (B) Concepts of Research Methodology
- (C) Scope of Research Methodology

Unit – II

- (A) Objectives of Research Method
- (B) Scientific Approach in Research Method
- (C) Importance and Limitations of Research Method

Unit – III

- (A) Selection of Research Topic
- (B) Review of Literature
- (C) Formulation of Hypothesis

Unit – IV

- (A) Observation Method
- (B) Interview Method
- (C) Questionnaire Method

Hemch
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

ID – POL – 305 (C)

Research Methodology-I

Reference

- Research Methods In Political Science (Gujarati)
By - Dr. Harbans Patel University Granth Nirman Board Ahmedabad
- Methodology and Techniques of Social Research
By - P. L. Bhandarkar and T. S. Wilkinson Himalaya Publicity House Bombay
- How To get Ph. D. – A Hand Book for Students and Their Supervisors
By- Estella M. Phillip and D. S. Pugh Viva Books Pvt. Ltd. Bombay
- Sanshodhan ni Paddhatio (Gujarati)
By - A. G. Shah
- Sanshodhan Pravidhio (Gujarati)
By - Haribhai Desai
- Research Design (Gujarati)
By - Dr. Vimal P. Shah
- Research Methodology in Social Science
By - A. N. Sadhu
- Concern Web Sites

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Hemchandracharya
North Gujarat
University
Patan

(To be implemented from the academic year Jun-2019 PATAN
CHOICE BASED CREDIT SYSTEM COURSE OF)

Subject:- History

M.A. Semester - 1 to 4

Hem. North Gujarat University

New Syllabus of CBCS System Annexure 'B'

Structure to be prepared in the Beginning of the Syllabus for Semester-01

Year- Jun: -2019

No.	Paper No	Type of Course	Course Title	C	Continues Evolution Marks	End sem Exam Marks	TM
01	C.C.- 101	Core	Elements of Historical Methods	04	30	70	100
02	C.C. - 102	Core	World History (Ancient Civilization)	04	30	70	100
03	C.C. - 103	Core	History of Modern World (1850 to 1930 A.D.)	04	30	70	100
04	C.C. - 104	Core	History of India (320 B.C. -1206 A.D.)	04	30	70	100
05	I.D. - 105	I.D.	Women in Indian History or History of Tourism in India and its Application or Management in Tourism	04	30	70	100
		TOTAL CREDITS		20			

Hem. North Gujarat University

New Syllabus of CBCS System Annexure 'B'

Structure to be prepared in the Beginning of the Syllabus for Semester-02

Year- Oct :-2019

No.	Paper No	Type of Course	Course Title	C	Continues Evolution Marks	End sem Exam Marks	TM
06	C.C.- 201	Core	Historiography	04	30	70	100
07	C.C. - 202	Core	World History (Medieval & Early Modern)	04	30	70	100
08	C.C. - 203	Core	History of Modern World (1930 to 2000 A.D.)	04	30	70	100
09	C.C. - 204	Core	History of India (1206 to 1526 A.D.)	04	30	70	100
10	I.D. - 205	I.D.	Art and Architecture of India OR Heritage of Anhilpur Patan OR Peasant and Tribal Movement in Colonial India (1757 – 1947 A.D.)	04	30	70	100
TOTAL CREDITS				20			

Hem. North Gujarat University

New Syllabus of CBCS System Annexure 'B'

Structure to be prepared in the Beginning of the Syllabus for Semester-03

Year- Jun:- 2020

No.	Paper No	Type of Course	Course Title	C	Continues Evolution Marks	End sem Exam Marks	TM
11	C.C.- 301	Core	History of Gujarat (746 – 1304 A.D.)	04	30	70	100
12	C.C. - 302	Core	State in India (Ancient Medieval)	04	30	70	100
13	C.C. - 303	Core	History of India (1526 to 1756 A.D.)	04	30	70	100
14	C.C. - 304	Core	Constitutional History of Independent India (1947 to 1980 A.D.)	04	30	70	100
15	I.D. - 305	I.D.	An Out line of Indian Archeology and Epigraphy Or Politics in India (1947 to 1971 A.D.) Or Social and Religious Reforms Movement in India	04	30	70	100
TOTAL CREDITS				20			

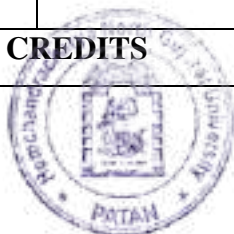
Hem. North Gujarat University

New Syllabus of CBCS System Annexure 'B'

Structure to be prepared in the Beginning of the Syllabus for Semester-04

Year- Oct : - 2020

No.	Paper No	Type of Course	Course Title	C	Continues Evolution Marks	End sem Exam Marks	TM
16	C.C.- 401	Core	History of Gujarat (1304 – 1572 A.D.)	04	30	70	100
17	C.C. - 402	Core	State in India (Modern)	04	30	70	100
18	C.C. - 403	Core	History of India (1757 to 1857 A.D.)	04	30	70	100
19	C.C. - 404	Core	History of Freedom Movement in India (1858 to 1947 A.D.)	04	30	70	100
20	I.D. - 405	I.D.	An out line of Indian Numismatics, Museology and Archives OR Major Revolutions of Modern World Or Constructive Activities and Institutions in Gujarat during 20 th Century.	04	30	70	100
TOTAL CREDITS				20			

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

FACULTY OF ARTS

Syllabus (History)

Semester 1

Hemchandracharya
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Structure of Semester End Examination

M.A. History (Regular & External)

Structure & Instructions for the setting of semester and Examination Question Paper

Structure of Paper

Question : 1 or 1 : Essay Type : 14 marks

Question : 2 or 2 : Essay Type : 14 marks

Question : 3 or 3 : Essay Type : 14 marks

Question : 4 or 4 : Essay Type : 14 marks

Question : 5- Write two Short note out of four : 14 marks

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

FACULTY OF ARTS

Syllabus

Subject: HISTORY

Course (Paper) Unique Code C.C. – 101 to 104 & I.D. - 105

Exam Time Duration: 3:00hrs

Name of Program	Semester	Course Group Core-1 or I.D.	Credit	Continue Evolution	End sem Exam Marks	Practical/ Viva Marks	Total Marks
M.A.	01	Core & I.D.	04	30	70	-	100

Course Objective:

1. Students will be able to assemble information on history.
2. Students will be able to critically assess the writing in history.
3. Students will be able to compare and contrast various sources of history and its trustworthiness.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan
M.A. Semester - I
Elements of Historical Methods

Total Marks: 70

Core Course code: 101

Lecture: 60 Credit: 04

Unit-1

- (a) Meaning of History - Importance of its Study
- (b) History - Art or Science?
- (c) Types of History - Their characteristics

Unit-2

- (a) History and its relations with other disciplines
- (b) Sources of History - classification and comparative importance

Unit-3

- (a) Authenticity and Credibility of sources - Forgery in Sources
- (b) Collection and selection of Sources - Evidence and its transmission as historical facts.

Unit-4

- (a) Bibliography and Footnotes - Importance, uses and abuses
- (b) Rewriting of History

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books :-

1. Breisach Ernst : Ancient, Medieval and Modern India, Chicago, U.S.A.
2. Collingwood R.G. : The Idea of History (O.U.P.)
3. Marwick Arthur : The New Nature of History, Palgrave, New York
4. Thompson J.W. : A History of Historical Writing, 2 Vols, New York.
5. Walsh W. H. : Introduction to the Philosophy of History, London, UK.
6. Dharaiya R.K. : Itihasnu Tattvagnan ane itihaslekhan abhigam, Ahmedabad
7. Parikh R.C. : Itihas : Svarup ane Padhdhati, Ahmedabad, 1969
8. Pande Govind Chandra : Itihas : Svarup ane sidhdhant, Ahmedabad
9. Oza Ishvarlal : Prachin ane Mdhykalin Gujarat na itihasni lekhan pravrutti, Ahmedabad.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester - I

World History(Ancient Civilizations)

Total Marks : 70

Core Course code: 102

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

- (a) Characteristics of the Egyptian Civilization and its contribution to the world civilization in the Political Social, Economic and Cultural fields.
- (b) The civilization of Sumerian and Assyrian - Nature and Contribution.

Unit-2

- (a) The Babylonian Civilization - Hammurabi as a law – giver - Ziggurats - Society and Economy.
- (b) Indus Valley Civilization - place and extent – Town planning - religion - Art - Means of Entertainment -Causes of its end - The Vedic Culture.

Unit-3

- (a) The civilization of ancient China - Important rulers like Shi-wang-Ti - Society and Economy - Confucius and Lao Tze and Their preachings - Contribution to Arts, Science and Literature.
- (b) Legacy of ancient India in the fields of art, architecture, literature, science, religion and education.
- (c) The Persian contribution to world Civilization – conquest of Darius and Xerxes - his administration - Gracco - Persian wars - Zoroasterianism.

Unit-4

- (a) Greece - As torch, bearer of culture in ancient Europe - The Age of Pericles - Greek contribution to Democracy, Political Science , Literature, History, drama, education, games and sports, philosophy, art and science.
- (b) The Roman Empire - Patricians and Plebians – Expansion of the Roman Empire-Julius Caesar - Legacy of the Romans- Fall of the Roman Empire – Its causes and consequences.

[Handwritten Signature]
Vc. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books

1. Swain J.E. : A History of World Civilization
2. Revill J.C. : World History (1962)
3. Sharma S.R. : A Brief Survey of Human History
4. Hale J.R. : Renaissance Europe (Uni. Of California Press 1957)
5. Jawaharlal Nehru : Jagatana Itihas nun Rekha Darshan
6. Bhatt Devendra : Yurop no Itihas (University Granth Nirman Board 1987)
7. Tripathi Ramprasad : World History
8. Acharya Navinchandra & Parmar Thomas, “ Jagatni Agraganya Sabhyatao “.
9. H. W. F. sags, “The Greatness that was Babylon”.
10. J. H. Breasterd, “A History of Egypt”.
11. L. Delaporte , “ Mesopotemian Civilization.
12. R. Turner , “ Great Cultural Tradition”
13. E. Gibloon, “ Decline and fall of the Roman Empire”.
14. M. Rostovatzeff , “ Social & Economic Hisotry of Empire”,

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester - I

History of Modern World (1850 to 1930)

Total Marks : 70

Core Course code: 103

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

- (a) Industrial Revolution - Causes and impact- Growth of Capitalism and Socialism
- (b) Growth of Nationalism and Democracy in Europe - Unification of Italy and Germany.

Unit-2

- (a) Liberalism and Progress in Japan under Meiji Rule
- (b) Chinese Revolution of 1911 — Role of Dr. Sun Yat Sen
- (c) Origins of the First World War — its nature, Treaty of Versailles and other Peace settlements — Its consequences.

Unit-3

- (a) Russian Revolution of 1917 — Leadership of Lenin - Establishment of Socialist state— Its Political and economic aspects - Responses and reactions.
- (b) Working of the League of Nations and Collective Security — Causes of its failure.

Unit-4

- (a) Washington Conference — Main Treaties — its impact
- (b) Crisis in Capitalism - Great Depression — Causes and effects.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books

1. Carr E. H., The Bolshevik Revolution, 1917-23, 3 Vols (Macmillan 1950, 1951 & 1953)
2. Devis H. A. , Out line, History of World, ed.5 1968.
3. Fisher, H. A. L, A. History of Europe, (London, Fontana, Library, 1969)
4. Hill, Christopher, from Reformation to industrial Revolution, (Pensuin 1970)
5. Hill, Christopher, Lenin and the Russian Revolution
6. Palmer , R. A. and Cotto, Jeel, A History of Modern World, 6th ed. (Magraw 1982)
7. Taylor A. J. P. The Origins of the second world war.
8. ભટ્ટ દેવેન્દ્ર, યુરોપનો ઇતિહાસલ બીજી આવૃત્તિ, (યુનિ ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ - ૧૯૮૧)
9. નહેરુ જવાહરલાલ, જગતના ઇતિહાસનુ રેખાદર્શન (નવજીવન અમદાવાદ ૧૯૯૮)
10. પટેલ મંગુભાઈ, સરમુખ્યારશાહી, ફાસીવાદ, નાઝીવાદ, યુનિ ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ - ૧૯૮૩)
11. મહાજન વિદ્યાધર અને મહાજન સાવિત્રી, આધુનિક યુરોપ કા ઇતિહાસ, (એસ. ચંદ એન્ડ કંપની, દિલ્હી).

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan
M.A. Semester I
History of India (320 B.C. -1206 A.D.)

Total Marks : 70

Core Course code: 104

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

- (a) Sources for the study of the Mauryas – Archeological and Literary
- (b) Expansion of the Kingdom under Chandragupta Maurya and Ashoka.
- (c) Society Economy, Art and Religion under the Mauryas

Unit-2

- (a) Establishment of the rule of the Shungas, Kanvas, Satvahanas and Kushanas their Society, Economy, Art, and Religion - Achievements of Pushyamitra Shunga, Vasudev Kanva, Kharvel, Gautamiputra Shatkarni and Kanishka
- (b) The Shaka - Kshtrapas and the achievements of Rudradaman.
- (c) The Sangama age – Chaula and Pandya Kingdoms

Unit-3

- (a) The Guptas - Achievements of Samudra Gupta and Chandra Gupta - II
- (b) Society – Economy – Literature – Art and Architecture during the Gupta Period

Unit -4

- (a) Harshvardhana – His achievements
- (b) The Chinese travelers – Fahien and Hiuen Tsang.
- (c) Invasion of Mohammad Gaznavi and Mohammad Ghorī – Factors and effects.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books

1. Majumdar R. C. : Ancient India
(Motilal Banarasidas - Delhi, 1968)
2. Tripathi R. S. : History of India
(Motilal Banarasidas - Delhi, 1967)
3. Mahajan V. D. : Ancient India (S. Chand & Co. Delhi - 1968)
4. Kulkarni Chidambar : Ancient Indian History and Culture
(Orient Longmans, Bombay, 1974)
6. Delvi, D. A. : History and Culture of Ancient India
7. Devid MD, Kitabmahal, Allahabad
8. Saran P: Prachin Madhyakalin Bharat 1526 Tak, Delhi 1956
9. Luniya B. N.: Prachin Bharat ka Rajnitik aur Sanskrutik Itihas 1206 Tak, Indor 1977
10. Mukarji Radhakumud: Prachin Bharat, Delhi 1967
11. Vidhyalankar Satyaketu: Prachin Bharat ka Itihas, Masuri 1967

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester I

Women in Indian History (Optional)

Total Marks : 70

I.D. code: 105A

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

(a) Feminism - Definition - Origins and Evolution – Theories and Concepts. (b)

Religion and Women : –

1. Brahmanical Tradition 2. Jainism 3. Budhhism
4. Islam 5. Sikhism 6.Christianity

(c) Customary and Legal status of Women in –

1. Ancient India 2. Medieval India 3. Modern India

Unit-2

(a) Social Status of Women in –

1. Post-Independent India 2. Tribal Societie

(b) Reform Movements and Women –

1. Bhakti Movement, 2. Brahmo Samaj,
3. Arya Samaj, 4. Aligarh Movement,
5. Theosophical Movement, 6. Satyashodhak Samaj,

Unit-3

(a) Women and Education :-

- (1) Ancient India (2) Medieval India
- (3) Colonial India (4) Post-Independence

(b) Women's Participation in Freedom Movement – Gandhian Satyagrahas -
Revolutionary

Movements - Peasants and Workers Movements

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Unit-4

(a) Women's Participation in Politics - Panchayats and Municipal Councils - State Legislature and Parliament.

(b) Women's Organizations - Local, Provincial and National in Colonial and Post-Independent India.

(c) Women's-Representation and Participation in - Literature, Music, Dance, Painting, Films and Theatre, and Historical Writing.

Reference Books

1. Humm, Maggie: Feminism : A Reader Harvest, Delhi.
2. Desai, Neera and others (Editor) : Women and Society in India.
3. Krishnamurty J. : Women in Colonial India, Delhi.
4. Karmarkar, Priti : Feminist Theory and Knowledge, Delhi
5. Nair Janki : The Future of Feminist History, New Delhi
6. Chakravarti Uma : Rewriting History : The life and times of Pandit Ramabai, New Delhi.
7. Jain Pratibha and Mahan Rajan : Women Images, New Delhi
8. Majmudar Vina : Symbols of Power Studies on the Political Status of women in India, New delhi.
9. Desai Nira A. : Gujaratma Ognismi sadima Samajik Parivartan, Ahmedabad.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester I

History of Tourism in India and its Application (Optional)

Total Marks : 70

I.D. code: 105B

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

1. Concept of Tourism and its various definitions.
2. Nature and type of Tourism.
3. Constituents of Tourism industry.
4. Evolution of Tourism in India.- From Earliest Times to 2000 A.D.

Unit-2

1. Tourism organizations - International, National and private sector
2. Tourism services and operation - modes of transport and tourist accommodation.
3. Tourism marketing and communication – Promotional Events- advertising & Publicity.
4. Role of Media in Tourism development – Types and research of Media
5. New Trends in Tourism, Impact of Tourism.

Unit-3

1. Tourism and Cultural heritage-Monuments and Museums
2. Places of Tourist interest in India (with special reference to Delhi, Agra, Jaipur, Kolkata, Mumbai, Hyderabad, Rameshwaram)

Unit-4

- 1 Places of Tourist interest in Gujarat (with special reference to Somnath, Dwaraka, Vadodara, Palitana, Junagadh, Chapaner, Dholavira)
- 2 Tourist places of Historical events- Haldighati, Bhucharmori, Nagarjuna-konda ,Sarnath.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books

1. Chris Cooper & Fletcher : Tourism, Principles and Practices.
2. Bhatia, A. K. : Tourism Principles
3. Rob Davidson : Tourism
4. Subita Chopra : Tourism Development in India
5. Robert Chritle Mill : Tourism System
6. Dharmrajan & Sheth : Tourism in India - Trends and Issues
7. Ratandeep Singh : Tourism Today
8. Virendra Kaul : Tourism and the Economy
9. Donald Lundberg : Tourism Business
10. John Lea : Tourism and Development in 3rd World
11. Ron O'Grady(Ed) : Third World Tourism
12. R.N.Kaul : The dynamics of Tourism
13. Victor T.C.Middleton : Marketing in Travel & Tourism
14. S.Wahab : Tourism Marketing
15. Douglas Piece : Tourism today - A Geographical Analysis
16. D.S.Bhardwaj : Domestic Tourism in India
17. K.K.Varma : Tourism : Theory & Planning
18. Korat P. G. , Desai M. U. (Sampadak) :Etihasma Pravasan Viniyog ,
19. Dr. Patel Lalit & Dr. Parikh Naresh : પ્રવાસન એક ઐતિહાસિક પદાર્પણ.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester I

Management in Tourism (Optional)

Total Marks : 70

I.D. code: 105C

Lecture : 60 Credit : 04

UNIT-1

Understanding tourism Market – Domestic and International market analysis – Travel formalities Passport, visa, Health requirements, taxes, customs, currency, travel insurance, boggage and airport information- Difference between travel agency and tour operation business.

UNIT-2

Corporate companies in tourism market – Organization of tours, planning and decision making – tourist fares and other incentives – seasonal marketing – conducting group tours – Investment in tourism industry – Elements of tourism management – tourist, tour operator, places of tour, duration and fare – other charges. Management functions – Human Resource Management, financial and operation management.

UNIT-3

Marketing, advertising and information about the tour, use of technology, project making of various tours – analysis of its various components. Managerial Practices in tourism – tour operators, travel agencies hotels and other accommodation facilities food services – tourist transport – Airport, Airlines – Ticket Booking – Escorts and Guides.

UNIT-4

Tourism regulations – Law and order regulations – Public and Private sector in travel agency business and tour operating business – case study of cox & kings Thomas cook, TCI, Heena Tours, Government and Private National and International Tourist Organization IATO, TAAI, W.T.O, SITA, PATA, IATA.

Sita Pata
Vc Registrar
Heenchandrabharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Book

1. Shinha,P.C. – Tourism Marketing.
2. Seth,Pran Nath – Successful Tourism Planning and Management – Cross Section Publication.
3. Kotler,Philip – Marketing Management and Hospitality and Tourism Marketing.
4. Mathieson, Alister – Tourism: Physical and Social Impacts (Longman)
5. IITTM – Sociao – Economic Significance of Tourism Monograph – IITTM,New Delhi,1989.
6. IITTM – Tourism as an Industry – Monograph – IITTM,New Delhi,1989.
7. Andreo Vladmir – A Complete Travel Marketing Handbook,NTC Business Booksllinois, 1975.
8. Braden,P.V. and Weiner,L.–Tourism Marketing and Management –Washington Uni.,1980.
9. Singh,Reghuvir – Marketing and Consumer Behaviour.
10. Chand,Mohinder – Travel Agency Management, Anmol Publication.
11. Diwan,Parag – Advertising Management,1998.
12. Seth, P. N. – Successful Tourism Management , Sterling Publication , New Delhi.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

FACULTY OF ARTS

Syllabus (History)

Semester 2

Hemchandracharya
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Structure of Semester End Examination

M.A. History (Regular & External)

Structure & Instructions for the setting of semester and Examination Question Paper

Structure of Paper

Question : 1 or 1 : Essay Type : 14 marks

Question : 2 or 2 : Essay Type : 14 marks

Question : 3 or 3 : Essay Type : 14 marks

Question : 4 or 4 : Essay Type : 14 marks

Question : 5- Write to Short note out of four : 14 marks

4.Paper setter should give due weightage to entire syllabus while setting paper in each section.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

FACULTY OF ARTS

Syllabus

Subject: HISTORY

Course (Paper) Unique Code C.C. – 201 to 204 & I.D. - 205

Exam Time Duration: 3:00hrs

Name of Program	Semester	Course Group Core-1 or I.D.	Credit	Continue Evolution	End sem Exam Marks	Practical/ Viva Marks	Total Marks
M.A.	02	Core & I.D.	04	30	70	-	100

Course Objective:

1. Students will be able to assemble information on history.
2. Students will be able to critically assess the writing in history.
3. Students will be able to compare and contrast various sources of history and its trustworthiness.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan
M.A. Semester II
Historiography

Total Marks : 70

Core Course code: 201

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

- (a) Characteristics and pitfalls of a Historian.
- (b) Greek, Roman, Islamic and Chinese traditions of Historiography.
- (c) Ancient and Medieval Indian Traditions

Unit-2

- (a) Oxford, Romantic, Prussian Schools of Historiography
- (b) Modern approaches to History - Imperialist, Nationalist, Marxist and Subaltern

Unit-3

- (a) Evaluation of the Contribution of Ranke and Toynbee
- (b) Assessment of the contribution of Jadunath Sarkar, G. S. Sardesai, and R. C. Majumdar

Unit4

- (a) Contribution to Regional Historiography of Bhagwanlal Indraji, Durgashankar Shastri and Vallabhaji H. Acharya.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Book

1. Breisach Ernst : Ancient, Medieval and Modern India, Chicago, U.S.A.
2. Collingwood R.G. : The Idea of History (O.U.P.)
3. Marwick Arthur : The New Nature of History, Palgrave, New York
4. Thompson J.W. : A History of Historical Writing, 2 Vols, New York.
5. Walsh W. H. : Introduction to the Philosophy of History, London, UK.
6. Dharaiya R.K. : Itihasnu Tattvagnan ane itihaskhan abhigam, Ahmedabad
7. Parikh R.C. : Itihas : Svarup ane Padhdhati, Ahmedabad, 1969
8. Pande Govind Chandra : Itihas : Svarup ane sidhdhant, Ahmedabad
9. Oza Ishvarlal : Prachin ane Mdhykalin Gujarat na itihasni lekhan pravrutti, Ahmedabad.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester II

World History (Medieval & Early Modern)

Total Marks : 70

Core Course code: 202

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

- (a) Christianity and Islam - Their main preachings - rise and spread and their cultural contribution - The Crusades.
- (b) The Middle Age in Europe - Holy Roman Empire - Byzantine Empire contribution to law, Architecture, Art, literature, learning, trade & commerce.

Unit-2

- (a) Feudalism in Europe - Its characteristics - Its Evolution and Decline
- (b) Renaissance in Europe - Factors of its growth – progress in the fields of literature, art, architecture and science – effects

Unit-3

- (a) Geographical Discoveries - Factors leading to it – main leaders of these discoveries – Results
- (b) The Reformation - causes - Main Reformers - Results - Counter Reformation.

Unit-4

- (a) American War of Independence - causes, events and effects – George Washington.
- (b) The French Revolution (1789) - Factors, events, results, Napoleon Bonaparte – His achievements and downfall
- (c) Congress of Vienna – French Revolutions of 1830 & 1848

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Book

1. Bell, P. M. H., The origin of second world war in Europe, London : Longman
2. Benns, Lee Europe, Since 1914 (1986)
3. Corn Well, A. D. World History in the twentieth century (Longman)
4. Field House, D. K. The colonial empire (London)
5. Field House, D. K., The Economics empire 1830-1914 (London)
6. Henderson W. O., The Industrialization of Europe
7. Bhatt Devendra, Adhunik Europe no itihās, A'bad.
8. Raval R. Antarrashtriya Sambandho, A'bad.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester II

History of Modern World (1930 to 2000 A.D.)

Total Marks : 70

Core Course code: 203

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

- (a) Franklin Roosevelt and New Deal
- (b) Rise and Growth of Nazism in Germany and Fascism in Italy
- (c) Rise of Militarism in Japan

Unit-2

- (a) Progress of Soviet Union under Stalin
- (b) Origin, Nature and Results of the Second World War.
- (c) Communist Revolution of 1949 in China - its impact in World Politics -
Assessment of Mao - Tse – Tung

Unit-3

- (a) U.N.O. and the Concept of world peace- Aims, achievements and failures Of U.N.
- (b) Nationalist Movement in Asia and Africa – Decolonization - Regional Tension in
Palestine and Kashmir

Unit-4

- (a) Ideological and Political basis of Cold war - Pacts and alliances like NATO, SEATO, WARSAW Pact and Baghdad Pact. Non-Aligned Movement and the Third World.
- (b) Progress in the fields of Science, Technology and Communication.
- (c) Genesis and Process of disintegration of socialist Block-End of Cold-war
Ascendancy of U.S.A. in the World is impact on society and Politics –
Globalization and its impact.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Book

1. Bell, P. M. H., The origin of second world war in Europe, London : Longman
2. Benns, Lee Europe, Since 1914 (1986)
3. Corn Well, A. D. World History in the twentieth century (Longman)
4. Field House, D. K. The colonial empire (London)
5. Field House, D. K., The Economics empire 1830-1914 (London)
6. Henderson W. O., The Industrialization of Europe
7. Bhatt Devendra, Adhunik Europe no itihās, A'bad.
8. Raval R. Antarrashtriya Sambandho, A'bad.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan
M.A. Semester II
History of India(1206 to 1526)

Total Marks : 70

Core Course code: 204

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

- (a) Important Sources - Political condition of India on the eve of the establishment of the Early - Turkish Power in India.
- (b) Early Turkish rulers- Qutubuddin, Iltutmish, Raziya and Ghiyasadduin Balban

Unit-2

- (a) Achievements of Allaudin Khilji - His concept of Sovereignty - Decline of the Khilji power.
- (b) The Tughlaqs - Mohammad Tughlaq and Pherozeshah Tughlaq

Unit-3

- (a) The Sayyads and the Lodis - Bahlul and Sikandar Lodi
- (b) Ibrahim Lodi - First Battle of Panipat - Causes and consequences

Unit-4

- (a) Kingdom of Vijayanagar - Krishna Dev Rai, Social and Economic life - Religious policy and Cultural achievements.
- (b) The Social and Economic conditions of the people during the Sultanate period and The Religious policy of the Sultans - The Hindu - Muslim relations, Art Architecture and literature during the Sultanate period.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books:-

- 1 Ishwari Prashad : History of Medieval India, Allahabad, 1952
- 2 Shrivastav A. L. : The Sultanate of Delhi, Agra 1951
- 3 Lanepoole S. : Medieval India, Culcutta 1951
- 4 Majumdar R.C. and Others : The Struggle for Empire, Bombay
- 5 Hadiwala S.H.: Studies in Indo- Muslim History, Bombay 1930
- 6 Sevell R.: A Forgotten Empire, London, 1962
- 7 Qureshi I.H. : The Administration of the Sultanate of Delhi, Karachi 1958
- 8 Habib and Nadvi : Delhi Sultanate
- 9 Majumdar R. C. and others : The Delhi Sultanate, Bombay 1960
- 10 Tripathi R.S. : Some Aspects of Muslim Administration, Allahabad 1956
- 11 Bhargav V.S. : Madhyakalin Bhartiya Saltanat evam Sanskruti, Delhi
- 12 Saran P.: Madhay Yugin Bharat, Delhi
- 13 Nayak Chhotubhai : Madhyakalin Bharat – [Part I & II] Ahmedabad.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester II

ART AND ARCHITECTURE OF INDIA (Optional)

Total Marks : 70

I.D. code: 205A

Lecture : 60 Credit : 04

UNIT 1

1. Origin and development of Buddhist Stupa
2. Study of major Buddhist Stupas : Northern, Central, Western, Southern, Northwestern
3. Origin and development of Buddhist Rock Cut architecture
4. Brahmanical Rock Cut architecture

UNIT 2

1. Origin and development of Hindu Temple
2. Different School of Temple architecture
3. Temple of Orissa
4. Temples of Southern India

UNIT 3

1. Definition of Sculpture
2. Sculpture of Gandhara School
3. Sculpture of Mathura School
4. Treasure of Ellora sculptures

UNIT 4

1. Salient features of Indian Paintings
2. Paintings of Ajanta
3. Western Indian School of Paintings
4. The Mughal School of miniature painting

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books:

1. Brown, Percy, Indian Painting, Culcutta, 1947
2. Sukla, D. N. Cannons of Indian Painting,
3. John, Marshall, Bagh Caves
4. Sivramamurti, Indian Painting National Book Trust, India Delhi, 1970
5. R.S.S. Gupte, Ajanta and Ellora, Bombay, 1962
6. Ajanta Murals. Ed. A. Ghosh, New Delhi, 1967
7. Raya Krisnadas, Bharatiya Chitrakala (Hindi)
8. Avinash Sharma, Bharatiya Chitrakala Itihas (Hindi), Bareli, 1968
9. Debala Mitra, Buddhist Monuments, Sahitya Samsad, Calcutta, 1971
10. Percy Brown, Indian Architecture, Vol. I, D. B. Taraporvala and Co., Bombay 1959
11. C.B. Pndey, Mauryan Art. Bharatiya Vidhya Prakashan, 1982
12. V. S. Agrawal, Indian Art. Prithvi Prakash, Varanasi.
13. J. C. Harley, Gupta Sculpture, Clarendon Press, Oxford, 1974
14. Krishna Deva, Temples of India, Vol. I and II, Aryan Books International, New Delhi, 1995
15. T.A.G. Rao, Elements of Hindu Iconography. Vol I and II, Motilal nad Banarasidas, Delhi 1968
16. Pramod Chandra (E.d.) Studies in indian Temple Architecture. American Institute of Indian Studies, Varanasi, 1975
17. J.N. Banerjea, The Development of Hindu Iconography, Calcutta University, 1956
18. Sheo Bahadursingh, Brahmanical Icons of Nothern India. Sagar Publication, New Delhi, 1972
19. નાયક, ચિનુભાઈ, ભારતીય ચિત્રકલાની રૂપરેખા
20. અગ્રવાલ વસુદેવશરણ, “મથુરાકલા”, ગુજરાત વિદ્યાસભા, અમદાવાદ
21. સાવલિયા રામાજી, ભારતીય પ્રતિમાવિધાન, અમદાવાદ

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester II

History of Anhilpur Patan (Optional)

Total Marks : 70

I.D. code: 205B

Lecture : 60 Credit: 04

UNIT-1

- 1.Source material for the History of Anhilpur Patan.
- 2.Topography and Geography of Anhilpur Patan.
- 3.Establishment of Anhilpur Patan & Vanraj Chavda.

UNIT-2

- 1.Rani ki Vav : Historical & Architectural importance – Identification of world heritage monument.
- 2.Sahastraling Lake : Historical perspectives.
- 3.Mansar Lake : Historical & Architectural importance.

UNIT-3

- 1.Sun Temple of Modhera & Kirti Toran of Vadnagar : Historical Importance.
- 2.Jain Acharyas of Anhilpur Patan and their literature.
- 3.Acharya Hemchandracharya as a scholar of Patan : Siddhhem Shabdanusashan and Other literature.

UNIT-4

- 1.Patolas of Patan : Unique handicraft and it's importance : Patolas Museum.
- 2.Poles & Darwaja of Patan : Design, Architecture & History.
- 3.Preservation of world heritage monuments.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books

1. Dr. Savalia R. T. : Visva Virasat Gujarat ni Asmita Rani Vav, Patan.
2. A. K. Farbus : Rasmala.
3. Majmudar A. K. : Chalukyas of Gujarat.
4. Abu Zafar & Nadavi : Gujarat No Itihas – Bhag - 2
5. Mankodi Kirit : Queen's Stepvell at Patan – 1991.
6. રસિકલાલ પરીખ, હરિપ્રસાદ શાસ્ત્રી અને શેલત ભારતીબેન : ગુજરાતનો રાજકીય અને સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ, સોલંકીકાલ.
7. Dr. Patel Lalit S. : Anhilpur Patan, Political & Cultural Prespective (746 to 1304 A.D.), Nonpublished Ph. D. Thesis, 2001.
8. Dr. Patel Lalit S. : The social constribution of Anhilpur Patan (746 to 1304 A.D.) 2012.
9. Dr. Patel Lalit S. : Haritage of Gujarat 2012.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester II

Peasant and Tribal Movements in Colonial India 1757-1947A.D.

(Optional)

Total Marks : 70

I.D. code: 205C

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

Introduction: Importance of its study, Understanding the nature and structure of Indian peasantry, The background of peasant movements in colonial India. Various forces, some representative movements of 19th century santhal rebellion, indigo riots in Bengal (1859-62) the deccan Riots (1857), Moplah Rebel , Mangadha Rebel.

Unit-2

Emergence of Indian Nationalism, Indian National congress, mahatma Gandhi , and his views on peasant issues, Champaran Satyagraha (1917), Kheda Satyagraha (1918), peasant Movement in Taluqdari estates of Awadh (UP) (1917-1922) and Bardoli Satyagraha (1928)

Unit-3

Impact of Socialist ideology – Congress Socialist Party – Karachi Session (1913) and its policy towards kissan issues foundation of All – Indian Kissan Party – Its aims and activities, Telangna Movement (1946-51)

Unit-4

The Nature and trends of Peasant movements in the princely states. Peasant revolt in Khambhat (1890), Peasant Movement in Rajasthan (early 20th century) peasant movement in Kathiawar – Khakharechi – Mota Charodia, The Munda Rebellion, Devi Andolan in South Gujarat ,Kanda's Hatyakand.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Book

1. Kumar Kapil : Peasant 1994
2. Mehta shirin : Peasantry and Nationalism : cash study of Bardoli Satyagraha
3. Nandkarni M.V. : Farmers Movement in India 1987
4. Panikkar K.N. : Against Lord and State 1992
5. Sen Sunil : Peasant Movement In India 1987

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

FACULTY OF ARTS

Syllabus (History)

Semester 3

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Structure of Semester End Examination

M.A. History (Regular & External)

Structure & Instructions for the setting of semester and Examination Question Paper

Structure of Paper

Question : 1 or 1 : Essay Type : 14 marks

Question : 2 or 2 : Essay Type : 14 marks

Question : 3 or 3 : Essay Type : 14 marks

Question : 4 or 4 : Essay Type : 14 marks

Question : 5- Write to Short note out of four : 14 marks

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

FACULTY OF ARTS

Syllabus

Subject: HISTORY

Course (Paper) Unique Code C.C. – 301 to 304 & I.D. - 305

Exam Time Duration: 3:00hrs

Name of Program	Semester	Course Group Core-1 or I.D.	Credit	Continue Evolution	End sem Exam Marks	Practical/ Viva Marks	Total Marks
M.A.	03	Core & I.D.	04	30	70	-	100

Course Objective:

1. Students will be able to assemble information on history.
2. Students will be able to critically assess the writing in history.
3. Students will be able to compare and contrast various sources of history and its trustworthiness.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan
M.A. Semester III

History Of Gujarat (746 TO 1304 A.D.)

Total Marks : 70

Core Course code: 301

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-I

- (a) Sources -literary,epigraphical,land grants & copperplates.
- (b) end Of Maitraka dynasty - Chavada Kingdoms-Bhinmal, Vadvan Saurashtra, Kutch, Early Invasion Of Muslims On Gujarat.
- (c) Kingdom Of Panchasar , Chavda dynasty-Foundation Of Anhillwad, Vanraj- his career & achievements.

Unit-II

- (a) Mulraj-I career, administration and character, Bhimdev-I - invasion of Sultan Mahmud,consolitation of the kingdom, Karan's marriage with Mayanalladevi.
- (b) Jayasinh Siddhraj--territorial expansim-- literary And cultural activities during the reign.

Unit-III

- (a) Kumarpal- Cultural and political achievements. Bhimdev-II, - Acharya Hemchandracharya as a scholar.
- (b) Vaghelas: Visaldev, Karndev-II and significance of their rule.
- (c) Administation of Chaulukyas..

Unit-IV

- (a) Economics Life - agriculture , trade & professions.
- (b) Religious Life.
- (c) Social Life.
- (d) Architecture-style, temples, Somnath, Modera, Rudra Mahalay, Abu Temple And other Toranas, Secular Architecture – Vadnagar, Zinzuvada, Dabhoi Sculpture - Wood Curving, Paintings, Technique- Style.
- (e)

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference:

- (1) Burgess, James & Cousent : The Architecture and Antiquities of North Gujarat.
- (2) Commissariat, M. S. : History of Gujarat. Vol-1
- (3) Commissariat, M. S. : Studies in the History of Gujarat.
- (4) Edalji, Doshabhai. :History of Gujarat.
- (5) Indrajī Bhagwanlal & Jackson.: Early History of Gujarat [In the Gazetteer of the Bombay Presidency : Vol- I, Patr- I]
- (6) Majumdar, Ashok Kumar: Chaulukyas of Gujarat.
- (7) Majumdar, M. R.(Ed.): Chronology of Gujarat.
- (8) Misra, S.C: The rise of Muslim power in Gujarat.
- (9) Munshi, K. M.:The glory that was Gurjar desh Vol.- III.
- (10) Parik, Rasiklal, C.:Introduction to the History of Gujarat as background to the life and times of Hemchandra Kavyanushashan (Preface)
- (11) Sankaliya, Hasmukh.: Archaeology of Gujarat.
- (12) Sompura, K. F.: Structural temples of Gujarat.
- (13) અલી, મોહમદખાનઈ, -મીરાતે અહેમદી, ખંડ-૧ થી ૪.
- (14) આચાર્ય, નવીનચંદ્ર. એ., - ગુજરાતના ચાવડા રાજ્યનો ઇતિહાસ.
- (15) આચાર્ય, નવીનચંદ્ર. એ., - ગુજરાતનો સમકાલીન ઇતિહાસ.
- (16) દવે કનૈયાલાલ , ભાઈશંકર., - ગુજરાતનું મૂર્તિ વિધાન.
- (17) દવે નર્મદાશંકર, બાલ શંકર., - ગુજરાત સર્વસંગ્રહ.
- (18) દેસાઈ, ગોવિંદભાઈ એચ. - ગુજરાતનો પ્રાચીન ઇતિહાસ.
- (19) ધારૈયા, આર. કે. - ગુજરાતનો પ્રાચીન ઇતિહાસ.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan
M.A. Semester III
State in India (Ancient, Medieval)

Total Marks : 70

Core Course code: 302

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

- (a) Origin, aims and objectives of the state in ancient India.
- (b) Sabha and Samiti in Vedic era - Its formation and working.

Unit-2

- (a) Gana Rajya - Constitution, Salient features and Limitations
- (b) The Maurya Administration - of Centre, provinces & city
- (c) Administrative organization of the Guptas

Unit-3

- (a) Administration of the Delhi Sultanate - Islamic Theory of State.
- (b) Administrative System of the Vijay Nagar Empire

Unit-4

- (a) Administrative System of the Mughal state, Mansabdari System.
- (b) Nature and functions of the Maratha state under Shivaji and the Peshwa.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books

- 1) Altekar A.S. : State and Government in Ancient India
- 2) Bipinprasad : Ancient Indian Political Through and Institutionas
- 3) Kalke, Herman : The State in Ancient India
- 4) Tripathi R.S. : Some Aspects of Muslim Administration
- 5) Sen S.N. : The Administration System of the Marathas
- 6) Dhariya R.K. : Prachin Bharatiya Rajyashastra
- 7) Sharma Harishchandra : Prachin Bharatiya Rajnaitik vichar aur sansatha
- 8) Sarkar Jadunath : Mughal Vahivati tantra.
- 9) Shukla Jaykumar : Saltanat, Mughal, Maratha Samayna Rajkiya sidhdhanto.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester II

History of India (1526 to 1756)

Total Marks : 70

Core Course code: 303

Lecture : 60 Credit: 04

UNIT-1

- a. Sources of the period- India on the eve of Babur's invasion-Babur's Conquests - Memories - Assessment.
- b. Humayun Early career and difficulties - Expeditions against Kalinjer, Jaunpur and Chunar - War against Bahadurshah of Gujarat and Sherkhan - Battles of Chausa and Kanauj causes of his failure – Exile - wanderings and restoration, estimate.
- c. Sur Dynasty: Shershah's early career - His conquests - Reforms of Sher Shah

UNIT-2

- (a) Akbar : Condition of India at the time of Akbar's accession - Second Battle of Panipat - Bairam Khan - Petticoat Government – 1561-64 – Wars and conquests of Akbar.
- (b) Akbar's Rajput and Religious policy - Infallibility Decree (1579) - Din-I-Ilahi – Land Revenue System and Reforms.

UNIT-3

- (a) Jahangir - His conquests - Nurjahan's role in Jehangir's life and rule.
- (b) Shahjahan - conquests - Deccan and Frontier Policy - War of Succession.
- (c) Aurangzeb - North West Frontier Policy - His Religious Policy, Rajput Policy and Deccan Policy.

UNIT-4

- (a) Social and Economic conditions of India during the Mughal Period - Education and Literature, art and architecture.
- (b) Rise and growth of the Maratha power under Shivaji and Peshwas conquests of Bajirao - I

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books

1. Erskine : Babar and Humayun
2. Rushbrook Williams : An Empire Builders of the XVIth Century
3. Beveridge : Memoirs of Babar
4. Shrivastava A. L. : Akbar
5. Dr. Ishwari Prasad : Life and Times of Humayun
6. Kanungo K. R. : Sher Shah
7. Beni Prasad : Jahangir
8. Saxena B. P. : Shahjahan
9. Sarkar J. N. : Aurangjeb
10. Cambridge : History of India (Vol. IV)
11. Sharma S. R. : Mughal Empire in India
12. Shrivastav A. L. : Mughal Empire 51
13. Dr. Ishwari Prasad : A Short History of the Muslim rule in India
14. Garatt (Ed.) : The Legacy of India
15. Sarkar J. N. : Downfall of the Mughal Empire
16. Tripathi R. P. : Some aspects of Muslim Administration
17. Shastri K. A. N. : History of India (Vol. II & I)
18. Cuenningham J. D. : History of the Sikhs.
19. Shri Ram Sharma : The Religious Policy of the Mughal Emperors
20. Patel Jasubhai : Bharat no Itihas.
21. Dr. Patel Lalit S. & Dr. Parikh Naresh : Histrory of India (Mughal Age) 2014.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan
M.A. Semester III

Constitutional History of Independent India: 1947 to 1980 A.D.

Total Marks : 70

Core Course code: 304

Lecture : 60 Credit : 04

Unit- 1

1. The Indian Independence Act of 1947 and its importance.
2. A brief survey of the work of constituent Assembly.
3. Salient features of the constitution of India.

Unit- 2

1. Fundamental rights
2. The constitutional position and powers of the president.
3. The union Cabinet-powers, functions and position of the Prime Minister.

Unit- 3

1. The composition of parliament and its powers and position.
2. The Supreme Court- its structure and powers.
3. The Election Commission- its working and powers.

Unit- 4

1. The State Government: Governor, Assembly & Executive.
2. Relations between the Union Government and State Government Legislative, Administrative and Financial.
3. The Constitutional Amendments up to 01980.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference:

1. Agrawal P.N.: National Movement & Constitutional Development of India
2. Benerjee A.C : Indian Constitution Movement.
3. Benerjee B.N.: New Cosntitution of India.
4. Basy Durgadas : Commentry on the Constituion of India.
5. Coupland: Cosntitutional Problems of India.
6. Gupata D. D: Indian National Movement & Constitutional Development.
7. Kapur A.C : Constitutional History of India (1760-1779)
8. Pylee M. V.: Constitutional Government in India.
9. Raghuvanshi V.P.S : National Movement & Constitutional History of India.
10. Sharma S.R: Constitutional History of India.
11. Singh G.N.: Landmarks of Indian Nationalism & Constitution.
12. ડો. ધારૈયા આર.કે: ભારતનો બંધારણીય ઇતિહાસ.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester III

An Out line of Indian Archeology and Epigraphy (Optional)

Total Marks : 70

I.D. Code : 305A

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

- (a) Archeological Survey of India and its various activities.
- (b) Contribution of archaeology to Indian History.

Unit 2

- (a) Main features of Indian Art and architecture.
- (b) Archeological Excavation in Gujarat with special Refer- ence to Lothal, Shrinathgadh, Kuntasi and Dhola Vira.

Unit 3

- (a) Interpretation of Archeological remains and significance of pottery, tools, beads etc.
- (b) Story of decipherment of old inscriptions - Main types of inscriptions in respect of their materials and contents with special study of Girnar Inscription and prayag prashasti.

Unit 4

- (a) Important era used in Indian inscriptions - Vikrama, Shaka and Gupta.
- (b) Importance of inscriptions in the study of History.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books

1. Government of India : Archeology in India
2. Pandey, R.B. : Indian Paleography Part-I
3. Sarkar, D.C. : Indian Epigraphy
4. Brown C. : The Coins in India
5. Bhandarkar D.K. : Lectures on Ancient Indian Numismatics
6. Shobita Punja : Museums of India

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester III

Politics in India (1947-1971A.D.) (Optional)

Total Marks : 70

I.D. Code : 305B

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

Legacy of the colonial state: Process of political integration: role played by Sardar Patel; the construction of India; main features; India's experience with parliamentary democracy : a review.

Unit-2

Growth of party politics : Congress, Non-congress and regional parties, Pattern of state level politics and centre- state relations, growth of local self-government , the JP Movement and emergency.

Unit-3

The challenges before national unity; separatist movements in Kashmir, Punjab and north-eastern states, communal and language issues in Indian politics.

Unit-4

Characteristics of India's foreign policy, the policy of Non-alignment. A historical analysis of India's management of her South asian regional relations.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books

1. Brass Paul R. : The Politics of India since Independence (Cambridge 1997)
2. Chandra Bipin : India since independence New Delhi.
3. Desai A.R. : Agrarian Struggles in India After Independence (OUP 1986)
4. Dube S.C. India since independence (Vikas 1977)
5. Prasad K.N. : Indian Economy Since 1951 (New Delhi 1993)
6. Chandra Bipan : Azadi ke bad ka Bharat
7. Chavda Vijaysinh : Svatantrovattar Bharat
8. Desai A.R. : Bharatiya Rashtravad Na samprat valano
9. Jamindar Resesh : 20mi sadi nu bharat
10. Khotari Rajani : Bharat nu Rajkaran
11. Shah J.R. : Bharat ma Arthakaran no Vikas
12. Dr. Patel Lalit S. : History of India (Post Independence) 2013.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester III

Social and Religious Reform Movement in India (Optional)

Total Marks : 70

I.D. Code : 305C

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

- (a) Reform movement among the Muslims - Wahabi Movement Deoband School - Aligarh Movement - Sir Syed Ahmed Mohammed Iqbal and interpretation of Islam - Muslim elites and social reform in post-Independence period.

Unit-2

- (a) Rise of social consciousness among women - impact of British rule and liberal ideas on the condition of women - Role of D. K. Karve - Growth of Women's Organizations- All India Women's Conference - Kasturba Gandhi National Memorial Trust- Rehabilitation of distressed woman in Bombay Presidency - Women's campaign for political representation - Ideology of the Indian Women's Movement - Women Leaders - Begam Shareefah Hamid Ali, Kamaladevi Chattopadhyaya, Maharani Chimanabai-II, Sarojini Naidu, Mridula Sarabhai etc.
- (b) Hindu social structure and problem of depressed classes- impact of social and religious reform movements on the condition of the depressed classes Brahmo Samaj - Arya Samaj - Satnami movement of Chhattisgarh.

Unit-3

- (a) Harijans and Hindu leaders - M. G. Ranade, Tilak, Jyotiba Phule and Sindh religion, politics and depressed class movements: Dr. B. R. Ambedkar and Mahatma Gandhi - Neo-Buddhist movements and organizations and their impact on Depressed classes.

Unit-4

- (a) Post independence problems of depressed classes - efforts for justice - legislation and untouchability.
- (b) Social and communal tensions based on language, caste and religion.
- (c) Growth of secular ideas and attempts to bring about cultural synthesis.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

References:

- 1.Desai A. R. :Social Background of India National sum.
- 2.Desai , Neer : Women in Modern India.
- 3.Ghurye G. S. : Social Tensions in India.
- 4.Kamblc J .R. : Risead Awakening of Depressed Classes in India.
- 5.Sen, S. P (Ed) : Social and Religions Reform Movements in Nineteenth and Twentieth Centuries.
6. પરીખ પ્રવિણચંદ્ર સી. : ભારતનો સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ.
- 7.ભટ્ટ યુ. ડી. : આધુનિક ભારતમાં સ્ત્રી જાગૃતિનો ઉદભવ અને વિકાસ.
- 8.શેઠ સુરેશભાઈ સી. : ભારતમાં સામાજીક અને ધાર્મિક સુધારણાની ચળવળો(૧૮૧૮-૧૯૬૦)

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

FACULTY OF ARTS

Syllabus (History)

Semester 4

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Structure of Semester End Examination

M.A. History (Regular & External)

Structure & Instructions for the setting of semester and Examination Question Paper

Structure of Paper

Question : 1 or 1 : Essay Type : 14 marks

Question : 2 or 2 : Essay Type : 14 marks

Question : 3 or 3 : Essay Type : 14 marks

Question : 4 or 4 : Essay Type : 14 marks

Question : 5- Write to Short note out of four : 14 marks

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

FACULTY OF ARTS

Syllabus

Subject: HISTORY

Course (Paper) Unique Code C.C. – 401 to 404 & I.D. - 405

Exam Time Duration: 3:00hrs

Name of Program	Semester	Course Group Core-1 or I.D.	Credit	Continue Evolution	End sem Exam Marks	Practical/ Viva Marks	Total Marks
M.A.	04	Core & I.D.	04	30	70	-	100

Course Objective:

1. Students will be able to assemble information on history.
2. Students will be able to critically assess the writing in history.
3. Students will be able to compare and contrast various sources of history and its trustworthiness.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester IV

History of Gujarat (1304 to 1572 A.D.)

Total Marks : 70

Core Course code: 401

Lecture : 60 Credit : 04

Unit -I

- (a) Sources : Archacological, Epigraphical, Numisnatel and Literary.
- (b) Gujarat- Under the Delhi Sultant (1304 A.D to 1403 A.D)

Unit-II

- (a) Establishment of Independent Sultanate in Guj.
- (b) Sultan Ahmed shah I - founder of Ahmedabad – his rule and achivement.
- (c) Sultan Mehmud Begado- his estimate as a ruler and conqueror.

Unit-III

- (a) Latter Sultans- Bahadur Shah- Muzafar shah- II.
- (b) Causes of the fall of Gujarat Sultanate.
- (c) Administration of Guj. Sultnate- central, taluka and village.

Unit -IV

- (a) Economic Condition during this Period.
- (b) Cultural condition- art, architecture, literature.
- (c) Religions policy of Guj. Sultanates.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference :

1. Baylay E.C. : History of Gujarat
2. Chavada J. : History of Guj. Kingdom
3. Commissariat M.A.: A History Guj Vol 1 to 111 Studies in the Hist. of Guj.
4. Dar Mahammed Ibrahim : Literary and Cultural Activities in Guj.
5. Majumdar M.R. : Cultural Hist. of Guj.
6. આચાર્ય ન. આ. : મધ્યકાલીન ગુજરાત. ગુજરાતના ધર્મ સંપ્રદાયો, ગુજરાતનો સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ.
7. જોટે રત્નમણિરાવ બી.—ગુજરાતનું પાટનગર, અમદાવાદ ગુજરાતનો સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ, ઇસ્લામયુગ ખંડ ૧થી૪.
8. નાયક છોટુભાઈ ર. : મધ્યયુગી ભારત ખંડ— ૨
9. પરીખ રસિકલાલ સી અને અન્ય : ગુજરાતનો રાજકીય અને સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ ગ્રંથ પ. સલ્તનતકાલ
10. નદવી મૌલાના અબુઝફર : ગુજરાતનો ઇતિહાસ ભાગ— ૨

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan
M.A. Semester IV
State In India (Modern)

Total Marks : 70

Core Course code: 402

Lecture : 60 Credit : 04

UNIT-1

- (a) Administrative and the Judicial system under the British East India Company's rule.
- (b) The British Administration under the British 'Crown'

UNIT -2

- (a) Characteristics of the Constitution of Independent India.
- (b) Central Administration of Independent India The President of India - Election – Powers - The Vice President and the Prime Minister

UNIT -3

- (a) The Parliament of India - Formation - Procedure of Working - Powers.
- (b) The Supreme court of India

UNIT-4

- (a) The Administration of The States - Powers and Functions of Governor - The Ministry
- (b) The Legislature of the state - Formation and Powers - The High Court
- (c) Relations between the union and the states.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Book

1. Majumdar, Raychaudhari & Datta - An Advanced History of India (Part - I)
2. Robert P. E. - History of British India (Oxford University - Bombay)
3. Thompson and Gerrat - Rise and Fulfilment of British Rule in India.
4. V. D. Mahajan - India since 1526
5. Jaychandra Vidyalkar - Bharatiya Itihas Pravesh (Hindi)
6. M. L. Sharma - History of India
7. Dharaiya R.K - Aadhunik Bharat no Itihas Bhag 1,2.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester III

History of India (1757 A.D. -1857 A. D.)

Total Marks : 70

Core Course code: 403

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

1. Late pre colonial order – Polity, economy , Society and Culture
2. Battle of Plassey and Buxur- its result.
3. Third battle of Panipat-1761 A. D.

Unit-2

1. Anglo- French rivalry for Power- Causes and consequences.
2. Parliamentary acts of 1753 A.D., 1784 A.D., 1813 A.D., 1833 A.D., 1853 A.D.
3. Anglo Shikh relations (1818-1857 A.D.)

Unit-3

1. Anglo Afghan relations (1836-1844 A.D.)
2. Development of education – indigenous and modern - Despatch of Charls Wood and its importance.

Unit - 4

1. Peasant, tribal and cultural resistance before 1857 A.D.
2. Up-heaval of 1857 A.D. - causes for its rise and failure- nature- result - End of Company's rule

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books

1. Majumdar, Raychaudhari & Datta - An Advanced History of India (Part - I)
2. Robert P. E. - History of British India (Oxford University - Bombay)
3. Thompson and Garrat - Rise and Fulfilment of British Rule in India.
4. V. D. Mahajan - India since 1526
5. Jaychandra Vidyalankar - Bharatiya Itihas Pravesha (Hindi)
6. M. L. Sharma - History of India
7. Dharaiya R.K - Aadhunik Bharat no Itihas Bhag 1,2.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester IV

History of Freedom Movement in India: (1858-1947 A.D.)

Total Marks : 70

Core Course code: 404

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

- (a) Queen Victoria's Declaration.
- (b) Rise of nationalism – Its factors
- (c) Establishment of Indian National Congress – Its early activities (1885-1905 A.D.)

Unit-2

- (a) Challenge to Moderate Politics: rise of Extremism in Indian national Politics (1890-1920 A.D.)
- (b) Emergence of communalism and foundation of all-India Muslim League and its Role (1906-1916 A.D.)
- (c) Partition of Bengal and the Swadeshi Movement.
- (d) The Home Rule Movement.

Unit-3

- (a) Non-co-operation Movement
- (b) Civil Disobedience Movement-Dandi March
- (c) Revolutionary Movement in India and Abroad.

Unit-4

- (a) Subhash Chandra Bose and Indian National Army.
- (b) Quit India Movement and towards freedom.
- (c) Freedom Movements in princely states : an overview.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Book

1. Majumdar, Raychaudhari & Datta - An Advanced History of India (Part - I)
2. Robert P. E. - History of British India (Oxford University - Bombay)
3. Thompson and Garrat - Rise and Fulfilment of British Rule in India.
4. V. D. Mahajan - India since 1526
5. Jaychandra Vidyalkar - Bharatiya Itihas Pravesh (Hindi)
6. M. L. Sharma - History of India
7. Dharaiya R.K - Aadhunik Bharat no Itihas Bhag 1,2.
8. Sarkar Sumit : Adhunik Bharat – New Delhi.
9. Majumdar R. C., Histroty and Culture of the Indian People, Vol – VIII to XI.
10. Dr. Patel Lalit S. : History of India : (with special ref. to Modern India) 2013.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan
M.A. Semester IV
An Outline of Indian Numismatics, Museology and Archives
(Optional)

Total Marks : 70

I.D. code: 405A

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

- (a) Origin and Evolution of Coinage in India - Types of coins in ancient – India
- (b) Coins of the Gupta Rulers
- (c) Importance of coins in the study of History.

Unit-2

- (a) Elements of Museology and role of Museums.
- (b) Study of important museums of India - Prince of Wales Museum (Mumbai), National Museum (New Delhi), Victoria Memorial (Kolkatta) and Salarjung Museum (Hyderabad)
- (a) Significance and Collection of the Regional Museums of Bhuj, Rajkot, Junagadh and Vadodara.

Unit-3

- (a) Characteristics of Archives.
- (b) History of Archives - Origin and Development of Archives in India.

Unit-4

- (a) Acquisition, Arrangement and Access to Archives.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books

1. Government of India : Archeology in India
2. Pandey, R.B. : Indian Paleography Part-I
3. Sarkar, D.C. : Indian Epigraphy
4. Brown C. : The Coins in India
5. Bhandarkar D.K. : Lectures on Ancient Indian Numismatics
6. Shobita Punja : Museums of India

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan
M.A. Semester IV

MAJOR REVOLUTIONS OF MODERN WORLD (Optional)

Total Marks : 70

I.D. code: 405B

Lecture : 60 Credit : 04

UNIT-1

- (a) Meaning of Revolution, Definition of Revolution, Type of Revolutions and Leadership
- (b) American Revolution of 1776 A.D., Causes, Impacts and Leaders

UNIT-2

- (a) French revolution of 1789 A.D., causes incident, Impacts on France, Europe and World, Contribution of Intellectual.
- (b) Industrial revolution : 1750-1850 A.D., Causes and Result

UNIT-3

- (a) Bolshevik revolution of 1917 A.D. (Russia), Causes, impacts on Russia and World, Leadership of Lenin
- (b) Chinese revolution of 1911 A.D., Causes and Results – Sun-Yat-Sen.

UNIT-4

- (a) Indian Freedom Movement 1857 to 1947 A.D., upheaval of 1857 A.D. and Gandhian Movements during 1920-1947 A.D.
- (b) Chinese Communist revolution of 1949 A.D. – Causes and Impacts – Mao-Tse-Tung.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

સંદર્ભો-

1. મંગુભાઇ પટેલ, આધુનિક વિશ્વની ક્રાંતિઓ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, અમદાવાદ
2. જ્ઞાનગંગોત્રી ભાગ - 12, વિશ્વદર્શન-1 (ક્રાંતિ), સ.પ.યુનિ., વલ્લભવિદ્યાનગર
3. દેવેન્દ્ર ભટ્ટ, યુરોપનો ઇતિહાસ, ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ, 1991
4. જવાહરલાલ નહેરુ, જગતના ઇતિહાસનું રેખાદર્શન, નવજીવન પ્રકાશન, અમદાવાદ
5. બિપિનચન્દ્ર, Indian Freedom Struggle, Delhi, 1993
6. સુમિત સરકાર, Modern India, Delhi, 1983
7. આર.એલ.રાવલ, આંતરરાષ્ટ્રીય સબંધો ભાગ-1, યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
8. રામલખન શુક્લ, આધુનિક ભારત કા ઇતિહાસ, દિલ્હી
9. આર. કે.ધારૈયા, આધુનિક ભારતનો ઇતિહાસ અને ભારતના સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામો ભાગ-૧-૨, યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
10. Mark Kurlansky, A World History
11. Tom Standage, A History of the World in 6 Glasses
12. H. A. Davis, An outline of the World History
13. Eric Hobsbawn, The age of Revolution : 1789-1848

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan
M.A. Semester IV

Constructive Activities and Institutions in Gujarat during 20th Century.
(Optional)

Total Marks : 70

I.D. code: 405C

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

Concepts and importance of social Reconstruction and grass-root Workers in History. The challenges before the Gujarati society on the eve of 20th century. The colonial conditions, the traditions, social reforms and reconstruction in Gujarat. Legacy of pre- Gandhian era. Mahatma Gandhi's thoughts on and programme for Social Reconstruction.

Unit-2

The ashram system. Sabarmati ashram as pioneering Gandhi institution. Activities for the uplift of the Dalits Harijan Sevak Sangh. Contribution made by Muldas vaishya and Parikshital Majmudar, programme for Tribal reforms. Bhil Seva Mandal and Thakkarbapa, Vedachhi ashram and Jugatram Dave.

Unit-3

Institutions and leadership for women's uplift. Jyoti sangh, SEWA, Mrudulaben Sarabhai, labour welfare activities. Majoor Mahajan Sangh, and Shankerlal Banker and Ansuyaben Sarabhai as labour activities. Contribution of educational institutions. Gujarat Vidyapeeth, Lokbharti Gram Vidyapeeth (Sanosara), Bhaikaka and his contribution to rural education.

Unit-4

North Gujarat ni Rachanatmak Samiti and its activities. Sayajirao III and his welfare activities. The role played by state and its agencies for social reconstruction in Gujarat after Independence.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books

1. Neera Desai - Social Change in Gujarat – A Study of 19th century, Gujarati Society (Bombay,1978)
2. Commissariat, M S - The History of Gujarat vol 3, A'bad , 1980
3. Navalram Trivedi - Samaj sudhara nu rekhadarshan (ahmedabad -1934)
4. H G Shastri and Pra.
5. Chi Parikh (sampa) - Gujarat no rajkiya ane sanskrutik itihās granth-8 (britishkal,1914 sudhi) bho j vidhya bhavan ahmedabad -1984
6. Kavi Narmadshankar
7. Lalshankar - Katiyāwar sarvsangrah, Mumbai -1886
8. Dr. Patel K. G. : દક્ષિણ ગુજરાતની ગાંધીવાદી સંસ્થાની રચનાત્મક પ્રવૃત્તિઓ.
9. Dr. Brahmhatt P. C. : રાષ્ટ્રીય ઘડતરમાં ગાંધીજી સ્થાપિત આશ્રમનું યોગદાન.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

FACULTY OF ARTS

Syllabus (History)

Semester 3

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Structure of Semester End Examination

M.A. History (Regular & External)

Structure & Instructions for the setting of semester and Examination Question Paper

Structure of Paper

Question : 1 or 1 : Essay Type : 14 marks

Question : 2 or 2 : Essay Type : 14 marks

Question : 3 or 3 : Essay Type : 14 marks

Question : 4 or 4 : Essay Type : 14 marks

Question : 5- Write to Short note out of four : 14 marks

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

FACULTY OF ARTS

Syllabus

Subject: HISTORY

Course (Paper) Unique Code C.C. – 301 to 304 & I.D. - 305

Exam Time Duration: 3:00hrs

Name of Program	Semester	Course Group Core-1 or I.D.	Credit	Continue Evolution	End sem Exam Marks	Practical/ Viva Marks	Total Marks
M.A.	03	Core & I.D.	04	30	70	-	100

Course Objective:

1. Students will be able to assemble information on history.
2. Students will be able to critically assess the writing in history.
3. Students will be able to compare and contrast various sources of history and its trustworthiness.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan
M.A. Semester III

History Of Gujarat (746 TO 1304 A.D.)

Total Marks : 70

Core Course code: 301

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-I

- (a) Sources -literary,epigraphical,land grants & copperplates.
- (b) end Of Maitraka dynasty - Chavada Kingdoms-Bhinmal, Vadvan Saurashtra, Kutch, Early Invasion Of Muslims On Gujarat.
- (c) Kingdom Of Panchasar , Chavda dynasty-Foundation Of Anhillwad, Vanraj- his career & achievements.

Unit-II

- (a) Mulraj-I career, administration and character, Bhimdev-I - invasion of Sultan Mahmud,consolitation of the kingdom, Karan's marriage with Mayanalladevi.
- (b) Jayasinh Siddhraj--territorial expansim-- literary And cultural activities during the reign.

Unit-III

- (a) Kumarpal- Cultural and political achievements. Bhimdev-II, - Acharya Hemchandracharya as a scholar.
- (b) Vaghelas: Visaldev, Karndev-II and significance of their rule.
- (c) Administation of Chaulukyas..

Unit-IV

- (a) Economics Life - agriculture , trade & professions.
- (b) Religious Life.
- (c) Social Life.
- (d) Architecture-style, temples, Somnath, Modera, Rudra Mahalay, Abu Temple And other Toranas, Secular Architecture – Vadnagar, Zinzuvada, Dabhoi Sculpture - Wood Curving, Paintings, Technique- Style.
- (e)

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference:

- (1) Burgess, James & Cousent : The Architecture and Antiquities of North Gujarat.
- (2) Commissariat, M. S. : History of Gujarat. Vol-1
- (3) Commissariat, M. S. : Studies in the History of Gujarat.
- (4) Edalji, Doshabhai. :History of Gujarat.
- (5) Indrajī Bhagwanlal & Jackson.: Early History of Gujarat [In the Gazetteer of the Bombay Presidency : Vol- I, Patr- I]
- (6) Majumdar, Ashok Kumar: Chaulukyas of Gujarat.
- (7) Majumdar, M. R.(Ed.): Chronology of Gujarat.
- (8) Misra, S.C: The rise of Muslim power in Gujarat.
- (9) Munshi, K. M.:The glory that was Gurjar desh Vol.- III.
- (10) Parik, Rasiklal, C.:Introduction to the History of Gujarat as background to the life and times of Hemchandra Kavyanushashan (Preface)
- (11) Sankaliya, Hasmukh.: Archaeology of Gujarat.
- (12) Sompura, K. F.: Structural temples of Gujarat.
- (13) અલી, મોહમદખાનઈ, -મીરાતે અહેમદી, ખંડ-૧ થી ૪.
- (14) આચાર્ય, નવીનચંદ્ર. એ., - ગુજરાતના ચાવડા રાજ્યનો ઇતિહાસ.
- (15) આચાર્ય, નવીનચંદ્ર. એ., - ગુજરાતનો સમકાલીન ઇતિહાસ.
- (16) દવે કનૈયાલાલ , ભાઈશંકર., - ગુજરાતનું મૂર્તિ વિધાન.
- (17) દવે નર્મદાશંકર, બાલ શંકર., - ગુજરાત સર્વસંગ્રહ.
- (18) દેસાઈ, ગોવિંદભાઈ એચ. - ગુજરાતનો પ્રાચીન ઇતિહાસ.
- (19) ધારૈયા, આર. કે. - ગુજરાતનો પ્રાચીન ઇતિહાસ.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan
M.A. Semester III
State in India (Ancient, Medieval)

Total Marks : 70

Core Course code: 302

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

- (a) Origin, aims and objectives of the state in ancient India.
- (b) Sabha and Samiti in Vedic era - Its formation and working.

Unit-2

- (a) Gana Rajya - Constitution, Salient features and Limitations
- (b) The Maurya Administration - of Centre, provinces & city
- (c) Administrative organization of the Guptas

Unit-3

- (a) Administration of the Delhi Sultanate - Islamic Theory of State.
- (b) Administrative System of the Vijay Nagar Empire

Unit-4

- (a) Administrative System of the Mughal state, Mansabdari System.
- (b) Nature and functions of the Maratha state under Shivaji and the Peshwa.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books

- 1) Altekar A.S. : State and Government in Ancient India
- 2) Bipinprasad : Ancient Indian Political Through and Institutionas
- 3) Kalke, Herman : The State in Ancient India
- 4) Tripathi R.S. : Some Aspects of Muslim Administration
- 5) Sen S.N. : The Administration System of the Marathas
- 6) Dhariya R.K. : Prachin Bharatiya Rajyashastra
- 7) Sharma Harishchandra : Prachin Bharatiya Rajnaitik vichar aur sansatha
- 8) Sarkar Jadunath : Mughal Vahivati tantra.
- 9) Shukla Jaykumar : Saltanat, Mughal, Maratha Samayna Rajkiya sidhdhanto.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester II

History of India (1526 to 1756)

Total Marks : 70

Core Course code: 303

Lecture : 60 Credit: 04

UNIT-1

- a. Sources of the period- India on the eve of Babur's invasion-Babur's Conquests - Memories - Assessment.
- b. Humayun Early career and difficulties - Expeditions against Kalinjer, Jaunpur and Chunar - War against Bahadurshah of Gujarat and Sherkhan - Battles of Chausa and Kanauj causes of his failure – Exile - wanderings and restoration, estimate.
- c. Sur Dynasty: Shershah's early career - His conquests - Reforms of Sher Shah

UNIT-2

- (a) Akbar : Condition of India at the time of Akbar's accession - Second Battle of Panipat - Bairam Khan - Petticoat Government – 1561-64 – Wars and conquests of Akbar.
- (b) Akbar's Rajput and Religious policy - Infallibility Decree (1579) - Din-I-Ilahi – Land Revenue System and Reforms.

UNIT-3

- (a) Jahangir - His conquests - Nurjahan's role in Jehangir's life and rule.
- (b) Shahjahan - conquests - Deccan and Frontier Policy - War of Succession.
- (c) Aurangzeb - North West Frontier Policy - His Religious Policy, Rajput Policy and Deccan Policy.

UNIT-4

- (a) Social and Economic conditions of India during the Mughal Period - Education and Literature, art and architecture.
- (b) Rise and growth of the Maratha power under Shivaji and Peshwas conquests of Bajirao - I

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books

1. Erskine : Babar and Humayun
2. Rushbrook Williams : An Empire Builders of the XVIth Century
3. Beveridge : Memoirs of Babar
4. Shrivastava A. L. : Akbar
5. Dr. Ishwari Prasad : Life and Times of Humayun
6. Kanungo K. R. : Sher Shah
7. Beni Prasad : Jahangir
8. Saxena B. P. : Shahjahan
9. Sarkar J. N. : Aurangjeb
10. Cambridge : History of India (Vol. IV)
11. Sharma S. R. : Mughal Empire in India
12. Shrivastav A. L. : Mughal Empire 51
13. Dr. Ishwari Prasad : A Short History of the Muslim rule in India
14. Garatt (Ed.) : The Legacy of India
15. Sarkar J. N. : Downfall of the Mughal Empire
16. Tripathi R. P. : Some aspects of Muslim Administration
17. Shastri K. A. N. : History of India (Vol. II & I)
18. Cuenningham J. D. : History of the Sikhs.
19. Shri Ram Sharma : The Religious Policy of the Mughal Emperors
20. Patel Jasubhai : Bharat no Itihas.
21. Dr. Patel Lalit S. & Dr. Parikh Naresh : Histrory of India (Mughal Age) 2014.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan
M.A. Semester III

Constitutional History of Independent India: 1947 to 1980 A.D.

Total Marks : 70

Core Course code: 304

Lecture : 60 Credit : 04

Unit- 1

1. The Indian Independence Act of 1947 and its importance.
2. A brief survey of the work of constituent Assembly.
3. Salient features of the constitution of India.

Unit- 2

1. Fundamental rights
2. The constitutional position and powers of the president.
3. The union Cabinet-powers, functions and position of the Prime Minister.

Unit- 3

1. The composition of parliament and its powers and position.
2. The Supreme Court- its structure and powers.
3. The Election Commission- its working and powers.

Unit- 4

1. The State Government: Governor, Assembly & Executive.
2. Relations between the Union Government and State Government Legislative, Administrative and Financial.
3. The Constitutional Amendments up to 01980.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference:

1. Agrawal P.N.: National Movement & Constitutional Development of India
2. Benerjee A.C : Indian Constitution Movement.
3. Benerjee B.N.: New Cosntitution of India.
4. Basy Durgadas : Commentry on the Constituion of India.
5. Coupland: Cosntitutional Problems of India.
6. Gupata D. D: Indian National Movement & Constitutional Development.
7. Kapur A.C : Constitutional History of India (1760-1779)
8. Pylee M. V.: Constitutional Government in India.
9. Raghuvanshi V.P.S : National Movement & Constitutional History of India.
10. Sharma S.R: Constitutional History of India.
11. Singh G.N.: Landmarks of Indian Nationalism & Constitution.
12. ડો. ધારૈયા આર.કે: ભારતનો બંધારણીય ઇતિહાસ.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester III

An Out line of Indian Archeology and Epigraphy (Optional)

Total Marks : 70

I.D. Code : 305A

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

- (a) Archeological Survey of India and its various activities.
- (b) Contribution of archaeology to Indian History.

Unit 2

- (a) Main features of Indian Art and architecture.
- (b) Archeological Excavation in Gujarat with special Refer- ence to Lothal, Shrinathgadh, Kuntasi and Dhola Vira.

Unit 3

- (a) Interpretation of Archeological remains and significance of pottery, tools, beads etc.
- (b) Story of decipherment of old inscriptions - Main types of inscriptions in respect of their materials and contents with special study of Girnar Inscription and prayag prashasti.

Unit 4

- (a) Important era used in Indian inscriptions - Vikrama, Shaka and Gupta.
- (b) Importance of inscriptions in the study of History.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books

1. Government of India : Archeology in India
2. Pandey, R.B. : Indian Paleography Part-I
3. Sarkar, D.C. : Indian Epigraphy
4. Brown C. : The Coins in India
5. Bhandarkar D.K. : Lectures on Ancient Indian Numismatics
6. Shobita Punja : Museums of India

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester III

Politics in India (1947-1971A.D.) (Optional)

Total Marks : 70

I.D. Code : 305B

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

Legacy of the colonial state: Process of political integration: role played by Sardar Patel; the construction of India; main features; India's experience with parliamentary democracy : a review.

Unit-2

Growth of party politics : Congress, Non-congress and regional parties, Pattern of state level politics and centre- state relations, growth of local self-government , the JP Movement and emergency.

Unit-3

The challenges before national unity; separatist movements in Kashmir, Punjab and north-eastern states, communal and language issues in Indian politics.

Unit-4

Characteristics of India's foreign policy, the policy of Non-alignment. A historical analysis of India's management of her South asian regional relations.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Reference Books

1. Brass Paul R. : The Politics of India since Independence (Cambridge 1997)
2. Chandra Bipin : India since independence New Delhi.
3. Desai A.R. : Agrarian Struggles in India After Independence (OUP 1986)
4. Dube S.C. India since independence (Vikas 1977)
5. Prasad K.N. : Indian Economy Since 1951 (New Delhi 1993)
6. Chandra Bipin : Azadi ke bad ka Bharat
7. Chavda Vijaysinh : Svatantrovattar Bharat
8. Desai A.R. : Bharatiya Rashtravad Na samprat valano
9. Jamindar Resesh : 20mi sadi nu bharat
10. Khotari Rajani : Bharat nu Rajkaran
11. Shah J.R. : Bharat ma Arthakaran no Vikas
12. Dr. Patel Lalit S. : History of India (Post Independence) 2013.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

H.N.G.Uni, Patan

M.A. Semester III

Social and Religious Reform Movement in India (Optional)

Total Marks : 70

I.D. Code : 305C

Lecture : 60 Credit : 04

Unit-1

- (a) Reform movement among the Muslims - Wahabi Movement Deoband School - Aligarh Movement - Sir Syed Ahmed Mohammed Iqbal and interpretation of Islam - Muslim elites and social reform in post-Independence period.

Unit-2

- (a) Rise of social consciousness among women - impact of British rule and liberal ideas on the condition of women - Role of D. K. Karve - Growth of Women's Organizations- All India Women's Conference - Kasturba Gandhi National Memorial Trust- Rehabilitation of distressed woman in Bombay Presidency - Women's campaign for political representation - Ideology of the Indian Women's Movement - Women Leaders - Begam Shareefah Hamid Ali, Kamaladevi Chattopadhyaya, Maharani Chimanabai-II, Sarojini Naidu, Mridula Sarabhai etc.
- (b) Hindu social structure and problem of depressed classes- impact of social and religious reform movements on the condition of the depressed classes Brahmo Samaj - Arya Samaj - Satnami movement of Chhattisgarh.

Unit-3

- (a) Harijans and Hindu leaders - M. G. Ranade, Tilak, Jyotiba Phule and Sindh religion, politics and depressed class movements: Dr. B. R. Ambedkar and Mahatma Gandhi - Neo-Buddhist movements and organizations and their impact on Depressed classes.

Unit-4

- (a) Post independence problems of depressed classes - efforts for justice - legislation and untouchability.
- (b) Social and communal tensions based on language, caste and religion.
- (c) Growth of secular ideas and attempts to bring about cultural synthesis.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

References:

- 1.Desai A. R. :Social Background of India National sum.
- 2.Desai , Neer : Women in Modern India.
- 3.Ghurye G. S. : Social Tensions in India.
- 4.Kamblc J .R. : Risead Awakening of Depressed Classes in India.
- 5.Sen, S. P (Ed) : Social and Religions Reform Movements in Nineteenth and Twentieth Centuries.
6. પરીખ પ્રવિણચંદ્ર સી. : ભારતનો સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ.
- 7.ભટ્ટ યુ. ડી. : આધુનિક ભારતમાં સ્ત્રી જાગૃતિનો ઉદભવ અને વિકાસ.
- 8.શેઠ સુરેશભાઈ સી. : ભારતમાં સામાજીક અને ધાર્મિક સુધારણાની ચળવળો(૧૮૧૮-૧૯૬૦)

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

पाठ्यक्रम के हेतु

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण द्वारा विश्वविद्यालय अनुदान आयोग की निर्देशिका के अनुसार हिन्दी अभ्यास समिति ने एम. ए. सेमेस्टर I से IV का पाठ्यक्रम तैयार किया है | इस पाठ्यक्रम के हेतु निम्नांकित हैं -

- भाषा-साहित्य के छात्र विभिन्न साहित्यिक विधाओं के स्वरूप और तत्त्वों से अवगत हो |
- भाषा-साहित्य के छात्र उपन्यास , कहानी , नाटक , एकांकी , निबंध , आत्मकथा , जीवनी , संस्मरण , रेखाचित्र , महाकाव्य , खंडकाव्य , गीतिनाट्य आदि साहित्यिक विधाओं के उद्भव और विकास से परिचित हो |
- विभिन्न साहित्यिक विधाओं में निरूपित परिवेश , युगीन समस्याओं , समाज-जीवन , रीति-रिवाज , विभिन्न त्यौहार , संस्कृति , लोकबोली , लोकगीतों आदि से भाषा-साहित्य के छात्र रूबरू हो |
- भाषा-साहित्य के छात्र कवियों-लेखकों के विचार-जगत और कल्पना-जगत से परिचित हो |
- विभिन्न साहित्यिक रचनाओं के काव्य-सौंदर्य और भाव-सौंदर्य से भाषा-साहित्य के छात्र परिचित हो |
- भाषा-साहित्य के छात्र विभिन्न कृतियों में निरूपित भाषा के विविध रूपों , मुहावरों , कहावतों , विशिष्ट उक्तियों , अलंकारों , छंदों , उपमानों , शब्द-वैविध्य आदि से अवगत हो |
- भाषा-साहित्य के छात्रों में समीक्षात्मक दृष्टि का विकास हो |
- छात्रों का साहित्य के प्रति लगाव बढ़े और अन्य साहित्यिक कृतियों को पढ़ने की प्रेरणा मिले |

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण

एम. ए. हिन्दी पाठ्यक्रम

सत्र १ से ४ (सेमेस्टर पद्धति)

(शैक्षणिक वर्ष २०१८ से कार्यान्वित)

एम. ए. हिन्दी प्रथम सत्र :

प्रश्नपत्र	कोड नंबर	विषय
प्रश्नपत्र -१	CC -101	आधुनिक हिन्दी कथा-साहित्य
प्रश्नपत्र -२	CC -102	मध्ययुगीन हिन्दी काव्य
प्रश्नपत्र -३	CC -103	भारतीय काव्यशास्त्र के सिद्धान्त
प्रश्नपत्र -४	CC -104	नाटककार मोहन राकेश
प्रश्नपत्र -५	ID - 105 A	राजभाषा प्रशिक्षण (वैकल्पिक)
(तीन में से कोई एक प्रश्नपत्र पढ़ना अनिवार्य है।)	ID - 105 B	हिन्दी साहित्य और सिनेमा-जगत (वैकल्पिक)
	ID - 105 C	विशिष्ट साहित्यकार : प्रेमचन्द (वैकल्पिक)

एम. ए. हिन्दी द्वितीय सत्र :

प्रश्नपत्र	कोड नंबर	विषय
प्रश्नपत्र -१	CC -201	आधुनिक हिन्दी नाटक तथा अन्य विधाएँ
प्रश्नपत्र -२	CC -202	मध्ययुगीन हिन्दी काव्य
प्रश्नपत्र -३	CC -203	पाश्चात्य काव्यशास्त्र : सिद्धान्त और वाद
प्रश्नपत्र -४	CC -204	हिन्दी उपन्यास
प्रश्नपत्र -५	ID- 205 A	सूफी काव्य परंपरा और जायसी का 'पद्मावत' (वैकल्पिक)
(तीन में से कोई एक प्रश्नपत्र पढ़ना अनिवार्य है।)	ID- 205 B	हिन्दी दलित साहित्य (वैकल्पिक)
	ID- 205 C	हिन्दी व्यंग्य साहित्य (वैकल्पिक)

एम. ए. हिन्दी तृतीय सत्र :

हिन्दी अभ्यास समिति , हेम. उ. गुज. युनि. पाटण

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

प्रश्नपत्र	कोड नंबर	विषय
प्रश्नपत्र -१	CC -301	आधुनिक हिन्दी काव्य - I
प्रश्नपत्र -२	CC -302	सैद्धान्तिक भाषाविज्ञान
प्रश्नपत्र -३	CC -303	स्वातंत्र्योत्तर हिन्दी साहित्य का इतिहास - I
प्रश्नपत्र -४	CC -304	अनुवादविज्ञान
प्रश्नपत्र -५	ID - 305 A	हिन्दी लेखन कौशल (वैकल्पिक)
(तीन में से कोई एक प्रश्नपत्र पढ़ना अनिवार्य है।)	ID - 305 B	जनसंचार प्रक्रिया और हिन्दी (वैकल्पिक)
	ID - 305 C	लोक साहित्य (वैकल्पिक)

एम. ए. हिन्दी चतुर्थ सत्र :

प्रश्नपत्र	कोड नंबर	विषय
प्रश्नपत्र -१	CC -401	आधुनिक हिन्दी काव्य - II
प्रश्नपत्र -२	CC -402	हिन्दी भाषा का स्वरूप और विकास
प्रश्नपत्र -३	CC -403	स्वातंत्र्योत्तर हिन्दी साहित्य का इतिहास - II
प्रश्नपत्र -४	CC -404	शोध प्रविधि
प्रश्नपत्र -५	ID- 405 A	कोश विज्ञान (वैकल्पिक)
(तीन में से कोई एक प्रश्नपत्र पढ़ना अनिवार्य है।)	ID- 405 B	हिन्दी पत्रकारिता (वैकल्पिक)
	ID- 405 C	भारतीय साहित्य (वैकल्पिक)

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण

एम. ए. हिन्दी पाठ्यक्रम

तृतीय सत्र (सेमेस्टर पद्धति)

(शैक्षणिक वर्ष २०१८ से कार्यान्वित)

एम. ए. हिन्दी तृतीय सत्र :

प्रश्नपत्र : CC -301 ' आधुनिक हिन्दी काव्य - I '

पाठ्य पुस्तकें :

- (१) प्रियप्रवास (महाकाव्य) : पंडित अयोध्यासिंह उपाध्याय 'हरिऔध'
प्रकाशन : हिंदी साहित्य कुटीर, वाराणसी ।
- (२) राम की शक्ति पूजा (लम्बी कविता) : ('राग-विराग' संग्रह से) -
- सूर्यकांत त्रिपाठी 'निराला' , प्रकाशन : सं. रामविलास शर्मा, लोकभारती प्रकाशन,
इलाहाबाद ।
- (३) एक कंठ विषपायी (काव्य-नाटक) : दुष्यन्त कुमार , प्रकाशन : लोकभारती प्रकाशन,
इलाहाबाद-१ ।

यूनिट-१ उपर्युक्त पाठ्य महाकाव्य 'प्रियप्रवास' में से सिर्फ दशम सर्ग की तथा 'राम की शक्ति पूजा' एवं 'एक कंठ विषपायी' समग्र में ससंदर्भ व्याख्या ।

यूनिट-२ 'प्रियप्रवास' महाकाव्य का काव्य-सौष्ठव :
'प्रियप्रवास' का महाकाव्यत्व , वस्तु-योजना, चरित्रांकन, प्रकृति-चित्रण,
रसनिरूपण, भाषा, प्रतीक, छंद-योजना, गीतात्मकता, शीर्षक एवं युग-बोध
या समस्याएँ

यूनिट-३ 'राम की शक्ति पूजा' की वस्तु-योजना, उद्देश्य, भाषा, अनुभूति पक्ष,
अभिव्यक्ति पक्ष तथा शीर्षक ।

यूनिट-४ 'एक कंठ विषपायी' का काव्य-रूप, कथावस्तु, उद्देश्य, भाषा, शीर्षक एवं
युग-बोध या समस्याएँ ।

प्रश्नपत्र का प्रारूप :

प्रश्न-१ यूनिट-१ में से ससंदर्भ व्याख्या ('प्रियप्रवास' में से सिर्फ दशम सर्ग की तथा 'राम की शक्ति पूजा' और 'एक कंठ विषपायी' समग्र काव्य में से)

(क) अथवा (क), (ख) अथवा (ख) अंक : १४

प्रश्न - २ यूनिट - २ में से दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४

प्रश्न - ३ यूनिट - ३ में से दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४

प्रश्न - ४ यूनिट - ४ में से दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४

प्रश्न - ५ उपर्युक्त नाटकों और निबंध-संग्रह में से चार टिप्पणियाँ पूछी जाएगी , जिनमें से छात्रों को दो लिखनी होगी । अंक : १४

कुल अंक = ७०

संदर्भ-ग्रंथ :

१. आधुनिक प्रबंध काव्य संवेदना के धरातल : सं. डॉ. विनोद गोदरे, वाणी प्रकाशन, नई दिल्ली ।
२. हिन्दी के आधुनिक प्रतिनिधि कवि : डॉ. द्वारिकाप्रसाद सक्सेना, विनोद पुस्तक मंदिर आगरा ।
३. नयी कविता के प्रबंध काव्य : शिल्प और दर्शन : उमाकांत गुप्त, राजकमल प्रकाशन, दिल्ली ।
४. हरिऔध और उनका साहित्य : डॉ. मुकुंददेव शर्मा
५. निराला की साहित्य साधना : रामविलास शर्मा, राजकमल प्रकाशन, नई दिल्ली ।
६. निराला : आत्महंता आस्था : दूधनाथसिंह, लोकभारती प्रकाशन, इलाहाबाद ।
७. महाप्राण निराला : सं. भूपतिराम साकरिया, हिंदी साहित्य अकादमी, गांधीनगर ।

८. राम की शक्ति पूजा : निराला की कालजयी कृति : डॉ. नगेन्द्र, नेशनल पब्लिशिंग हाउस, दिल्ली ।
 ९. लम्बी कविता : काव्य सौन्दर्य : डॉ. सोमाभाई पटेल, अमन प्रकाशन, कानपुर ।
 १०. दुष्यन्त कुमार रचनाएँ और रचनाकार : ग.तु. अष्टेकर, पंचशील प्रकाशन, जयपुर ।
 ११. दुष्यन्त कुमार और उनका साहित्य : डॉ. हरिभरण शर्मा, चिन्तक प्रमोद प्रकाशन, नई दिल्ली ।
 १२. रचनाकार दुष्यन्त कुमार : डॉ. किशोर, विनय प्रकाशन, कानपुर-२१ ।
-

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण

एम. ए. हिन्दी पाठ्यक्रम

तृतीय सत्र (सेमेस्टर पद्धति)

(शैक्षणिक वर्ष २०१८ से कार्यान्वित)

एम. ए. हिन्दी तृतीय सत्र :

प्रश्नपत्र : CC -302 सैद्धांतिक भाषाविज्ञान

पाठ्यक्रम :

यूनिट-१ भाषा और भाषाविज्ञान :

- भाषा की परिभाषा एवं विशेषताएँ, भाषा व्यवस्था और भाषा व्यवहार, भाषा-संरचना और भाषिक-प्रकार्य ।

- भाषा-विज्ञान स्वरूप एवं व्याप्ति, अध्ययन की दिशाएँ(वर्णनात्मक-ऐतिहासिक-तुलनात्मक) ।

यूनिट-२ स्वनविज्ञान :

स्वनविज्ञान का स्वरूप, स्वनविज्ञान की शाखाएँ, वागअवयव तथा उनका कार्य, स्वन की परिभाषा, स्वन का वर्गीकरण, स्वर वर्गीकरण और व्यंजन वर्गीकरण ।

यूनिट-३ रूप विज्ञान और वाक्य विज्ञान :

- रूप विज्ञान की परिभाषा और स्वरूप, रूपिम के संरचना की दृष्टि से भेद और अर्थ की दृष्टि से भेद ।

- वाक्य की परिभाषा और स्वरूप, वाक्य की आवश्यकताएँ, वाक्य के भेद (रचना, क्रिया और अर्थ के आधार पर) ।

यूनिट-४ अर्थ विज्ञान एवं भाषाविज्ञान तथा अन्य शास्त्र :

- अर्थ विज्ञान की परिभाषा, शब्द और अर्थ का सम्बन्ध, अर्थबोध के साधन, अर्थ परिवर्तन की दिशाएँ ।

- भाषाविज्ञान और समाजशास्त्र, भाषाविज्ञान और इतिहास, भाषाविज्ञान और मनोविज्ञान ।

प्रश्नपत्र का प्रारूप :

प्रश्न - १ यूनिट - १ में से दीर्घतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४

प्रश्न - २ यूनिट - २ में से दीर्घतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४

प्रश्न - ३ यूनिट - ३ में से दीर्घतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४

प्रश्न - ४ यूनिट - ४ में से दीर्घतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४

प्रश्न - ५ प्रत्येक यूनिट में से एक-एक करके कुल चार टिप्पणियाँ पूछी जाएगी ,
जिनमें से छात्रों को दो लिखनी होगी । अंक : १४

कुल अंक = ७०

संदर्भ-ग्रंथ :

१. भाषाविज्ञान : डॉ. भोलानाथ तिवारी, किताब महल, इलाहबाद ।
२. भाषा विज्ञान:सिद्धांत और स्वरूप : डॉ. जीतराम पाठक, अनुपम प्रकाशन,पटना ।
३. भाषा विज्ञान की भूमिका : डॉ. देवेन्द्रनाथ शर्मा, राधाकृष्ण प्रकाशन, दिल्ली ।
४. भाषाविज्ञान के सिद्धांत : त्रिलोचन पाण्डेय, तक्षशिला प्रकाशन, दिल्ली ।
५. नवीन भाषा विज्ञान : डॉ. तिलकसिंह, प्रकाशन संस्थान, नई दिल्ली ।
६. संरचनात्मक भाषा विज्ञान : भारत भूषण चौधरी, संजीव प्रकाशन संस्थान, नई दिल्ली ।
७. भाषा विज्ञान के सिद्धांत और हिन्दी भाषा - द्वारिकाप्रसाद सकसेना , मीनाक्षी प्रकाशन ,मेरठ ।
८. सामान्य भाषा विज्ञान : डॉ, बाबूराम सकसेना ,हिन्दी साहित्य सम्मेलन ,प्रयाग ।

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण

एम. ए. हिन्दी पाठ्यक्रम

तृतीय सत्र (सेमेस्टर पद्धति)

(शैक्षणिक वर्ष २०१८ से कार्यान्वित)

एम. ए. हिन्दी तृतीय सत्र :

प्रश्नपत्र : CC -303 स्वातंत्र्योत्तर हिंदी साहित्य का इतिहास - I

पाठ्यक्रम :

यूनिट-१ - हिंदी साहित्येतिहास की पृष्ठभूमि एवं आधुनिककाल की पूर्वपीठिका :

हिंदी साहित्य के इतिहास की लेखन परंपरा, इतिहास लेखनार्थ आधारभूत सामग्री, साहित्येतिहास के पुनर्लेखन की समस्याएँ ।

- आधुनिककाल नामकरण, परिस्थितियाँ, आधुनिकता का स्वरूप ।

यूनिट-२ स्वातंत्र्योत्तर हिंदी कविता की प्रवृत्तियाँ :

स्वातंत्र्योत्तर हिंदी कविता की पृष्ठभूमि, नयी कविता, अकविता, प्रतिबद्ध कविता, समकालीन कविता ।

यूनिट-३ स्वातंत्र्योत्तर हिंदी दृश्य-काव्य (नाटक-एकांकी) :

- प्रयोगशील नाटक की पृष्ठभूमि, कथ्य-मंच-भाषा के स्तर पर प्रयोगशीलता, प्रमुख प्रयोगशील नाटककार एवं नाटक ।
- गीतिनाट्य की पृष्ठभूमि, विशेषताएँ, नाटक और गीतिनाट्य में अंतर, प्रमुख गीतिनाट्य ।
- नुक्कड़ नाटक का उद्भव और विकास, विविध आन्दोलन और नुक्कड़ नाटक, नुक्कड़ नाटक और रंगमंच, सीमा एवं संभावनाएँ ।

यूनिट-४ आधुनिककालीन साहित्य का विकासात्मक परिचय :

कविता, नाटक, एकांकी, आलोचना ।

प्रश्नपत्र का प्रारूप :

हिन्दी अभ्यास समिति , हेम. उ. गुज. युनि. पाटण

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

- प्रश्न - १ यूनिट - १ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४
- प्रश्न - २ यूनिट - २ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४
- प्रश्न - ३ यूनिट - ३ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४
- प्रश्न - ४ यूनिट - ४ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४
- प्रश्न - ५ प्रत्येक यूनिट में से एक-एक करके कुल चार टिप्पणियाँ पूछी जाएगी ,
जिनमें से छात्रों को दो लिखनी होगी | अंक : १४
- कुल अंक = ७०

सन्दर्भ-ग्रंथ :

१. हिंदी साहित्य का इतिहास : आ. रामचंद्र शुक्ल
२. हिंदी साहित्य का इतिहास : डॉ. नगेन्द्र , नागरी प्रचारिणी सभा , काशी ।
३. हिंदी साहित्य का वैज्ञानिक इतिहास : डॉ. गंपतिचंद्र गुप्त
४. स्वातंत्र्योत्तर हिंदी साहित्य का इतिहास : डॉ. लक्ष्मीसागर वाष्ण्य , राजपाल एंड सन्स , दिल्ली ।
५. हिंदी साहित्य का दूसरा इतिहास : डॉ. बच्चन सिंह
६. हिंदी साहित्य और उसकी प्रवृत्तियां : डॉ. गोविन्दराम शर्मा
७. हिंदी साहित्य का सुबोध इतिहास : बाबू गुलाबराय
८. आधुनिक हिंदी साहित्य का इतिहास : डॉ. बच्चन सिंह
९. हिंदी साहित्य की भूमिका : डॉ. हजारीप्रसाद द्विवेदी
१०. हिंदी साहित्य का आलोचनात्मक इतिहास : डॉ. रामकुमार वर्मा
११. हिंदी गद्य : उद्भव और विकास : डॉ. उमेश शास्त्री
१२. हिंदी साहित्य : एक परिचय : डॉ. त्रिभुवन सिंह
१३. हिंदी साहित्य - युग और प्रवृत्तियां : डॉ. शिवकुमार शर्मा
१४. हिंदी साहित्य का प्रवृत्तिपरक इतिहास : डॉ. सभापति मिश्र
१५. हिंदी साहित्य का इतिहास: नए विचार नई दिशाएँ : डॉ. सुरेशकुमार जैन

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण

एम. ए. हिन्दी पाठ्यक्रम

तृतीय सत्र (सेमेस्टर पद्धति)

(शैक्षणिक वर्ष २०१८ से कार्यान्वित)

एम. ए. हिन्दी तृतीय सत्र :

प्रश्नपत्र : CC -304 अनुवादविज्ञान

पाठ्यक्रम :

यूनिट-१ अनुवाद की परिभाषा, अनुवाद कला या विज्ञान ? अनुवाद का महत्व, अनुवाद की सार्थकता-प्रासंगिकता एवं व्यावसायिक परिदृश्य ।

यूनिट-२ अनुवाद की प्रक्रिया के विभिन्न चरण, स्रोत भाषा और लक्ष्य भाषा की तुलना, अनुदित पाठ का पूर्णगठन और अर्थ-सम्प्रेषण की प्रक्रिया, अनुवाद प्रक्रिया की प्रकृति, अनुवादक की योग्यता(गुण) ।

- अनुवाद कार्य में सहायक उपकरण : कोश, पारिभाषिक शब्दावली, संबंधित ग्रंथ, कम्प्यूटर आदि ।

यूनिट-३ - अनुवाद के प्रकार : प्रक्रिया के आधार पर : शब्दानुवाद, भावानुवाद, छायानुवाद, रूपांतरण । गद्य-पद्य के आधार पर : गद्यानुवाद, पद्यानुवाद । विधा के आधार पर: नाट्यनुवाद, काव्यानुवाद, कथानुवाद ।

यूनिट-४ अनुवाद की समस्याएँ और समाधान : सृजनात्मक अथवा साहित्यिक अनुवाद की समस्याएँ, कार्यालयी अनुवाद की समस्याएँ, वैज्ञानिक एवं तकनीकी अनुवाद की समस्याएँ, विधि-साहित्य के अनुवाद की समस्याएँ, कोश एवं पारिभाषिक शब्दार्थ के निर्माण की समस्याएँ, मीडिया क्षेत्र के अनुवाद की समस्याएँ ।

प्रश्नपत्र का प्रारूप :

प्रश्न - १ यूनिट - १ में से दीर्घतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४

हिन्दी अभ्यास समिति , हेम. उ. गुज. युनि. पाटण

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

प्रश्न - २ यूनिट - २ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४

प्रश्न - ३ यूनिट - ३ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४

प्रश्न - ४ यूनिट - ४ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४

प्रश्न - ५ प्रत्येक यूनिट में से एक-एक करके कुल चार टिप्पणियाँ पूछी जाएगी ,
जिनमें से छात्रों को दो लिखनी होगी | अंक : १४

कुल अंक = ७०

सन्दर्भ-ग्रंथ :

१. अनुवाद कला : डॉ. एन.ई. विश्नाथ अय्यर, प्रतिभा प्रतिष्ठान, दिल्ली |
२. अनुवाद विज्ञान : भोलानाथ तिवारी, शब्दगार प्रकाशन, दिल्ली |
३. अनुवाद कला- सिद्धांत और प्रयोग : डॉ. कैलाश चन्द्र भाटिया, तक्षशिला प्रकाशन, दिल्ली |
४. अनुवाद विज्ञान : स्वरूप और समस्याएँ : डॉ. रामगोपल्लिसंह, पार्श्व प्रकाशन, अहमदाबाद |
५. अनुवाद सिद्धांत की रूपरेखा : डॉ. सुरेशकुमार, वाणी प्रकाशन, नई दिल्ली |
६. अनुवाद के विविध आयाम : डॉ. पूरनचंद टंडन, तक्षशिला प्रकाशन, दिल्ली |
७. अनुवाद - समस्याएँ और समाधान : सत्यदेव मिश्र, रामाश्रय सविता, सुलभ प्रकाशन, लखनऊ |
८. अनुवाद का सैद्धांतिक एवं व्यावहारिक परिचय : डी. लक्ष्मीकांत पाण्डेय, साहित्य रत्नालय, गिलिस बाजार, कानपूर |
९. प्रयोजनमूलक हिंदी भाग:१-२ : सं. डॉ. अर्जुन के. तडवी तथा अन्य., युनिवर्सिटी ग्रंथनिर्माण बोर्ड, गुजरात राज्य, अहमदाबाद |
१०. व्यावहारिक अनुवाद : डॉ. एन.ई. विश्नाथ अय्यर, प्रतिभा प्रतिष्ठान, दिल्ली |
११. अनुवाद और मशीनी अनुवाद : वृषभप्रसाद जैन, सरश प्रकाशन, दिल्ली |
१२. अनुवाद : स्वरूप और आयाम : सं. डॉ. त्रिभुवनराय, अनिल प्रकाशन, इलाहाबाद |
१३. अंग्रेजी-हिंदी पारिभाषिक शब्द कोष : डॉ. हरदेव बाहरी, राजपाल प्रकाशन, दिल्ली |
१४. अनुवाद विज्ञान : डॉ. माधुरी छेड़ा, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद |

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण

एम. ए. हिन्दी पाठ्यक्रम

तृतीय सत्र (सेमेस्टर पद्धति)

(शैक्षणिक वर्ष २०१८ से कार्यान्वित)

एम. ए. हिन्दी तृतीय सत्र :

प्रश्नपत्र : ID-305 A हिन्दी लेखन कौशल (वैकल्पिक)

पाठ्यक्रम :

यूनिट-१ हिन्दी लेखन कौशल :

- हिन्दी लेखन कौशल का विकास
- हिन्दी लेखन के मूल तत्व
- आवेदनपत्र, पत्रलेखन, व्यावहारिक पत्र
- सम्पादकीय लेखन के चरण

यूनिट-२ साक्षात्कार :

- साक्षात्कार की परिभाषा एवं स्वरूप
- साक्षात्कार के प्रकार
- साक्षात्कार की प्रक्रिया
- साक्षात्कार की अनुमति और समय

यूनिट-३ उद्घोषणा लेखन :

- उद्घोषणा अर्थ एवं स्वरूप
- हिन्दी एवं भाषण कला
- उद्घोषणा लेखन
- उद्घोषणा की तैयारी

यूनिट-४ विज्ञापन लेखन :

- विज्ञापन : अर्थ एवं प्रक्रिया
- विज्ञापन के प्रकार एवं भाषा
- विज्ञापन की निर्माण प्रक्रिया
- विज्ञापन प्रबंध

हिन्दी अभ्यास समिति , हेम. उ. गुज. युनि. पाटण

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

प्रश्नपत्र का प्रारूप :

प्रश्न - १ यूनिट - १ में से दीर्घांतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४
प्रश्न - २ यूनिट - २ में से दीर्घांतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न
- ३ यूनिट - ३ में से दीर्घांतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न - ४
यूनिट - ४ में से दीर्घांतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न - ५
प्रत्येक यूनिट में से एक-एक करके कुल चार टिप्पणियाँ पूछी जाएगी ,
जिनमें से छात्रों को दो लिखनी होगी | अंक : १४

कुल अंक = ७०

सन्दर्भ-ग्रंथ :

१. प्रयोजनमूलक हिंदी : प्रो. रमेश जैन, नेशनल पब्लिशिंग हाउस, दिल्ली |
२. प्रयोजनमूलक हिंदी भाग:१-२ : सं. डॉ. अर्जुन के. तडवी तथा अन्य., युनिवर्सिटी
ग्रंथनिर्माण बोर्ड, गुजरात राज्य, अहमदाबाद |
३. विज्ञापन तकनीक एवं सिद्धांत : नरेन्द्रसिंह यादव
४. हिंदी व्यावहारिक लेखन : हरिमोहन शर्मा, राजपाल एण्ड सन्स, नई दिल्ली |
५. जन संचार : विविध आयाम : ब्रजमोहन गुप्त, तक्षशिला प्रकाशन, दिल्ली |
६. प्रिन्ट मीडिया लेखन : डॉ. हरिस अरोड़ा, के.के. पब्लिकेशन, नई दिल्ली |
७. मीडिया और साहित्य : डॉ. योगेन्द्र प्रतापसिंह, साहित्य रत्नालय, कानपुर |
८. मीडिया : आयाम और प्रतिमान : डॉ. पृथ्वीनाथ पाण्डेय, जयभारत प्रकाशन, इलाहाबाद |
९. मीडिया लेखन : सुमित मोहन, वाणी प्रकाशन, नई दिल्ली |

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण

एम. ए. हिन्दी पाठ्यक्रम

तृतीय सत्र (सेमेस्टर पद्धति)

(शैक्षणिक वर्ष २०१८ से कार्यान्वित)

एम. ए. हिन्दी तृतीय सत्र :

प्रश्नपत्र : ID-305 B जनसंचार प्रक्रिया और हिन्दी (वैकल्पिक)

पाठ्यक्रम :

यूनिट-१ जनसंचार माध्यम :

अर्थ और स्वरूप, जनसंचार माध्यम के प्रकार, कार्य, उद्देश्य, |

यूनिट-२ जन-संपर्क और जनसंचार:

जन-संपर्क का अर्थ, जन-संपर्क के मुख्य आधार, जन-संपर्क के माध्यम

जनसंचार प्रक्रिया के तत्व, संचार के प्रकार |

यूनिट-३ जनसंचार माध्यमों के विविध भाषा रूप (भाषिक प्रकृति) :

समाचार का भाषा-रूप, विज्ञापन का भाषा रूप, विज्ञान और अनुसन्धान से संबंधित कार्यक्रमों में प्रयुक्त भाषा, जनशिक्षा, साक्षात्कार, साहित्य प्रसारण, कृषि-खेल-संगीत-धार्मिक कार्यक्रमों के प्रसारण में हिंदी का प्रयोग |

यूनिट-४ समाचार और विज्ञापन :

समाचार का अर्थ, समाचार के तत्व, समाचार के स्रोत, विज्ञापन की परिभाषा, विज्ञापन के प्रकार |

प्रश्नपत्र का प्रारूप :

प्रश्न - १ यूनिट - १ में से दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४

प्रश्न - २ यूनिट - २ में से दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न

- ३ यूनिट - ३ में से दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न - ४
यूनिट - ४ में से दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न - ५
प्रत्येक यूनिट में से एक-एक करके कुल चार टिप्पणियाँ पूछी जाएगी ,
जिनमें से छात्रों को दो लिखनी होगी | अंक : १४

कुल अंक = ७०

सन्दर्भ-ग्रंथ :

१. आधुनिक विज्ञापन : डॉ. प्रेमचंद पातंजलि, वाणी प्रकाशन, नई दिल्ली |
२. इलैक्ट्रॉनिक मीडिया और हिंदी : डॉ. रेश्मा नाडक, संजय प्रकाशन, दिल्ली |
३. जन-पत्रिका, जन-संचार एवं जन-संपर्क : सूर्यप्रसाद दीक्षित, संजय प्रकाशन, दिल्ली |
४. जन-संचार एवं पत्रकारिता : प्रो. रमेश जैन, मंगलदीप प्रकाशन, जयपुर |
५. जन-संचार और हिंदी पत्रकारिता : डॉ. अर्जुन तिवारी, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद |
६. जन-संचार माध्यम एवं हिंदी पत्रकारिता : विजय शर्मा, इशिका पब्लिशिंग हाउस, जयपुर |
७. पत्रकारिता एक एक परिचय : संदिष्कुमार श्रीवास्तव, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद |
८. पत्रकारिता के नए आयाम : इस.के. दुबे, लोकभारती प्रकाशन, इलाहाबाद |
९. मीडिया : आयाम और प्रतिमान : डॉ. पृथ्वीनाथ पाण्डेय, जय भारती प्रकाशन, इलाहाबाद |
१०. मीडिया और हिंदी : डॉ. पंडित बन्ने, अमन प्रकाशन, कानपुर-२
११. प्रयोजनमूलक हिंदी : प्रो. रमेश जैन, नेशनल पब्लिसिंग हाउस, दिल्ली |
१२. प्रयोजनमूलक हिंदी भाग:१-२ : सं. डॉ. अर्जुन के. तडवी तथा अन्य., युनिवर्सिटी ग्रंथनिर्माण बोर्ड, गुजरात राज्य, अहमदाबाद |
१३. जन संचार : विविध आयाम : ब्रजमोहन गुप्त, तक्षशिला प्रकाशन, दिल्ली |
१४. प्रिन्ट मीडिया लेखन : डॉ. हरिस अरोड़ा, के.के. पब्लिकेशन, नई दिल्ली |
१५. मीडिया और साहित्य : डॉ. योगेन्द्र प्रतापसिंह, साहित्य रत्नालय, कानपुर |
१६. मीडिया लेखन : सुमित मोहन, वाणी प्रकाशन, नई दिल्ली |

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण

एम. ए. हिन्दी पाठ्यक्रम

तृतीय सत्र (सेमेस्टर पद्धति)

(शैक्षणिक वर्ष २०१८ से कार्यान्वित)

एम. ए. हिन्दी तृतीय सत्र :

प्रश्नपत्र : ID-305 C लोकसाहित्य (वैकल्पिक)

पाठ्यक्रम :

यूनिट-१ लोकसाहित्य का स्वरूप-महत्त्व :

लोकसाहित्य की परिभाषा एवं विशेषताएँ, लोकसाहित्य का महत्त्व(सामाजिक-आर्थिक-नैतिक-धार्मिक-सांस्कृतिक-राष्ट्रीय तथा भाषा शास्त्रीय दृष्टि से) ।

लोकसाहित्य का कलापक्ष : भाषा, भावव्यंजना, रसनिरूपण, अलंकरण एवं छंद, प्रतीकात्मकता ।

यूनिट-२ लोककथा :

लोककथा की परिभाषा-स्वरूप एवं विशेषताएँ, लोककथाओं का वर्गीकरण, लोककथा में अभिप्राय का महत्त्व ।

यूनिट-३ लोकगीत :

लोकगीत की परिभाषा-स्वरूप एवं विशेषताएँ, लोकगीतों के वर्गीकरण की पद्धतियाँ, लोकगीत, प्रमुख लोकगीतों का सामान्य परिचय ।

यूनिट-४ लोकनाट्य :

लोकनाट्य की परिभाषा-स्वरूप एवं विशेषताएँ, लोकनाट्य और शास्त्रीय नाटक में अंतर, प्रमुख लोकनाट्यों का सामान्य परिचय (रामलीला, रासलीला, कीर्तन, जात्रा, भवाई, नौटंकी, तमाशा)

प्रश्नपत्र का प्रारूप :

- प्रश्न - १ यूनिट - १ में से दीर्घांतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४
प्रश्न - २ यूनिट - २ में से दीर्घांतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न -
- ३ यूनिट - ३ में से दीर्घांतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न -
४ यूनिट - ४ में से दीर्घांतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न - ५
प्रत्येक यूनिट में से एक-एक करके कुल चार टिप्पणियाँ पूछी जाएगी ,
जिनमें से छात्रों को दो लिखनी होगी | अंक : १४

कुल अंक = ७०

सन्दर्भ-ग्रंथ :

१. लोकसाहित्य : सिद्धांत और प्रयोग : डॉ. श्रीराम शर्मा , श्री विनोद पुस्तक मंदिर आगरा |
२. भारतीय लोकसाहित्य : डॉ. श्याम परमार , राजकमल प्रकाशन ,नई दिल्ली |
३. लोकसाहित्य की भूमिका : डॉ. कृष्णदेव उपाध्याय , साहित्य भवन इलाहाबाद |
४. लोकसाहित्य के प्रतिमान : डॉ. कुंदनलाल उप्रैती, भारत प्रकाशन अलीगढ़ |
५. लोकवार्ता और लोकगीत : डॉ. सत्येन्द्र , श्री विनोद पुस्तक मंदिर आगरा |
६. लोक साहित्य - डॉ. शशिकांत सोनवणे , विद्या प्रकाशन , कानपुर |
७. लोक साहित्य के विविध आयाम - वीणा दाढ़े , विद्या प्रकाशन , कानपुर |
८. लोक साहित्य : विधा शास्त्र और इतिहास - डॉ. बापूराव देसाई , विद्या प्रकाशन , कानपुर |

पाठ्यक्रम के हेतु

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण द्वारा विश्वविद्यालय अनुदान आयोग की निर्देशिका के अनुसार हिन्दी अभ्यास समिति ने एम. ए. सेमेस्टर I से IV का पाठ्यक्रम तैयार किया है | इस पाठ्यक्रम के हेतु निम्नांकित हैं -

- भाषा-साहित्य के छात्र विभिन्न साहित्यिक विधाओं के स्वरूप और तत्त्वों से अवगत हो |
- भाषा-साहित्य के छात्र उपन्यास , कहानी , नाटक , एकांकी , निबंध , आत्मकथा , जीवनी , संस्मरण , रेखाचित्र , महाकाव्य , खंडकाव्य , गीतिनाट्य आदि साहित्यिक विधाओं के उद्भव और विकास से परिचित हो |
- विभिन्न साहित्यिक विधाओं में निरूपित परिवेश , युगीन समस्याओं , समाज-जीवन , रीति-रिवाज , विभिन्न त्यौहार , संस्कृति , लोकबोली , लोकगीतों आदि से भाषा-साहित्य के छात्र रूबरू हो |
- भाषा-साहित्य के छात्र कवियों-लेखकों के विचार-जगत और कल्पना-जगत से परिचित हो |
- विभिन्न साहित्यिक रचनाओं के काव्य-सौंदर्य और भाव-सौंदर्य से भाषा-साहित्य के छात्र परिचित हो |
- भाषा-साहित्य के छात्र विभिन्न कृतियों में निरूपित भाषा के विविध रूपों , मुहावरों , कहावतों , विशिष्ट उक्तियों , अलंकारों , छंदों , उपमानों , शब्द-वैविध्य आदि से अवगत हो |
- भाषा-साहित्य के छात्रों में समीक्षात्मक दृष्टि का विकास हो |
- छात्रों का साहित्य के प्रति लगाव बढ़े और अन्य साहित्यिक कृतियों को पढ़ने की प्रेरणा मिले |

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण

एम. ए. हिन्दी पाठ्यक्रम

सत्र १ से ४ (सेमेस्टर पद्धति)

(शैक्षणिक वर्ष २०१८ से कार्यान्वित)

एम. ए. हिन्दी प्रथम सत्र :

प्रश्नपत्र	कोड नंबर	विषय
प्रश्नपत्र -१	CC -101	आधुनिक हिन्दी कथा-साहित्य
प्रश्नपत्र -२	CC -102	मध्ययुगीन हिन्दी काव्य
प्रश्नपत्र -३	CC -103	भारतीय काव्यशास्त्र के सिद्धान्त
प्रश्नपत्र -४	CC -104	नाटककार मोहन राकेश
प्रश्नपत्र -५	ID - 105 A	राजभाषा प्रशिक्षण (वैकल्पिक)
(तीन में से कोई एक प्रश्नपत्र पढ़ना अनिवार्य है।)	ID - 105 B	हिन्दी साहित्य और सिनेमा-जगत (वैकल्पिक)
	ID - 105 C	विशिष्ट साहित्यकार : प्रेमचन्द (वैकल्पिक)

एम. ए. हिन्दी द्वितीय सत्र :

प्रश्नपत्र	कोड नंबर	विषय
प्रश्नपत्र -१	CC -201	आधुनिक हिन्दी नाटक तथा अन्य विधाएँ
प्रश्नपत्र -२	CC -202	मध्ययुगीन हिन्दी काव्य
प्रश्नपत्र -३	CC -203	पाश्चात्य काव्यशास्त्र : सिद्धान्त और वाद
प्रश्नपत्र -४	CC -204	हिन्दी उपन्यास
प्रश्नपत्र -५	ID- 205 A	सूफी काव्य परंपरा और जायसी का 'पद्मावत' (वैकल्पिक)
(तीन में से कोई एक प्रश्नपत्र पढ़ना अनिवार्य है।)	ID- 205 B	हिन्दी दलित साहित्य (वैकल्पिक)
	ID- 205 C	हिन्दी व्यंग्य साहित्य (वैकल्पिक)

एम. ए. हिन्दी तृतीय सत्र :

हिन्दी अभ्यास समिति , हेम. उ. गुज. युनि. पाटण

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

प्रश्नपत्र	कोड नंबर	विषय
प्रश्नपत्र -१	CC -301	आधुनिक हिन्दी काव्य - I
प्रश्नपत्र -२	CC -302	सैद्धान्तिक भाषाविज्ञान
प्रश्नपत्र -३	CC -303	स्वातंत्र्योत्तर हिन्दी साहित्य का इतिहास - I
प्रश्नपत्र -४	CC -304	अनुवादविज्ञान
प्रश्नपत्र -५	ID - 305 A	हिन्दी लेखन कौशल (वैकल्पिक)
(तीन में से कोई एक प्रश्नपत्र पढ़ना अनिवार्य है।)	ID - 305 B	जनसंचार प्रक्रिया और हिन्दी (वैकल्पिक)
	ID - 305 C	लोक साहित्य (वैकल्पिक)

एम. ए. हिन्दी चतुर्थ सत्र :

प्रश्नपत्र	कोड नंबर	विषय
प्रश्नपत्र -१	CC -401	आधुनिक हिन्दी काव्य - II
प्रश्नपत्र -२	CC -402	हिन्दी भाषा का स्वरूप और विकास
प्रश्नपत्र -३	CC -403	स्वातंत्र्योत्तर हिन्दी साहित्य का इतिहास - II
प्रश्नपत्र -४	CC -404	शोध प्रविधि
प्रश्नपत्र -५	ID- 405 A	कोश विज्ञान (वैकल्पिक)
(तीन में से कोई एक प्रश्नपत्र पढ़ना अनिवार्य है।)	ID- 405 B	हिन्दी पत्रकारिता (वैकल्पिक)
	ID- 405 C	भारतीय साहित्य (वैकल्पिक)

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण

एम. ए. हिन्दी पाठ्यक्रम

तृतीय सत्र (सेमेस्टर पद्धति)

(शैक्षणिक वर्ष २०१८ से कार्यान्वित)

एम. ए. हिन्दी तृतीय सत्र :

प्रश्नपत्र : CC -301 ' आधुनिक हिन्दी काव्य - I '

पाठ्य पुस्तकें :

- (१) प्रियप्रवास (महाकाव्य) : पंडित अयोध्यासिंह उपाध्याय 'हरिऔध'
प्रकाशन : हिंदी साहित्य कुटीर, वाराणसी ।
- (२) राम की शक्ति पूजा (लम्बी कविता) : ('राग-विराग' संग्रह से) -
- सूर्यकांत त्रिपाठी 'निराला' , प्रकाशन : सं. रामविलास शर्मा, लोकभारती प्रकाशन,
इलाहाबाद ।
- (३) एक कंठ विषपायी (काव्य-नाटक) : दुष्यन्त कुमार , प्रकाशन : लोकभारती प्रकाशन,
इलाहाबाद-१ ।

यूनिट-१ उपर्युक्त पाठ्य महाकाव्य 'प्रियप्रवास' में से सिर्फ दशम सर्ग की तथा 'राम की शक्ति पूजा' एवं 'एक कंठ विषपायी' समग्र में ससंदर्भ व्याख्या ।

यूनिट-२ 'प्रियप्रवास' महाकाव्य का काव्य-सौष्ठव :
'प्रियप्रवास' का महाकाव्यत्व , वस्तु-योजना, चरित्रांकन, प्रकृति-चित्रण,
रसनिरूपण, भाषा, प्रतीक, छंद-योजना, गीतात्मकता, शीर्षक एवं युग-बोध
या समस्याएँ

यूनिट-३ 'राम की शक्ति पूजा' की वस्तु-योजना, उद्देश्य, भाषा, अनुभूति पक्ष,
अभिव्यक्ति पक्ष तथा शीर्षक ।

यूनिट-४ 'एक कंठ विषपायी' का काव्य-रूप, कथावस्तु, उद्देश्य, भाषा, शीर्षक एवं
युग-बोध या समस्याएँ ।

प्रश्नपत्र का प्रारूप :

प्रश्न-१ यूनिट-१ में से ससंदर्भ व्याख्या ('प्रियप्रवास' में से सिर्फ दशम सर्ग की तथा 'राम की शक्ति पूजा' और 'एक कंठ विषपायी' समग्र काव्य में से)

(क) अथवा (क), (ख) अथवा (ख) अंक : १४

प्रश्न - २ यूनिट - २ में से दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४

प्रश्न - ३ यूनिट - ३ में से दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४

प्रश्न - ४ यूनिट - ४ में से दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४

प्रश्न - ५ उपर्युक्त नाटकों और निबंध-संग्रह में से चार टिप्पणियाँ पूछी जाएगी , जिनमें से छात्रों को दो लिखनी होगी । अंक : १४

कुल अंक = ७०

संदर्भ-ग्रंथ :

१. आधुनिक प्रबंध काव्य संवेदना के धरातल : सं. डॉ. विनोद गोदरे, वाणी प्रकाशन, नई दिल्ली ।
२. हिन्दी के आधुनिक प्रतिनिधि कवि : डॉ. द्वारिकाप्रसाद सक्सेना, विनोद पुस्तक मंदिर आगरा ।
३. नयी कविता के प्रबंध काव्य : शिल्प और दर्शन : उमाकांत गुप्त, राजकमल प्रकाशन, दिल्ली ।
४. हरिऔध और उनका साहित्य : डॉ. मुकुंददेव शर्मा
५. निराला की साहित्य साधना : रामविलास शर्मा, राजकमल प्रकाशन, नई दिल्ली ।
६. निराला : आत्महंता आस्था : दूधनाथसिंह, लोकभारती प्रकाशन, इलाहाबाद ।
७. महाप्राण निराला : सं. भूपतिराम साकरिया, हिंदी साहित्य अकादमी, गांधीनगर ।

८. राम की शक्ति पूजा : निराला की कालजयी कृति : डॉ. नगेन्द्र, नेशनल पब्लिशिंग हाउस, दिल्ली ।
 ९. लम्बी कविता : काव्य सौन्दर्य : डॉ. सोमाभाई पटेल, अमन प्रकाशन, कानपुर ।
 १०. दुष्यन्त कुमार रचनाएँ और रचनाकार : ग.तु. अष्टेकर, पंचशील प्रकाशन, जयपुर ।
 ११. दुष्यन्त कुमार और उनका साहित्य : डॉ. हरिभरण शर्मा, चिन्तक प्रमोद प्रकाशन, नई दिल्ली ।
 १२. रचनाकार दुष्यन्त कुमार : डॉ. किशोर, विनय प्रकाशन, कानपुर-२१ ।
-

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण

एम. ए. हिन्दी पाठ्यक्रम

तृतीय सत्र (सेमेस्टर पद्धति)

(शैक्षणिक वर्ष २०१८ से कार्यान्वित)

एम. ए. हिन्दी तृतीय सत्र :

प्रश्नपत्र : CC -302 सैद्धांतिक भाषाविज्ञान

पाठ्यक्रम :

यूनिट-१ भाषा और भाषाविज्ञान :

- भाषा की परिभाषा एवं विशेषताएँ, भाषा व्यवस्था और भाषा व्यवहार, भाषा-संरचना और भाषिक-प्रकार्य ।

- भाषा-विज्ञान स्वरूप एवं व्याप्ति, अध्ययन की दिशाएँ(वर्णनात्मक-ऐतिहासिक-तुलनात्मक) ।

यूनिट-२ स्वनविज्ञान :

स्वनविज्ञान का स्वरूप, स्वनविज्ञान की शाखाएँ, वागअवयव तथा उनका कार्य, स्वन की परिभाषा, स्वन का वर्गीकरण, स्वर वर्गीकरण और व्यंजन वर्गीकरण ।

यूनिट-३ रूप विज्ञान और वाक्य विज्ञान :

- रूप विज्ञान की परिभाषा और स्वरूप, रूपिम के संरचना की दृष्टि से भेद और अर्थ की दृष्टि से भेद ।

- वाक्य की परिभाषा और स्वरूप, वाक्य की आवश्यकताएँ, वाक्य के भेद (रचना, क्रिया और अर्थ के आधार पर) ।

यूनिट-४ अर्थ विज्ञान एवं भाषाविज्ञान तथा अन्य शास्त्र :

- अर्थ विज्ञान की परिभाषा, शब्द और अर्थ का सम्बन्ध, अर्थबोध के साधन, अर्थ परिवर्तन की दिशाएँ ।

- भाषाविज्ञान और समाजशास्त्र, भाषाविज्ञान और इतिहास, भाषाविज्ञान और मनोविज्ञान ।

प्रश्नपत्र का प्रारूप :

प्रश्न - १ यूनिट - १ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४

प्रश्न - २ यूनिट - २ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४

प्रश्न - ३ यूनिट - ३ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४

प्रश्न - ४ यूनिट - ४ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४

प्रश्न - ५ प्रत्येक यूनिट में से एक-एक करके कुल चार टिप्पणियाँ पूछी जाएगी ,
जिनमें से छात्रों को दो लिखनी होगी । अंक : १४

कुल अंक = ७०

संदर्भ-ग्रंथ :

१. भाषाविज्ञान : डॉ. भोलानाथ तिवारी, किताब महल, इलाहबाद ।
२. भाषा विज्ञान:सिद्धांत और स्वरूप : डॉ. जीतराम पाठक, अनुपम प्रकाशन,पटना ।
३. भाषा विज्ञान की भूमिका : डॉ. देवेन्द्रनाथ शर्मा, राधाकृष्ण प्रकाशन, दिल्ली ।
४. भाषाविज्ञान के सिद्धांत : त्रिलोचन पाण्डेय, तक्षशिला प्रकाशन, दिल्ली ।
५. नवीन भाषा विज्ञान : डॉ. तिलकसिंह, प्रकाशन संस्थान, नई दिल्ली ।
६. संरचनात्मक भाषा विज्ञान : भारत भूषण चौधरी, संजीव प्रकाशन संस्थान, नई दिल्ली ।
७. भाषा विज्ञान के सिद्धांत और हिन्दी भाषा - द्वारिकाप्रसाद सकसेना , मीनाक्षी प्रकाशन ,मेरठ ।
८. सामान्य भाषा विज्ञान : डॉ, बाबूराम सकसेना ,हिन्दी साहित्य सम्मेलन ,प्रयाग ।

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण

एम. ए. हिन्दी पाठ्यक्रम

तृतीय सत्र (सेमेस्टर पद्धति)

(शैक्षणिक वर्ष २०१८ से कार्यान्वित)

एम. ए. हिन्दी तृतीय सत्र :

प्रश्नपत्र : CC -303 स्वातंत्र्योत्तर हिंदी साहित्य का इतिहास - I

पाठ्यक्रम :

यूनिट-१ - हिंदी साहित्येतिहास की पृष्ठभूमि एवं आधुनिककाल की पूर्वपीठिका :

हिंदी साहित्य के इतिहास की लेखन परंपरा, इतिहास लेखनार्थ आधारभूत सामग्री, साहित्येतिहास के पुनर्लेखन की समस्याएँ ।

- आधुनिककाल नामकरण, परिस्थितियाँ, आधुनिकता का स्वरूप ।

यूनिट-२ स्वातंत्र्योत्तर हिंदी कविता की प्रवृत्तियाँ :

स्वातंत्र्योत्तर हिंदी कविता की पृष्ठभूमि, नयी कविता, अकविता, प्रतिबद्ध कविता, समकालीन कविता ।

यूनिट-३ स्वातंत्र्योत्तर हिंदी दृश्य-काव्य (नाटक-एकांकी) :

- प्रयोगशील नाटक की पृष्ठभूमि, कथ्य-मंच-भाषा के स्तर पर प्रयोगशीलता, प्रमुख प्रयोगशील नाटककार एवं नाटक ।
- गीतिनाट्य की पृष्ठभूमि, विशेषताएँ, नाटक और गीतिनाट्य में अंतर, प्रमुख गीतिनाट्य ।
- नुक्कड़ नाटक का उद्भव और विकास, विविध आन्दोलन और नुक्कड़ नाटक, नुक्कड़ नाटक और रंगमंच, सीमा एवं संभावनाएँ ।

यूनिट-४ आधुनिककालीन साहित्य का विकासात्मक परिचय :

कविता, नाटक, एकांकी, आलोचना ।

प्रश्नपत्र का प्रारूप :

हिन्दी अभ्यास समिति , हेम. उ. गुज. युनि. पाटण

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

- प्रश्न - १ यूनिट - १ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४
- प्रश्न - २ यूनिट - २ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४
- प्रश्न - ३ यूनिट - ३ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४
- प्रश्न - ४ यूनिट - ४ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४
- प्रश्न - ५ प्रत्येक यूनिट में से एक-एक करके कुल चार टिप्पणियाँ पूछी जाएगी ,
जिनमें से छात्रों को दो लिखनी होंगी | अंक : १४
- कुल अंक = ७०

सन्दर्भ-ग्रंथ :

१. हिंदी साहित्य का इतिहास : आ. रामचंद्र शुक्ल
२. हिंदी साहित्य का इतिहास : डॉ. नगेन्द्र , नागरी प्रचारिणी सभा , काशी ।
३. हिंदी साहित्य का वैज्ञानिक इतिहास : डॉ. गंपतिचंद्र गुप्त
४. स्वातंत्र्योत्तर हिंदी साहित्य का इतिहास : डॉ. लक्ष्मीसागर वाष्ण्य , राजपाल एंड सन्स , दिल्ली ।
५. हिंदी साहित्य का दूसरा इतिहास : डॉ. बच्चन सिंह
६. हिंदी साहित्य और उसकी प्रवृत्तियाँ : डॉ. गोविन्दराम शर्मा
७. हिंदी साहित्य का सुबोध इतिहास : बाबू गुलाबराय
८. आधुनिक हिंदी साहित्य का इतिहास : डॉ. बच्चन सिंह
९. हिंदी साहित्य की भूमिका : डॉ. हजारीप्रसाद द्विवेदी
१०. हिंदी साहित्य का आलोचनात्मक इतिहास : डॉ. रामकुमार वर्मा
११. हिंदी गद्य : उद्भव और विकास : डॉ. उमेश शास्त्री
१२. हिंदी साहित्य : एक परिचय : डॉ. त्रिभुवन सिंह
१३. हिंदी साहित्य - युग और प्रवृत्तियाँ : डॉ. शिवकुमार शर्मा
१४. हिंदी साहित्य का प्रवृत्तिपरक इतिहास : डॉ. सभापति मिश्र
१५. हिंदी साहित्य का इतिहास: नए विचार नई दिशाएँ : डॉ. सुरेशकुमार जैन

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण

एम. ए. हिन्दी पाठ्यक्रम

तृतीय सत्र (सेमेस्टर पद्धति)

(शैक्षणिक वर्ष २०१८ से कार्यान्वित)

एम. ए. हिन्दी तृतीय सत्र :

प्रश्नपत्र : CC -304 अनुवादविज्ञान

पाठ्यक्रम :

यूनिट-१ अनुवाद की परिभाषा, अनुवाद कला या विज्ञान ? अनुवाद का महत्व, अनुवाद की सार्थकता-प्रासंगिकता एवं व्यावसायिक परिदृश्य ।

यूनिट-२ अनुवाद की प्रक्रिया के विभिन्न चरण, स्रोत भाषा और लक्ष्य भाषा की तुलना, अनुदित पाठ का पूर्णगठन और अर्थ-सम्प्रेषण की प्रक्रिया, अनुवाद प्रक्रिया की प्रकृति, अनुवादक की योग्यता(गुण) ।

- अनुवाद कार्य में सहायक उपकरण : कोश, पारिभाषिक शब्दावली, संबंधित ग्रंथ, कम्प्यूटर आदि ।

यूनिट-३ - अनुवाद के प्रकार : प्रक्रिया के आधार पर : शब्दानुवाद, भावानुवाद, छायानुवाद, रूपांतरण । गद्य-पद्य के आधार पर : गद्यानुवाद, पद्यानुवाद । विधा के आधार पर: नाट्यनुवाद, काव्यानुवाद, कथानुवाद ।

यूनिट-४ अनुवाद की समस्याएँ और समाधान : सृजनात्मक अथवा साहित्यिक अनुवाद की समस्याएँ, कार्यालयी अनुवाद की समस्याएँ, वैज्ञानिक एवं तकनीकी अनुवाद की समस्याएँ, विधि-साहित्य के अनुवाद की समस्याएँ, कोश एवं पारिभाषिक शब्दार्थ के निर्माण की समस्याएँ, मीडिया क्षेत्र के अनुवाद की समस्याएँ ।

प्रश्नपत्र का प्रारूप :

प्रश्न - १ यूनिट - १ में से दीर्घांतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे । अंक : १४

हिन्दी अभ्यास समिति , हेम. उ. गुज. युनि. पाटण

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

प्रश्न - २ यूनिट - २ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४

प्रश्न - ३ यूनिट - ३ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४

प्रश्न - ४ यूनिट - ४ में से दीर्घातरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४

प्रश्न - ५ प्रत्येक यूनिट में से एक-एक करके कुल चार टिप्पणियाँ पूछी जाएगी ,
जिनमें से छात्रों को दो लिखनी होगी | अंक : १४

कुल अंक = ७०

सन्दर्भ-ग्रंथ :

१. अनुवाद कला : डॉ. एन.ई. विश्नाथ अय्यर, प्रतिभा प्रतिष्ठान, दिल्ली |
२. अनुवाद विज्ञान : भोलानाथ तिवारी, शब्दगार प्रकाशन, दिल्ली |
३. अनुवाद कला- सिद्धांत और प्रयोग : डॉ. कैलाश चन्द्र भाटिया, तक्षशिला प्रकाशन, दिल्ली |
४. अनुवाद विज्ञान : स्वरूप और समस्याएँ : डॉ. रामगोपल्लिसंह, पार्श्व प्रकाशन, अहमदाबाद |
५. अनुवाद सिद्धांत की रूपरेखा : डॉ. सुरेशकुमार, वाणी प्रकाशन, नई दिल्ली |
६. अनुवाद के विविध आयाम : डॉ. पूरनचंद टंडन, तक्षशिला प्रकाशन, दिल्ली |
७. अनुवाद - समस्याएँ और समाधान : सत्यदेव मिश्र, रामाश्रय सविता, सुलभ प्रकाशन, लखनऊ |
८. अनुवाद का सैद्धांतिक एवं व्यावहारिक परिचय : डी. लक्ष्मीकांत पाण्डेय, साहित्य रत्नालय, गिलिस बाजार, कानपूर |
९. प्रयोजनमूलक हिंदी भाग:१-२ : सं. डॉ. अर्जुन के. तडवी तथा अन्य., युनिवर्सिटी ग्रंथनिर्माण बोर्ड, गुजरात राज्य, अहमदाबाद |
१०. व्यावहारिक अनुवाद : डॉ. एन.ई. विश्नाथ अय्यर, प्रतिभा प्रतिष्ठान, दिल्ली |
११. अनुवाद और मशीनी अनुवाद : वृषभप्रसाद जैन, सरश प्रकाशन, दिल्ली |
१२. अनुवाद : स्वरूप और आयाम : सं. डॉ. त्रिभुवनराय, अनिल प्रकाशन, इलाहाबाद |
१३. अंग्रेजी-हिंदी पारिभाषिक शब्द कोष : डॉ. हरदेव बाहरी, राजपाल प्रकाशन, दिल्ली |
१४. अनुवाद विज्ञान : डॉ. माधुरी छेड़ा, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद |

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण

एम. ए. हिन्दी पाठ्यक्रम

तृतीय सत्र (सेमेस्टर पद्धति)

(शैक्षणिक वर्ष २०१८ से कार्यान्वित)

एम. ए. हिन्दी तृतीय सत्र :

प्रश्नपत्र : ID-305 A हिन्दी लेखन कौशल (वैकल्पिक)

पाठ्यक्रम :

यूनिट-१ हिन्दी लेखन कौशल :

- हिन्दी लेखन कौशल का विकास
- हिन्दी लेखन के मूल तत्व
- आवेदनपत्र, पत्रलेखन, व्यावहारिक पत्र
- सम्पादकीय लेखन के चरण

यूनिट-२ साक्षात्कार :

- साक्षात्कार की परिभाषा एवं स्वरूप
- साक्षात्कार के प्रकार
- साक्षात्कार की प्रक्रिया
- साक्षात्कार की अनुमति और समय

यूनिट-३ उद्घोषणा लेखन :

- उद्घोषणा अर्थ एवं स्वरूप
- हिन्दी एवं भाषण कला
- उद्घोषणा लेखन
- उद्घोषणा की तैयारी

यूनिट-४ विज्ञापन लेखन :

- विज्ञापन : अर्थ एवं प्रक्रिया
- विज्ञापन के प्रकार एवं भाषा
- विज्ञापन की निर्माण प्रक्रिया
- विज्ञापन प्रबंध

हिन्दी अभ्यास समिति , हेम. उ. गुज. युनि. पाटण

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

प्रश्नपत्र का प्रारूप :

प्रश्न - १ यूनिट - १ में से दीर्घांतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४
प्रश्न - २ यूनिट - २ में से दीर्घांतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न
- ३ यूनिट - ३ में से दीर्घांतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न - ४
यूनिट - ४ में से दीर्घांतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न - ५
प्रत्येक यूनिट में से एक-एक करके कुल चार टिप्पणियाँ पूछी जाएगी ,
जिनमें से छात्रों को दो लिखनी होगी | अंक : १४

कुल अंक = ७०

सन्दर्भ-ग्रंथ :

१. प्रयोजनमूलक हिंदी : प्रो. रमेश जैन, नेशनल पब्लिशिंग हाउस, दिल्ली |
२. प्रयोजनमूलक हिंदी भाग:१-२ : सं. डॉ. अर्जुन के. तडवी तथा अन्य., युनिवर्सिटी
ग्रंथनिर्माण बोर्ड, गुजरात राज्य, अहमदाबाद |
३. विज्ञापन तकनीक एवं सिद्धांत : नरेन्द्रसिंह यादव
४. हिंदी व्यावहारिक लेखन : हरिमोहन शर्मा, राजपाल एण्ड सन्स, नई दिल्ली |
५. जन संचार : विविध आयाम : ब्रजमोहन गुप्त, तक्षशिला प्रकाशन, दिल्ली |
६. प्रिन्ट मीडिया लेखन : डॉ. हरिस अरोड़ा, के.के. पब्लिकेशन, नई दिल्ली |
७. मीडिया और साहित्य : डॉ. योगेन्द्र प्रतापसिंह, साहित्य रत्नालय, कानपुर |
८. मीडिया : आयाम और प्रतिमान : डॉ. पृथ्वीनाथ पाण्डेय, जयभारत प्रकाशन, इलाहाबाद |
९. मीडिया लेखन : सुमित मोहन, वाणी प्रकाशन, नई दिल्ली |

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण

एम. ए. हिन्दी पाठ्यक्रम

तृतीय सत्र (सेमेस्टर पद्धति)

(शैक्षणिक वर्ष २०१८ से कार्यान्वित)

एम. ए. हिन्दी तृतीय सत्र :

प्रश्नपत्र : ID-305 B जनसंचार प्रक्रिया और हिन्दी (वैकल्पिक)

पाठ्यक्रम :

यूनिट-१ जनसंचार माध्यम :

अर्थ और स्वरूप, जनसंचार माध्यम के प्रकार, कार्य, उद्देश्य, |

यूनिट-२ जन-संपर्क और जनसंचार:

जन-संपर्क का अर्थ, जन-संपर्क के मुख्य आधार, जन-संपर्क के माध्यम

जनसंचार प्रक्रिया के तत्व, संचार के प्रकार |

यूनिट-३ जनसंचार माध्यमों के विविध भाषा रूप (भाषिक प्रकृति) :

समाचार का भाषा-रूप, विज्ञापन का भाषा रूप, विज्ञान और अनुसन्धान से संबंधित कार्यक्रमों में प्रयुक्त भाषा, जनशिक्षा, साक्षात्कार, साहित्य प्रसारण, कृषि-खेल-संगीत-धार्मिक कार्यक्रमों के प्रसारण में हिंदी का प्रयोग |

यूनिट-४ समाचार और विज्ञापन :

समाचार का अर्थ, समाचार के तत्व, समाचार के स्रोत, विज्ञापन की परिभाषा, विज्ञापन के प्रकार |

प्रश्नपत्र का प्रारूप :

प्रश्न - १ यूनिट - १ में से दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४

प्रश्न - २ यूनिट - २ में से दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न

- ३ यूनिट - ३ में से दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न - ४
यूनिट - ४ में से दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न - ५
प्रत्येक यूनिट में से एक-एक करके कुल चार टिप्पणियाँ पूछी जाएगी ,
जिनमें से छात्रों को दो लिखनी होगी | अंक : १४

कुल अंक = ७०

सन्दर्भ-ग्रंथ :

१. आधुनिक विज्ञापन : डॉ. प्रेमचंद पातंजलि, वाणी प्रकाशन, नई दिल्ली |
२. इलैक्ट्रॉनिक मीडिया और हिंदी : डॉ. रेश्मा नाडक, संजय प्रकाशन, दिल्ली |
३. जन-पत्रिका, जन-संचार एवं जन-संपर्क : सूर्यप्रसाद दीक्षित, संजय प्रकाशन, दिल्ली |
४. जन-संचार एवं पत्रकारिता : प्रो. रमेश जैन, मंगलदीप प्रकाशन, जयपुर |
५. जन-संचार और हिंदी पत्रकारिता : डॉ. अर्जुन तिवारी, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद |
६. जन-संचार माध्यम एवं हिंदी पत्रकारिता : विजय शर्मा, इशिका पब्लिशिंग हाउस, जयपुर |
७. पत्रकारिता एक एक परिचय : संदिष्कुमार श्रीवास्तव, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद |
८. पत्रकारिता के नए आयाम : इस.के. दुबे, लोकभारती प्रकाशन, इलाहाबाद |
९. मीडिया : आयाम और प्रतिमान : डॉ. पृथ्वीनाथ पाण्डेय, जय भारती प्रकाशन, इलाहाबाद |
१०. मीडिया और हिंदी : डॉ. पंडित बन्ने, अमन प्रकाशन, कानपुर-२
११. प्रयोजनमूलक हिंदी : प्रो. रमेश जैन, नेशनल पब्लिसिंग हाउस, दिल्ली |
१२. प्रयोजनमूलक हिंदी भाग:१-२ : सं. डॉ. अर्जुन के. तडवी तथा अन्य., युनिवर्सिटी ग्रंथनिर्माण बोर्ड, गुजरात राज्य, अहमदाबाद |
१३. जन संचार : विविध आयाम : ब्रजमोहन गुप्त, तक्षशिला प्रकाशन, दिल्ली |
१४. प्रिन्ट मीडिया लेखन : डॉ. हरिस अरोड़ा, के.के. पब्लिकेशन, नई दिल्ली |
१५. मीडिया और साहित्य : डॉ. योगेन्द्र प्रतापसिंह, साहित्य रत्नालय, कानपुर |
१६. मीडिया लेखन : सुमित मोहन, वाणी प्रकाशन, नई दिल्ली |

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात विश्वविद्यालय , पाटण

एम. ए. हिन्दी पाठ्यक्रम

तृतीय सत्र (सेमेस्टर पद्धति)

(शैक्षणिक वर्ष २०१८ से कार्यान्वित)

एम. ए. हिन्दी तृतीय सत्र :

प्रश्नपत्र : ID-305 C लोकसाहित्य (वैकल्पिक)

पाठ्यक्रम :

यूनिट-१ लोकसाहित्य का स्वरूप-महत्त्व :

लोकसाहित्य की परिभाषा एवं विशेषताएँ, लोकसाहित्य का महत्त्व(सामाजिक-आर्थिक-नैतिक-धार्मिक-सांस्कृतिक-राष्ट्रीय तथा भाषा शास्त्रीय दृष्टि से) ।

लोकसाहित्य का कलापक्ष : भाषा, भावव्यंजना, रसनिरूपन, अलंकरण एवं छंद, प्रतीकात्मकता ।

यूनिट-२ लोककथा :

लोककथा की परिभाषा-स्वरूप एवं विशेषताएँ, लोककथाओं का वर्गीकरण, लोककथा में अभिप्राय का महत्त्व ।

यूनिट-३ लोकगीत :

लोकगीत की परिभाषा-स्वरूप एवं विशेषताएँ, लोकगीतों के वर्गीकरण की पद्धतियाँ, लोकगीत, प्रमुख लोकगीतों का सामान्य परिचय ।

यूनिट-४ लोकनाट्य :

लोकनाट्य की परिभाषा-स्वरूप एवं विशेषताएँ, लोकनाट्य और शास्त्रीय नाटक में अंतर, प्रमुख लोकनाट्यों का सामान्य परिचय (रामलीला, रासलीला, कीर्तन, जात्रा, भवाई, नौटंकी, तमाशा)

प्रश्नपत्र का प्रारूप :

- प्रश्न - १ यूनिट - १ में से दीर्घांतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४
प्रश्न - २ यूनिट - २ में से दीर्घांतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न -
- ३ यूनिट - ३ में से दीर्घांतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न -
४ यूनिट - ४ में से दीर्घांतरी प्रश्न विकल्पसहित पूछे जाएँगे | अंक : १४ प्रश्न - ५
प्रत्येक यूनिट में से एक-एक करके कुल चार टिप्पणियाँ पूछी जाएगी ,
जिनमें से छात्रों को दो लिखनी होगी | अंक : १४

कुल अंक = ७०

सन्दर्भ-ग्रंथ :

१. लोकसाहित्य : सिद्धांत और प्रयोग : डॉ. श्रीराम शर्मा , श्री विनोद पुस्तक मंदिर आगरा |
२. भारतीय लोकसाहित्य : डॉ. श्याम परमार , राजकमल प्रकाशन ,नई दिल्ली |
३. लोकसाहित्य की भूमिका : डॉ. कृष्णदेव उपाध्याय , साहित्य भवन इलाहाबाद |
४. लोकसाहित्य के प्रतिमान : डॉ. कुंदनलाल उप्रैती, भारत प्रकाशन अलीगढ़ |
५. लोकवार्ता और लोकगीत : डॉ. सत्येन्द्र , श्री विनोद पुस्तक मंदिर आगरा |
६. लोक साहित्य - डॉ. शशिकांत सोनवणे , विद्या प्रकाशन , कानपुर |
७. लोक साहित्य के विविध आयाम - वीणा दाढ़े , विद्या प्रकाशन , कानपुर |
८. लोक साहित्य : विधा शास्त्र और इतिहास - डॉ. बापूराव देसाई , विद्या प्रकाशन , कानपुर |

हेमचंद्राचार्य उत्तर गुजरात युनिवर्सिटी, पाटण

विनयन विद्याशाखा

गुजराती विषयनो अभ्यासक्रम

॥ अभ्यासक्रम ॥

(रेग्युलर अने अेक्सटर्नल)

M.A. : GUJARATI

७ून : २०१८ थी क्रमशः अमलमां

Hemchandracharya
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

હેમચંદ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ

વિનયન વિદ્યાશાખા

ગુજરાતી વિષયનો અભ્યાસક્રમ

-: અભ્યાસના હેતુઓ :-

- (૧) અભ્યાસક્રમમાં વિદ્યાર્થીની સાહિત્ય , કલ્પના અને સૌંદર્યદ્રષ્ટિ વિકસે તેવું આયોજન થયું છે.
- (૨) સાહિત્ય એ સમાજજીવનનું પ્રતિબિંબ કે દર્પણ છે એટલે સમાજની બદલાતી ક્ષિતિજો પાઠ્યક્રમ દ્વારા જ વિદ્યાર્થીઓ જાણે એવા સંદર્ભોને અભ્યાસક્રમમાં વણી લેવાયા છે.
- (૩) સાહિત્યકલામાં પારંગત થયેલા વિદ્યાર્થીઓ સાહિત્યકલા સાથે સંબંધ ધરાવતી આંતરવિદ્યાઓને પણ સમજે-સજ્જ બને તેવી પણ આ અભ્યાસક્રમની પુનઃરચનામાં કાળજી રખાઇ છે.
- (૪) સાહિત્યકલામાં પારંગત થયેલા વિદ્યાર્થીઓને સમૂહમાધ્યમો કે પત્રકારત્વમાં રોજગારીની તકો ઉપલબ્ધ થાય તેની પણ ખાસ કાળજી આ અભ્યાસક્રમના આયોજનમાં રખાઇ છે.
- (૫) વિદ્યાર્થીઓ ભાષા , સાહિત્ય અને કલાભિમુખ તથા જીવનાભિમુખ બને એવો ઉદ્દેશ આ નવતર અભ્યાસક્રમમાં આકારિત થયો છે.
- (૬) વિદ્યાર્થીઓ માત્ર ગુજરાતી ભાષાસાહિત્ય પ્રત્યે જ નહિ પરંતુ ભારતીય અને વિશ્વ સાહિત્યથી પણ વાકેફ થાય તેવો દ્રષ્ટિકોણ અભ્યાસક્રમમાં રાખવામાં આવ્યો છે.
- (૭) વિદ્યાર્થીઓને પોતાની રુચિ મુજબ પસંદગી મળે તેવા વિકલ્પો પણ આ અભ્યાસક્રમમાં સમાયોજન પામ્યા છે.
- (૮) વિદ્યાર્થીઓ ભારતીય સાહિત્યના અભ્યાસ દ્વારા ભારતીયતાના ભાવ-વિચાર-વારસો જાણે તથા વિશ્વ સાહિત્યના અધ્યયન દ્વારા વૈશ્વિક ભાવ-વિચાર-વારસો અને સંસ્કૃતિને જાણે-પ્રમાણે તેનો પણ આ અભ્યાસક્રમમાં ખાસ ખ્યાલ રખાયો છે.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

M.A. : GUJARATI SYLLABUS

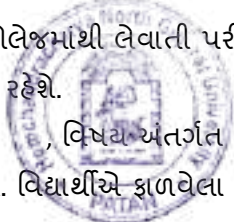
SEMESTER	COURSE CODE	COURSE NAME [NAME OF PAPER]	Question Style	Internal Marks	External Marks	Total Course Credit
1	C.C.-101	પ્રશિષ્ટ કૃતિઓનો અભ્યાસ	5	30	70	4
1	C.C.-102	સાહિત્યસ્વરૂપનો અભ્યાસ	5	30	70	4
1	C.C.-103	સાહિત્ય અને આધુનિકતા	5	30	70	4
1	C.C.-104	લોકવિદ્યા અને લોકસાહિત્ય	5	30	70	4
1	I.D.-105(A)	સાહિત્ય વિવેચનના અભિગમો	5	30	70	4
1	I.D.-105(B)	સાહિત્ય અને સિનેમા	5	30	70	4
1	I.D.-105(C)	સાહિત્યિક સંજ્ઞાવિચાર	5	30	70	4
2	C.C.-201	ગ્રંથકારનો અભ્યાસ : દયારામ (મધ્યકાલીન)	5	30	70	4
2	C.C.-202	ભારતીય સાહિત્ય મીમાંસા	5	30	70	4
2	C.C.-203	ભારતીય સાહિત્ય	5	30	70	4
2	C.C.-204	લોકસાહિત્યનું સ્વરૂપ, પ્રકાર અને કૃતિઓ	5	30	70	4
2	I.D.-205(A)	અનુવાદિત સાહિત્ય	5	30	70	4
2	I.D.-205(B)	સાહિત્ય અને સમાજશાસ્ત્ર	5	30	70	4
2	I.D.-205(C)	કોશવિજ્ઞાન	5	30	70	4
3	C.C.-301	ગ્રંથકારનો અભ્યાસ : રાવજી પટેલ (અર્વાચીન)	5	30	70	4
3	C.C.-302	પાશ્ચાત્ય સાહિત્ય મીમાંસા	5	30	70	4
3	C.C.-303	ભાષાવિજ્ઞાન અને ભાષાનું સ્વરૂપ	5	30	70	4
3	C.C.-304	તુલનાત્મક સાહિત્ય	5	30	70	4
3	I.D.-305(A)	લોકસાહિત્યનું સંશોધન, સંપાદન-ગતિવિધિઓ	5	30	70	4
3	I.D.-305(B)	ગાંધી સાહિત્ય	5	30	70	4
3	I.D.-305(C)	સાહિત્યિક પત્રકારત્વ	5	30	70	4
4	C.C.-401	ગુજરાતી વિવેચન પરંપરા	5	30	70	4
4	C.C.-402	વિશ્વસાહિત્યની કૃતિઓ	5	30	70	4
4	C.C.-403	ગુજરાતી ભાષાનું અધ્યયન	5	30	70	4
4	C.C.-404	ભાષા અને સાહિત્ય કૌશલ	5	30	70	4
4	I.D.-405(A)	લોકસાહિત્યના સંશોધકો-સંપાદકોનો અભ્યાસ	5	30	70	4
4	I.D.-405(B)	લઘુશોધ નિબંધ (Dissertation)	5	30	70	4
4	I.D.-405(C)	સાહિત્ય અને ઇતિહાસ	5	30	70	4

નોંધ: (૧) રેગ્યુલર અને એક્સટર્નલ વિદ્યાર્થીઓ માટે આ જ અભ્યાસક્રમ સમાન રહેશે.

(૨) રેગ્યુલર વિદ્યાર્થી માટે કોલેજમાંથી લેવાતી પરીક્ષાના દરેક પેપરની આંતરિક પરીક્ષાના ૩૦ ગુણમાંથી આંતરિક પરીક્ષાના ૧૫ ગુણ રહેશે.

(૩) સેમિનારના ૧૦ ગુણ ગણાશે, વિષય અંતર્ગત દસ મિનિટ વક્તવ્ય આપવાનું રહેશે.

(૪) અસાઇન્મેન્ટના ૫ ગુણ રહેશે. વિદ્યાર્થીએ ફાઇનલ વિષય પર પંદર પૃષ્ઠનું લખાણ આપવાનું રહેશે.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

SEMESTER - III

Hemchandra
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

M.A. SEMESTER- III : CORE COMPULSORY – PAPER : C.C.-301

પ્રશ્નપત્ર : ગ્રંથકારનો અભ્યાસ : રાવજી પટેલ (અર્વાચીન)

- એકમ-૧ : ૧. લેખક-ગ્રંથકારનો જન્મ અને કવન સમયની સામાજિક , રાજકીય અને સાંસ્કૃતિક પરિસ્થિતિ.
૨. સર્જકનું જીવન અને સાહિત્યિક અર્પણ
૩. ગ્રંથકારના સર્જક વ્યક્તિત્વને ઘડનારાં પરિબળો
- એકમ-૨ : સર્જક રાવજી : કવિ તરીકે :
કૃતિ : 'અંગત'
પ્રકાશક : આદર્શ પ્રકાશન
- એકમ-૩ : સર્જક રાવજી : નવલકથાકાર તરીકે
૧) અશ્રુધર
૨) ઝંઝા
પ્રકાશક : આદર્શ પ્રકાશન
- એકમ-૪ : સર્જક રાવજી : વાર્તાકાર તરીકે
'રાવજી પટેલની શ્રેષ્ઠ વાર્તાઓ' પ્રકાશક – આદર્શ પ્રકાશન
- એકમ-૫ : ઉપરોક્ત એકમ ૧થી ૪ માંથી એક-એક એમ ચાર ટૂંકનોંધ પૂછાશે , જેમાંથી વિદ્યાર્થીએ બેના જવાબ લખવાના રહેશે.

સંદર્ભગ્રંથો:

૧. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ – ભાગ-૧ થી ૬, પ્રકાશન : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૨. અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : ધીરુભાઈ ઠાકોર
૩. નવલકથા : સાહિત્ય અને સ્વરૂપ : સં. શિરીષ પંચાલ
૪. કથેતી : જયેન્દ્ર શેખડીવાળા : ડિવાઇન પબ્લિકેશન
૫. સર્જક રાવજી પટેલ : સતીશ ડણાક : આદર્શ પ્રકાશન
૬. સર્જક રાવજી પટેલ : મણિલાલ હ. પટેલ : પાર્શ્વ પ્રકાશન
૭. રાવજી પટેલ : મહંમદ ઇસ્હાક શેખ , પાર્શ્વ પ્રકાશન
૮. અંગત ઇવિ – જયેન્દ્ર શેખડીવાળા, ડિવાઇન પ્રકાશન

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

M.A. SEMESTER- III : CORE COMPULSORY – PAPER : C.C.-302

પ્રશ્નપત્ર : પાશ્ચાત્ય સાહિત્ય મીમાંસા

- એકમ-૧ : ૧. પાશ્ચાત્ય સાહિત્ય મીમાંસાનો પરિચયાત્મક ખ્યાલ.
૨. પ્લેટોની કળા વિભાવના
૩. એરિસ્ટોટલની ટ્રેજેડીની વિભાવના
- એકમ-૨ : ૧. લોન્જાઇનસની ભવ્યતાની વિભાવના
૨. વર્ડ્ઝોવર્થનો કવિતાવિચાર
- એકમ-૩ : ૧. મેથ્યુ આર્નોલ્ડનો કવિતા વિચાર (૩) સાહિત્ય અને જીવનનો સંબંધ
૨. કોલરીજનો કલ્પના વિચાર
- એકમ-૪ : ૧. ટી.એસ.એલિયેટનો કવિતા વિચાર (૩) કવિતાના ત્રણ સૂર
૨. બેનેડેટ ક્રોચેનો કવિતા વિચાર
- એકમ-૫ : ઉપરોક્ત એકમ ૧થી ૪ માંથી એક-એક એમ ચાર ટૂંકનોંધ પૂછાશે , જેમાંથી વિદ્યાર્થીએ બેના જવાબ લખવાના રહેશે.

સંદર્ભગ્રંથો:

૧. પાશ્ચાત્ય વિવેચનના સિદ્ધાંતો – બહેચરભાઈ પટેલ
૨. પ્લેટો અને એરિસ્ટોટલની કાવ્યવિચારણા – જયંત કોઠારી
૩. એરિસ્ટોટલનું કાવ્યશસ્ત્ર – અનિરુદ્ધ બ્રહ્મભટ્ટ
૪. ઉદાત્તત્વ – ચંદ્રશનકર ભટ્ટ
૫. પશ્ચિમનું સાહિત્ય વિવેચન – શિરીશ પંચાલ
૬. ક્રોચેનો કલાવિચાર – નગીનદાસ પારેખ
૭. પાશ્ચાત્ય સાહિત્ય મીમાંસાના સીમાસ્તંભો – બહેચરભાઈ પટેલ
૮. સાર્ત્રનો સાહિત્ય વિચાર – સુમન શાહ
૯. કલામીમાંસા સન્નિધાન – સુમન શાહ
૧૦. ભારતીય અને પાશ્ચાત્ય સાહિત્ય મીમાંસા –રમેશ ત્રિવેદી
૧૧. મેથ્યુઆર્નોલ્ડનો કાવ્યવિચાર – ભરત મહેતા

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

પ્રશ્નપત્ર : ભાષાવિજ્ઞાન અને ભાષાનું સ્વરૂપ

એકમ-૧ : ભાષાવિજ્ઞાન પરિચય - ૧

૧. ભાષાવિજ્ઞાન અને ભાષાશાસ્ત્રનું સ્વરૂપ
૨. ભાષાવિજ્ઞાનનો વિષયપ્રદેશ , કાર્યક્ષેત્ર
૩. ભાષા અધ્યયનનું મહત્વ
૪. ભાષા અધ્યયનની વિવિધ પદ્ધતિઓ

એકમ-૨ : ભાષાવિજ્ઞાન પરિચય -૨

૧. શબ્દ અને અર્થનો સંબંધ
૨. ભાષાવિજ્ઞાનની વિવિધ શાખાઓ
(ધ્વનિવિજ્ઞાન , પદવિજ્ઞાન, અર્થવિજ્ઞાન, વાક્યવિજ્ઞાન)
૩. ભાષાવિજ્ઞાનનો અન્ય વિદ્યાશાખાઓ સાથેનો સંબંધ

એકમ-૩ : ઉચ્ચારણ પ્રક્રિયાનો અભ્યાસ :

૧. ઉચ્ચારણ પ્રક્રિયા , વાગ્અયવયવોનું કાર્ય
૨. ધ્વનિ , ધ્વનિ ઘટક અને ઉપધ્વનિ ઘટક
૩. માન્ય ભાષા અને બોલી
૪. ભાષા મિશ્રણો : પિડજિન અને કેઓલ

એકમ-૪ : ભાષા અને ગુજરાતી ભાષા અભ્યાસ :

૧. ભાષા વર્ગીકરણની પદ્ધતિઓ
૨. રૂપઘટક અને ઉપરૂપઘટક
૩. વાક્યગુણ (આકાંક્ષા-યોગ્યતા સંનિધિ)
૪. ગુજરાતની સરહદી બોલીઓ (ભીલી , ખાનદેશી, કચ્છી, મારવાડી)

એકમ-૫ : ઉપરોક્ત એકમ ૧થી ૪ માંથી એક-એક એમ ચાર ટૂંકનોંધ પૂછાશે , જેમાંથી વિદ્યાર્થીએ બેના

જવાબ લખવાના રહેશે.

સંદર્ભગ્રંથો: ૧. ભાષાપરિચય અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ : જયંત કોઠારી

૨. ગુજરાતી ભાષાનું ધ્વનિસ્વરૂપ અને ધ્વનિ પરિવર્તન - પ્રબોધ પંડિત
૩. ગુજરાતી ભાષા :ઉદ્ભવ , વિકાસ અને સ્વરૂપ - ડો. કે.બી.વ્યાસ
૪. ભાષાવિજ્ઞાન ખંડ -૧ - ડો. કે.બી.વ્યાસ
૫. વ્યુત્પત્તિ વિચાર - ડો. હરિવલ્લભ ભાયાણી
૬. બોલી વિજ્ઞાન અને ગુજરાતી બોલીઓ - ડો. યોગેન્દ્ર વ્યાસ
૭. ભાષા સમાજ અને સાહિત્ય - ડો. યોગેન્દ્ર વ્યાસ
૮. ભાષાનો વૈજ્ઞાનિક અભ્યાસ - ડો. યોગેન્દ્ર વ્યાસ
૯. ગુજરાતી વ્યાકરણ - ડો. યોગેન્દ્ર વ્યાસ
૧૦. ભાષાવિજ્ઞાન : સિદ્ધાંત વિમર્શ - ડો. દિનેશ પટેલિયા
૧૧. રૂપશાસ્ત્ર : એક પરિચય - ડો. ઊર્મિ દેસાઈ

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

પ્રશ્નપત્ર : તુલનાત્મક સાહિત્ય

- એકમ-૧ : ૧. તુલનાત્મક સાહિત્ય: સંજ્ઞા અને સ્વરૂપ
૨. તુલનાત્મક સાહિત્યનું મહત્વ અને કાર્યક્ષેત્ર
૩. ગુજરાતી સાહિત્ય , ભારતીય સાહિત્ય અને વિશ્વ સાહિત્ય : કૃતિ તુલના
૪. તુલનાત્મક સાહિત્યમાં અનુવાદનું મહત્વ

એકમ-૨ : તુલનાત્મક કૃતિ અભ્યાસ :

નિયત કૃતિઓ:

(૧) માનવીની ભવાઈ

લેખક: પન્નાલાલ પટેલ

(૨) ગુડ અર્થ

લેખક: પર્લ બક

અનુ. નવનીત મદ્રાસી

પ્રકાશક: આદર્શ પ્રકાશન

એકમ-૩ : કૃતિલક્ષી સામાન્ય (જનરલ) પ્રશ્નો

એકમ-૪ : કૃતિલક્ષી ટૂંકનોંધ

એકમ-૫ : ઉપરોક્ત એકમ ૧થી ૪ માંથી એક-એક એમ ચાર ટૂંકનોંધ પૂછાશે , જેમાંથી વિદ્યાર્થીએ બેના જવાબ લખવાના રહેશે.

સંદર્ભગ્રંથો:

૧. તુલનાત્મક સાહિત્યની ભૂમિકા : ઇન્દ્રનાથ ચૌધરી

૨. તુલનાત્મક સાહિત્ય : પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ

૩. તુલનાત્મક સાહિત્ય – ધીરુ પરીખ

૪. સ્વાધ્યાય : ડો. દમયંતી પરમાર

૫. તુલનાત્મક સાહિત્યનો અભ્યાસ – ધીરુ પરીખ

૬. ભારતીય નવલકથામાં પ્રકૃતિ નિરૂપણ : એક તુલનાત્મક અભ્યાસ

– ડો. મુકેશ વસાવા

૭. તુલનાસંદર્ભ : વિજય શાસ્ત્રી : આદર્શ પ્રકાશન

૮. કૃતિગત: વિજય શાસ્ત્રી : આદર્શ પ્રકાશન

૯. માનવીની ભવાઈ : મણિલાલ હ. પટેલ

૧૦. પન્નાલાલ પટેલ : પ્રમોદકુમાર પટેલ

૧૧. તુલનાત્મક સાહિત્ય : સં.ડા.બળવંત જાની વગેરે.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

પ્રશ્નપત્ર : લોકસાહિત્યનું સંશોધન, સંપાદન અને ગતિવિધિ

એકમ-૧ : ૧. લોકસાહિત્યના સંશોધન માટે ક્ષેત્રકાર્ય (ફિલ્ડવર્ક) ની પદ્ધતિઓ (ઐતિહાસિક , ગ્રંથાલય ,
નિરીક્ષણ અને અન્ય)

૨. લોકસાહિત્યનું સંપાદન :

- ૧) વિષયની દ્રષ્ટિએ ૩) પ્રદેશની દ્રષ્ટિએ
- ૨) સ્વરૂપની દ્રષ્ટિએ

એકમ-૨ : ૧. લોકસાહિત્યના સંશોધન – સંપાદનની સમસ્યાઓ

૨. લોકવાર્તા સંપાદનની પદ્ધતિઓ અને વૈજ્ઞાનિક વર્ગીકરણ

એકમ-૩ : ૧. ગુજરાતી લોકગીતના સંશોધન – સંપાદનની ગતિવિધિ

(૧) મેઘાણી પૂર્વે (૨) મેઘાણીથી આજ સુધી

એકમ-૪ : ૧. ગુજરાતી લોકકથાના સંશોધન – સંપાદનની ગતિવિધિ

(૧) મેઘાણી પૂર્વે (૨) મેઘાણીથી આજ સુધી

એકમ-૫ : ઉપરોક્ત એકમ ૧થી ૪ માંથી એક-એક એમ ચાર ટૂંકનોંધ પૂછાશે , જેમાંથી વિદ્યાર્થીએ બેના જવાબ લખવાના રહેશે.

સંદર્ભગ્રંથો: ૧. લોકસાહિત્ય સંશોધન પ્રકૃતિ – હસુ યાજ્ઞિક, પ્ર. એન.એસ.પટેલ આર્ટ્સ કોલેજ, આણંદ

૨. આદિવાસી લોકસાહિત્યનો ઇતિહાસ – હસુ યાજ્ઞિક, પ્ર. પાર્શ્વ પબ્લિકેશન્સ, અમદાવાદ

૩. તારણો અને તારતમ્ય : પરમ પાઠક , પ્ર. પોતે, વલ્લભ વિદ્યાનગર

૪. લોકસાહિત્ય: તત્વદર્શન અને મૂલ્યાંકન – સં. બળવંત જાની, પ્ર. ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી

૫. લોકવાર્તા ઉદ્ભવ , વિકાસ અને પ્રકાર – પુષ્કર ચંદરવાકર

૬. મેઘાણી અને લોકસાહિત્ય – નલિન દેસાઈ, પ્ર. પોતે. પ્રકાશન, પેટલાદ

૭. લોકસાહિત્ય : સંપાદન અને સંશોધન – હરિવલ્લભ ભાયાણી , પ્ર. ગુજરાતી સાહિત્ય
પરિષદ, અમદાવાદ

૮. ગુજરાતી લોકકથા – હસુ યાજ્ઞિક, પ્ર. ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર

૯. લોકસાહિત્યવિજ્ઞાન : ડૉ.સત્યેન્દ્ર

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

પ્રશ્નપત્ર : ગાંધી સાહિત્ય

એકમ-૧ : ૧. ગાંધીજી: વ્યક્તિત્વ અને વાઙ્.મય

૨. ગાંધી વિચારધારા

૩. ગાંધીયુગના સાહિત્યની લાક્ષણિકતાઓ

એકમ-૨ : ૧. ગુજરાતી કવિતા પર ગાંધીપ્રભાવ

૨. ગુજરાતી નવલકથા પર ગાંધીપ્રભાવ

૩. ગુજરાતી આત્મચરિત્ર સાહિત્ય પર ગાંધીજીનો પ્રભાવ

એકમ-૩ : ગાંધીયુગની પ્રમુખ રચનાઓ: (પરિચયાત્મક અભ્યાસ)

૧. દિવ્યચક્ષુ – ર.વ.દેસાઈ

૨. યુગવંદના – ઝવેરચંદ મેઘાણી

૩. પરિત્રાણ – મનુભાઈ પંચોળી

એકમ-૪ : યુગ પ્રભાવક કૃતિ અભ્યાસ

નિયત કૃતિ : 'સત્યના પ્રયોગો'

લેખક: ગાંધીજી

એકમ-૫ : ઉપરોક્ત એકમ ૧થી ૪ માંથી એક-એક એમ ચાર ટૂંકનોંધ પૂછાશે , જેમાંથી વિદ્યાર્થીએ બેના જવાબ લખવાના રહેશે.

સંદર્ભગ્રંથો: ૧. ગાંધીજી – ચી.ના.પટેલ (કુમકુમ પ્રકાશન)

૨. બહુરૂપી ગાંધી – અનુ. જિતેન્દ્ર દેસાઈ (નવજીવન)

૩. ગાંધીજી – કેટલાય સ્વાધ્યાયના લેખો – નગીનદાસ પારેખ

૪. મહાત્મા ગાંધીની કેળવણીની ફિલસૂફી – મણિભાઈ પટેલ (નવજીવન)

૫. અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ખંડ ૧ થી ૬ – ગુ.સા. પરિષદ

૬. અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ – ધીરુભાઈ ઠાકર

૭. ગાંધીયુગીન પ્રાદેશિક – જાનપટી નવલકથા : રૂપલ ભટ્ટ : આદર્શ પ્રકાશન

૮. દર્શક અધ્યયન ગ્રંથ : રંગદ્વાર પ્રકાશન , અમદાવાદ

૯. સત્યના પ્રયોગો : સઘન સ્વાધ્યાયશ્રેણી : ભરત મહેતા

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

પ્રશ્નપત્ર : સાહિત્યિક પત્રકારત્વ

એકમ-૧ : ૧. સાહિત્યિક પત્રકારત્વની વિભાવના , પ્રયોજન અને કાર્યક્ષેત્રે
૨. સાહિત્ય અને સમૂહમાધ્યમો
૩. ટૈનિકો-સામયિકો , વર્તમાનપત્રો, ટેલિવિઝન અને રેડિયો જેવા માધ્યમોનો સાહિત્ય સાથેનો
આંતરસંબંધ

એકમ-૨ : સુધારકયુગ અને પંડિતયુગ : સાહિત્યિક પત્રકારત્વ અને સામયિકો:

- ૧) દાંડિયો
- ૨) ગુજરાત શાળાપત્ર
- ૩) પ્રિયંવદા
- ૪) સુદર્શન
- ૫) વસંત

એકમ-૩ : (અ) ગાંધી યુગ : સાહિત્યિક પત્રકારત્વ અને સામયિકો :

- ૧) વીસમી સદી
- ૨) કુમાર
- ૩) સંસ્કૃતિ

(બ) અનુગાંધી યુગ તથા આધુનિક યુગ : સાહિત્યિક પત્રકારત્વ અને સામયિકો :

- ૧) પરબ
- ૨) શબ્દસૃષ્ટિ
- ૩) ફાર્બસ ગુજરાતી ત્રૈમાસિક

એકમ-૪ : કેટલાક પ્રમુખ સાહિત્યિક પત્રકારોનું પ્રદાન

- ૧) ક. મા. મુનશી
- ૨) રા. વિ. પાઠક
- ૩) સુરેશ જોષી

એકમ-૫ : ઉપરોક્ત એકમ ૧થી ૪ માંથી એક-એક એમ ચાર ટૂંકનોંધ પૂછાશે , જેમાંથી વિદ્યાર્થીએ બેના જવાબ લખવાના રહેશે.

સંદર્ભગ્રંથો: ૧. અને સાહિત્ય –સંપાદક : યશવંત ત્રિવેદી

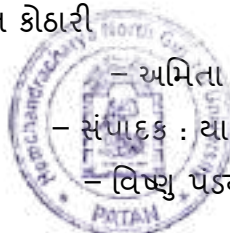
૨. પત્રકારત્વ અને સાહિત્ય – સં. યશવંત ત્રિવેદી

૩. સંદર્ભ – જયંત કોઠારી

૪. સાહિત્યરંગી પત્રકારત્વ – અમિતા ઠાકોર

૫. સામયિકોની સૃષ્ટિ – સંપાદક : યાસીન દલાલ

૬. પત્રકારત્વના પ્રવાહો – વિષ્ણુ પડ્યા

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

૭. સાહિત્ય અને પત્રકારત્વ- સંપાદક: કુમારપાળ દેસાઈ
૮. સાહિત્યિક પત્રકારત્વ – સંપાદક : કિશોર વ્યાસ
૯. સમૂહમાધ્યમો અને સાહિત્ય – પ્રીતિ શાહ
૧૦. મીડિયા મેસેજ – સુમન શાહ
૧૧. સ્વાતંત્ર્યોત્તર ગુજરાતી પત્રકારત્વ – વિષ્ણુ પંડ્યા
૧૨. પ્રખર પત્રકારો : યાસીન દલાલ

Hemchandra
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

**HEMCHANDRACHARYA NORTH GUJARAT UNIVERSITY,
PATAN**

THE M.A. PROGRAMME IN ENGLISH LITERATURE

SEMESTER SYSTEM

(With effect from June 2019)

Semester: I, II, III, IV

SCHEME OF EXAMINATION

AND

COURSES OF READING

AS PER THE CHOICE BASED CREDIT SYSTEM

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

The syllabus of M.A. in English Literature comprises of 20 courses to be taught over 4 semesters and two years.

Semester 1

Courses 101- 105 (105 is interdisciplinary paper) (**Total Credits: 5x4=20**)

Paper: 101	Literature in English Language (1450-1660) Poetry
Paper: 102	Literature in English Language (1450-1660) Prose and Plays
Paper: 103	Classical and Renaissance Literary Criticism
Paper: 104	Indian Writing in English
Paper: 105 (A)	Adaptation Studies: Indian Subcontinent OR
Paper: 105 (B)	Classics (Greek and Roman) in Translation OR
Paper: 105 (C)	Literature by Indian Diaspora

Semester 2

Courses 201-205 (205 is interdisciplinary paper) (**Total Credits: 5x4=20**)

Paper: 201	Literature in English Language (1660- 1798)
Paper: 202	Literature in English Language (1760-1830)
Paper: 203	Neo Classical, Romantic and Victorian Literary Criticism
Paper: 204	English Language Teaching
Paper: 205 (A)	Adaptation Studies: American OR
Paper: 205 (B)	Classics (Russian) in Translation OR
Paper: 205 (C)	Noble and Booker Prize Winning Texts

Semester 3

Courses 301-305 (305 is interdisciplinary paper) (**Total Credits: 5x4=20**)

Paper: 301	Literature in English Language (1830-1914)
Paper: 302	Literature in English Language (1900-1950)
Paper: 303	Contemporary Literary Criticism
Paper: 304	Special Author (1): Translation: A Case Study of Tagore
Paper: 305 (A)	Humanism and Literature OR
Paper: 305 (B)	American Literature OR
Paper: 305 (C)	Research Methodology

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Semester 4

Courses 401-405 (405 is interdisciplinary paper) (**Total Credits: 5x4=20**)

Paper: 401	Literature in English Language (1950 to the Present)
Paper: 402	Special Author (2): T.S. Eliot and W. S. Maugham
Paper: 403	Indian Poetics
Paper: 404	Indian Texts in Translation
Paper: 405 (A)	Philosophy and Literature
	OR
Paper: 405 (B)	Classics (French and German) in Translation
	OR
Paper: 405 (C)	Biographies and Autobiographies

Note:

All the five courses in each semester are core compulsory papers. Courses 0105, 0205, 0305 and 0405 are interdisciplinary papers.

SCHEME OF EXAMINATION

There will be a written examination of students at the end of each semester. Each paper will be of three hours' duration, and the maximum marks for each paper will be 70. Continuous internal assessment for each course will be for 30 marks as per the following scheme:

- Written test: **15** marks
- Seminar Presentation: **10** marks (for the paper presentation by the student in the departmental seminar in each semester.)
- Overall Discipline, Attendance and Assignment: **05** Marks

Note: University examination would comprise of 70 marks. The format of the question paper will be as follows:

Format of the semester end examination question paper would be:

- Total Marks **70**
- Total Questions to be asked (Each With internal option) **05**
- One full length question from each unit **14**
- Fifth Question would be of Short notes **14**
[One from each unit, out of which students are expected to write two short notes,(each of 7 marks)]

Semester III

Paper 301

Literature in English Language (1830 -1914)

- Unit: 1** Tennyson: *In Memoriam*
- Browning: *Rabbi Ben Ezra*
Fra Lippo Lippi
The Bishop Orders His Tomb at St. Praxed
A Grammarians Funeral
- Unit: 2** Charles Dickens: *Great Expectations*
- Thomas Hardy: *Tess of the D'urbervilles*
- Unit: 3** Emily Bronte: *Wuthering Heights*
- George Eliot: *Middlemarch: a Study of Provincial Life*
- Unit: 4** Matthew Arnold: *Culture and Anarchy*
- John Ruskin: *Unto This Last*
- Unit: 5** Short notes (Short notes can be asked from the historical background of the period of this paper and formal class room teaching will not be binding. Students can refer to standard books on History of English Literature.)

Recommended Reading:

- * Hugh Walker : *Literature of the Victorian Era*
- * E.A. Baker : *A History of the English Novel* Vol. VII
- * Lord David Cecil : *Early Victorian Novelists*
- * F.R. Leavis : *The Great Tradition*
- * W. L. Cross : *The Development of the English Novel*
- * Elizabeth Drew: *The English Novel*
- * Barbara Hardy : *The Novels of George Eliot*
- * Grahame Smith : *Charles Dickens's Literary Life*
- * Robin Gilmour : *The Victorian Period : Intellectual & Cultural Context of English Literature- 1830-1890*
- * Martin Greene : *Dreams of Adventure, Deeds of Empire*
- * Raymond Williams: *Culture & Society, 1780-1950*
- * Joseph Bristow (ed.) : *Cambridge Companion to Victorian Poetry*
- * Christopher Innes (ed.) : *Cambridge Companion to G.B. Shaw*
- * I. Armstrong (ed.) : *The Major Victorian Poets: Reconsideration*
- * J. Drink Water : *Victorian Poetry*
- * T. Hilton : *The Pre-Raphaelites*
- * E.D. H. Johnson: *The Vision of Victorian Poetry*
- * R.A. Levine : *The Victorian Experience: The Poets*
- * F.L. Lucas : *Ten Victorians Poets.*

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Paper 302

Literature in English Language (1900 - 1950)

- Unit: 1** W. B. Yeats: *Among School Children*
Sailing to Byzantium
The Second Coming
- W. H. Auden: *The Shield of Achilles*
In Memory of W. B. Yeats
September 1, 1939
- Unit: 2** Graham Greene: *The Power and the Glory*
- George Orwell: *1984*
- Unit: 3** Samuel Beckett: *Waiting for Godot*
- G. B. Shaw: *Man and Superman*
- Unit: 4** Sigmund Freud: *Civilization and its Discontents* (Ch. 1 & 2)
- Virginia Woolf: *A Room of One's Own*
- Unit: 5** Short notes (Short notes can be asked from the historical background of the period of this paper and formal class room teaching will not be binding. Students can refer to standard books on History of English Literature.)

Recommended Reading:

- * Cleanth Brooks : *Modern Poetry and the tradition*
- * David Daiches : *Poetry and the Modern World*
- * G.S. Fraser : *The Modern Writer & His World*
- * F.R. Leavis : *New Bearings in English Poetry*
- * Louis McNiece : *Modern Poetry*
- * Edmund Wilson : *Axel's Castle*
- * Raymond Williams : *Culture & Society*
- * M.L. Rosenthal : *The Modern Poets*
- * Francis Scarfe : *Auden and After : The Liberation of Poetry*
- * D.E. S. Maxwell : *The Poetry of T.S. Eliot*
- * Helen Gardner : *The Art of T.S. Eliot*
- * I.N. Hamilton : (ed.) *Oxford Companion to Modern Poetry*
- * George Williamson : *A Readers' Guide T.S. Eliot*
- * Barbara Everett : *Auden*
- * John Fuller : *A Readers' Guide to W.H. Auden*
- * Graham Hugh : *The Last Romantics*
- * Boris Ford: (ed.) *Pelican Guide to English Literature Vol. VII.*

Paper 303

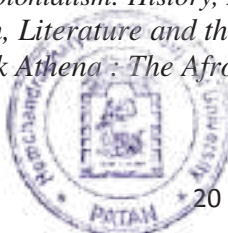
Contemporary Literary Criticism

- Unit: I** Ferdinand de Saussure: *'The Object of Study'*
M.H. Abram: *'The Deconstructive Angel'*
- Unit: 2** Juliet Mitchell: *'Femininity, narrative and psychoanalysis'*
Harold Bloom: *'Poetic Origins and final phases'*
- Unit: 3** Walter Benjamin: *'The Storyteller'*
Edward Said: *'Crisis (in Orientalism)'*
- Unit: 4** Elaine Showalter: *'Feminist Criticism in the Wilderness'*
Gayatri Spivak: *'Feminism and Critical Theory'*
- Unit: 5** Short notes (Short notes can be asked from the historical background of literary criticism and formal class room teaching will not be binding. Students can refer to standard books on contemporary literary criticism.)

Prescribed Text: Modern Criticism and Theory: A Reader. (Ed.) David Lodge, Nigel Wood

Recommended Reading:

- * Ahmad Aijaz : *In Theory : Class, Nations, Literatures*
- * Ania Loomba : *Colonialism / Post Colonialism*
- * Leela Gandhi : *Post Colonial Criticism*
- * Edward Said: *Culture and Imperialism*
- * K.K. Ruthben : *Feminism*
- * Edward Said: *The World, The Text and the Critics*
- * Homi K. Bhabha : *Nation & Narration*
- * Homi K. Bhabha : *The Location of Culture*
- * Henry Louis Gates, Jr. : *Black Literature and Literary Theory*
- * Bell Hooks : *Feminist Theory: From Margin to Centre*
- * Terry Eagleton: *The Idea of Culture*
- * Terry Eagleton : *Marxist Literary Criticism*
- * William Empson: *Seven Types of Ambiguity*
- * Gayatri Chakravarty Spivak : *The Post Colonial Critic*
- * Bill Aschroft, Helen Tiffin, & G. Griffith : *The Empire Writes Back*
- * Bill Aschroft, Helen Tiffin, & G. Griffith : *The Post Colonial Studies Reader*
- * Denis Walder : *Post Colonialism: History, Language Theory*
- * Wole Soyinka : *Myth, Literature and the African World*
- * Martin Bernal : *Black Athena : The Afro-Asiatic Roots of Classical Literature*

[Signature]
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Paper 304

Special Author (1): Translation: A Case Study of Tagore

Unit: 1 Selected Poems *Gitanjali*
(Introduction, 1, 2, 3, 35, 37, 103)

Unit: 2 Novels *The Home and the World*
Gora

Unit: 3 Plays *Post-office*
Red Oleander

Unit: 4 Short stories *Chokherbali*
Kabuliwala
Mrinal's Letter
The Patriot

Essays *Striving for Swaraj*
Nationalism

Unit: 5 Short notes (Short notes can be asked from the historical background of the period of this paper and formal class room teaching will not be binding. Students can refer to standard books on History of English Literature.)

Recommended Reading:

- * Edward Thompson: *Rabindranath Tagore: His Life and Work*
- * William Radice: *Gitanjali*
- * Martin Kampchen: *Gitanjali Reborn: William Radice's Writings on Tagore*
- * Tagore: *The Home and the World*
- * William Radice: *Poetry and Community*
- * William Radice: *The Translator's Art*
- * Sukanta Chaudhary: *The Oxford Tagore Translations*
- * M. Chakrabarti: *Rabindranath Tagore, Diverse Dimensions*
- * K. Dutta and A. Robinson: *The Myriad-minded Man*
- * S. Ray: *Rabindranath Tagore: Three Essays*

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Paper 305 (A)

Humanism and Literature

Unit: 1 History of Humanism and Literature

Unit: 2 Machiavelli: *The Prince*

Castiglione: *The Courtier*

Unit: 3 Petrarch: *To Laura*

Erasmus: *The Praise of Folly*

Unit: 4 Pico Della Mirandola: *An Oration on the Dignity of Man*

Francois Rabelais: *Pant gruel*

Unit: 5 Short notes (Short notes can be asked from the historical background of the period of this paper and formal class room teaching will not be binding. Students can refer to standard books on History of English Literature.)

Recommended Reading:

- * Jill Kraye: *Cambridge Companion to Renaissance Humanism*
- * Charles G. Nauert: *Humanism and the Culture of Renaissance Europe*
- * James Hankins: *The Cambridge Companion to Renaissance Philosophy*
- * Guido Ruggiero: *The Renaissance in Italy: A Social and Cultural History*
- * Giambattista Vico: *On Humanistic Education: Six Inaugural Orations*
- * Maurizio Viroli: *The Quotable Machiavelli*

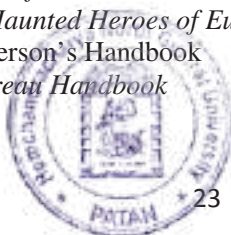

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

OR
Paper 305 (B)
American Literature

- Unit: 1** Melville: *Moby Dick*
Hemingway: *A Farewell to Arms*
- Unit: 2** Eugene O'Neill: *Long Day's Journey into Night*
Tennessee Williams: *A Streetcar Named Desire*
- Unit: 3** Whitman: 'When Lilacs Last in dooryard bloomed'
'Crossing Brooklyn Ferry'
Emily Dickenson: 'Because I Could not Stop for Death',
'Much Madness Ado Something'
Robert Frost: 'Mending Walls'
'Stopping by woods'
Sylvia Plath: 'Daddy'
'Narcissus'
- Unit: 4** Emerson: 'American Scholar', 'Nature'
H. D. Thoreau: *On Civil Disobedience*
Walden (Ch. I)
- Unit: 5** Short notes (Short notes can be asked from the historical background of the period of this paper and formal class room teaching will not be binding. Students can refer to standard books on History of American Literature.)

Recommended Reading:

- * John McCormick : *American Literature*
- * Marcus Cuncliffe : *The Literature of the United States*
- * Charles Fieldson and Paul Brodtkorb: *Interpretations of American Literature*
- * Henning Cohen : *Landmarks of American Writing*
- * F.O. Matthiessen : *American Renaissance*
- * Arvin Newton : *Herman Melville*
- * James & Mitler Jr. : *A Reader's Guide to Herman Melville*
- * Mark Van Doren : *Nathaniel Hawthorne*
- * Richard H. Fogle : *Hawthorne's Fiction*
- * Richard Chase : *Walt Whitman Reconsidered*
- * Gay W. Allen : *The Solitary Singer*
- * Thomas H. Johnson: *Emily Dickinson: An Interpretative Biography*
- * Jay Leyda : *The Years and Hours of Emily Dickinson*
- * Sideney Cox : *A Swinger of Birches*
- * Edwin A. Engel : *The Haunted Heroes of Eugene O'Neill*
- * Frederic Carpenter: *Emerson's Handbook*
- * Walter Harding : *A Thoreau Handbook*

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

OR

Paper 305 (C)

Research Methodology

- Unit: 1** Literary Research: Meaning and types
Research Methods for English Studies
- Unit: 2** Literary Research: Tools and Techniques
Bibliography: Meaning and types
- Unit: 3** Literary Research Issues and Approaches
1. The place of theory in literary research
 2. Literary research and Interdisciplinarity

Unit: 4 Plagiarism and Academic Dishonesty

Planning and completing a research Project

- Deciding topic
- Working out structure
- Preparing, writing and presenting dissertation
- Reference

Unit: 5 Short-notes (Short notes may be asked to assess students' acquaintance with literary research and formal class room teaching will not be binding. Students can refer to standard books on Research Methodology for English Literature.)

Prescribed Texts:

1. *Research Methods for English Studies*, Gabriele Griffin (Ed.), Rawat Publications, Indian Reprint, 2007
2. *The Handbook to Literary Research*, Delia Da Sousa Correa and W.R.Owens(Ed.), Routledge (Special Indian Edition)

Recommended Reading:

- * John McCormick : *American Literature*
- * Altick Richard, *The Art of Literary Research*, New York: MacMillan
- * Watson George, *The Literary Critics*, London: OUP
- * F. W. Bateson, *The Second Critic: An Introduction to Literary Research*
- * MLA Handbook, (8th Edition)
- * MLA Style-sheet, Revised Edition compiled by William Riley Parker, 1972.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

HEMCHANDRACHARY NORTH GUJARAT UNIVERSITY
PATAN

SYLLABUS
MASTER OF ARTS
SOCIOLOGY

[CREDIT BASED SEMESTER SYSTEM]

[FROM 2019-20]

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

HEMCHANDRACHARY NORTH GUJARAT UNIVERSITY

PATAN

Notes:

- (1) For the students doing M.A. degree in Sociology the courses are divided into core courses and inter disciplinary courses.
- (2) Each semester have four papers are core papers.
- (3) One inter disciplinary courses of three option.
- (4) Semester 4 dissertation is compulsory one of the option
- (5) Marks are divided into external and internal. Each course external marks are 70 and Internal are 30.
- (6) Dissertation have 70 marks are theory and 30 marks have vivo voice Examination

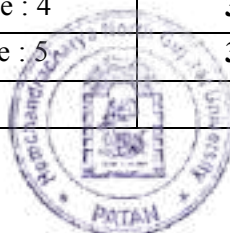
SCHEME OF EXAMINATION:-

Students will be evaluated on the basis of a written examination at the end of each semester and internal assessment for each course during the semester. Each paper will be of three hours duration, and the maximum marks for each paper will be 70. The internal assessment for each course will be for 30 marks, out of which 15 marks will be for written tests. Assignments given by the Department - 05 marks and 10 marks for the Seminar presentation by the student in the departmental seminar in each semester.

University examination would comprise of 5 questions of the total weighting of 70 marks. Question 1 to 4 are would be of 14 marks with internal option. In the answer of this question, the students will have to write an essay type answer in approximately 300 words. Question 5 would be the question of short note type 04 questions of 14 mark, the students will have to right any two short note.

Semester

Course	Hours/week	Credit
Core Course : 1	3+1 = 04	04
Core Course : 2	3+1 = 04	04
Core Course : 3	3+1 = 04	04
Core Course : 4	3+1 = 04	04
IDC Course : 5	3+1 = 04	04
Total	20	20

c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Semester -1			
No	Course Code	Name of Course	Credits
1	SOCC-101	Theoretical Perspective in Sociology	04
2	SOCC-102	Methods in Sociological Research	04
3	SOCC- 103	Gender and Society	04
4	SOCC-104	Social Change in India	04
5	Inter Disciplinary courses SOIDC 105	1. Political Sociology - OR 2. Sociology of Aging - OR 3. Family Welfare & Counseling	04
		Total	20

Semester -II			
No	Course Code	Name of Course	Credits
1	SOCC-201	Classical Sociological Tradition	04
2	SOCC - 202	Qualitative Social Research	04
3	SOCC - 203	Urban Society in India	04
4	SOCC - 204	Sociology of Education	04
5	Inter Disciplinary courses SOIDC 205	1. Sociology of Tribal People - OR 2. Crime and Society - OR 3. Environment and Society	04
		Total	20

 I/c. Registrar
 Hemchandracharya
 North Gujarat University
 PATAN

Semester - III			
1	SOCC - 301	Perspective on Indian Society	04
2	SOCC - 302	Social Demography	04
3	SOCC - 303	Sociology of Religion	04
4	SOCC- 304	Industry and Society in India	04
5	Inter Disciplinary courses SOIDC 305	1. Regional Sociology - OR 2. Social Movement in India - OR 3. Human Rights and Society	04
		Total	20

Semester - IV			
1	SOCC - 401	Sociology of Development	04
2	SOCC - 402	Rural Sociology	04
3	SOCC - 403	Social Problems of Modern India	04
4	SOCC - 404	Change and Development in Tribal Society	04
5	Inter Disciplinary courses SOIDC 405	1. Sociology of Mass Communication - OR 2. Sociology of Literature - OR 3. Dissertation	04
		Total	20
		Grand Total	80

 I/c. Registrar
 Hemchandracharya
 North Gujarat University
 PATAN

M.A.Sem. III

Core Course

SOCC-301

Perspective on Indian Society

Objective :

The course is intended to provide an additional capacity for the students to discover enough about the society in the region. To develop skills for regional sociological approach analogous to regional economics in order to plan for development and action strategies. To sensitise the students about different perspectives w.r.t. Indian Society.

Outcome :

To enable the students to construct the local knowledge on culture and nature of the region as social space.

Student will come to know about different perspectives of Indian Scholar about Indian Society.

Course Outline :

Unit-I Ideological Perspectives

A) G.S.Ghurye

- Theoretical approach of Ghurye
- works of Ghurye
 - Cast and Tribe
 - Religion
- Rural, Urbanization
- Culture and Civilization
- National unity and integration

B) Radhakamal Mukerjee

- Theoretical Foundation and Methodology
- Work of R. K. Mukerjee
- Indian Culture and civilization
- Theory of Society
- Personality, Society and values

Unit-II Structural Functional Perspective

A) M.N.Shrinivas

- Theoretical and methodological Perspectives
- Works of M.N.Shrinivas
- Study of Village
- Views on Caste
- Sanskritization

B) S.C. Dube

- Theoretical and Methodological Perspectives
- Works of S.C. Dube
- Village Study, Structure Function and Change
- Indian Society : Trends and Change
- Modernization, Development

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

M.A.SEM. III

Core Course

SOCC-302

Social Demography

Objective :

This paper introduces the students a sociological demography concepts and theory. Population size of often considered a crucial variable in appreciating social issues. The problems of developing societies are attributed to their population size. These views demands a proper academic and objective understanding of the dynamic of population. To acquaint students with the demographic features and trends of Indian society Vis-a-vis world population.

Outcome :

- To understand the influence of population on social phenomena.
- To appreciate population control in terms of social needs.
- To appreciate population control measure and their implementation.

Course Outline :

Unit-I Introduction

- Definition ,Nature and Scope of Social demography.
- Need of Population Studies in India.
- Major Sources of Social demographic Studies ,there uses and Limitations.
- Indian Census : Brief introduction

Unit-II Population Theories :

- Nature Law theories of Population.(Malthus)
- Be Social theory of Population of Karl Marx.
- Theory of demographic transition.
- Optimum theory of Population.

Unit-III Basic Demographic Concepts :

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

- Birth Rate ,Live birth ,Still birth ,reproductive age group ,death Rate - ,Expectancy of Life at birth ,Sex ratio ,infant mortality rate ,Population control , Family Planning
Family Welfare ,Small family Norms , Spacing ,Eligible Couples .
- Skewed sex Ration : Gujarat and India

B. Fertility :

- Meaning of fertility and Differential fertility factors affecting fertility ,factors affecting fertility ,eg, Age at Marriage ,Levels of Economic development.

C. Mortality :

- Mortality-Causes of death and infant Mortality

D. Migration :

- Meaning ,Types and Causes of Migration

Unit-IV India's Population Problems

- Quantitative Problems and Qualitative Problems : their cause and remedies
- Meaning and need of family planning.
- Factor Hindering family Planning Programme in India.
- Methods of Family Planning.

Recommended Books :

1. Finkle, Jason L and C Ali McIntosh (Ed) The New Policies of Population. New York : The Population Council, 1994.
2. Hatcher Robert et al the essential of contraceptive technology Baltimere : John Hopkins School of public health, 1997.
3. Bose, Asish : Demographic Diversity of India Delhi : B.R. Publishing Corporation, 1991.
4. Premi, M.K. et al. An Introduction to social Demography Delhi : Vikas Publishing House, 1983.
5. Rajendra Sharma : Demography and population problems New Delhi : Atlantic publisher, 1997.
6. Srivastava, O.S. Demography and population studies New Delhi : Vikas Publishing House, 1994.

Hemchandracharya
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

7. Chandrashekhar, S. (Ed.) Infant Mortality, Population Growth and family planning in India London: George Allen & Unwin Ltd. 1974.
8. Agrawala S.N. - India's Population Problems. , Bombay : Tata McGraw-Hill.
9. Mamoria C.B. - India's Population Problems.
10. Bhede & T. Kanitkar – 'Principal of Population.'
11. K. Shrinivasan & S. Mukerji – Dynamics of population on and family – Welfare.
12. Rao, Kamala Gopal – 'Studies in family planning: india, New Delhi, Abhinav publication, 1974.
13. Ashish Bose and other: Population in India's Development: 1947, 20 Delhi, vikas, 1974.
14. Hereley, George. W.: Techniques of population Analysis London. John Wiley and sons. Inc, 1958.
15. Coale, Ansley J. and Ednar M. Hoover : population Growth and Economic Development in low income countries. Prinction, Princeton – University Press, 1958.
16. Dadekar kumudini: In Defence of compulsory sterilization Economic and political weekly. Vol. 11 No. 21, May 22, 1976.
17. Ford, Thomas R. and ardon E. Dejene : Social Demography : New Jersey, Prentice Hall Inc, 1970.
18. Houser Philip M. (Ed.) The population Dilemma: New Jersey : Prentice Hall Inc, 1963.
19. ડો. રશ્મિન ઠાકોર – વસ્તી શિક્ષણ (ગુજરાત યુનિવર્સિટી પ્રકાશન)
20. રમેશ ભટ્ટ – વસ્તી (એસ. એન. અગ્રવાલના પુસ્તકનો અનુવાદ)
21. ડો. હરિન દેરાસરી – લગ્નજીવન, માતૃત્વ અને કુટુંબ નિયોજન (1974) વિભાગ ત્રીજો.
22. ગ્રામ આરોગ્ય રક્ષક કુટુંબ કલ્યાણ બ્યુરો, ગુજરાત સરકાર.
23. દેસાઈ જે. એન. અને ભટ્ટ બી. કે. - વસ્તી શિક્ષણ (સામાજિક વસ્તીશાસ્ત્ર) યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
24. પટેલ વિનુભાઈ એમ. – વસ્તી સમસ્યા અને ઉકેલ.
25. પટેલ ચતુરભાઈ અને મહેતા હર્ષદભાઈ - વસ્તી શિક્ષણ (અમદાવાદ પાશ્વ પ્રકાશન)
26. પ્રો.શાહ એ.જી. અને દવે જે.કે : સામાજિક વસ્તીશાસ્ત્ર અને ભારતમાં કુટુંબનિયોજન ,અનડા બુક ડીપો -૨૦૦૯-૨૦૧૦
27. પ્રો.શાહ એ.જી. : વસ્તીશાસ્ત્ર અને ભારતમાં કુટુંબનિયોજન ,અનડા બુક ડીપો -૨૦૦૩

 I/c. Registrar
 Hemchandracharya
 North Gujarat University
 PATAN

M.A.Sem. III

Core Course

SOCC-303

Sociology of Religion

Objective :

Religion is an ubiquitous phenomenon and its relation to society, culture and polity raises important sociological issues. This paper introduces the students to the subfield of sociology of religion. After analyzing the basic concepts and key interpretations of religion ,it focuses on the interface between religion and society in India and the contestation over religion in contemporary times. It concludes with an analysis of social change in relation to religion.

Outcome :

Student will obtain nature of religion.

Student will know about Indian religion.

Student will know about approach the study of religion.

Course Outline :

Unit-I Introduction

- Definition and its relationship with Philosophy ,Ethics ,Dharma ,Science and Law.
- Main Components of religion Belief ,Rituals ,Symbols and Myths.
- Sociology of Religion Definition and Scope
- Characteristics of Religion as a Social Institution
- Function and dysfunctions of religion

Unit-II : Sociological Interpretations of Religion :

- Durkheim and Sociological Functionalism
- Max Weber and Phenomenology
- Karl Marx and dialectical Materialism
- Levi Strauss and Structuralism

Unit-III : Religions of India :

- Hinduism
- Jainism
- Buddhism

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

- Christianity
- Islam
- Tribal Religion
- Sikhism

Unit-IV : Contestation over Religion in India :

- Ideology
- Fundamentalism
- Communalism
- Secularism

Recommended Books :

- Asgarali Engineer – communalism in india
- Achyutbhai Yagnik. Modern Gujarat, Penguin Publishing co.
- Baird, Robert D. (ed.) 1995 (3rd Edition). Religion in modern India. Delhi. Manohar.
- Jones, Kenneth W. 1989. Socio – Religious reform movements in British India (The new Cambridge history of India III - 1). Hyderabad : Orient Longman
- Madan, T N (ed.) 1992 (enlarged edition). Religion in India. New Delhi : Oxford University Press
- Muzumdar, H. T. 1986. India's religious heritage. New Delhi : Allied
- Roberts Keith A. 1984. Religion in sociological perspective. New York : Dorsey Press.
- Shakir, Moin (ed) 1989. Religion state and politics in India. Delhi : Ajanta Publications.
- Turner, Bryan S. 1991 (2nd edition). Religion and social theory. London : Sage
- દવે જે.કે. : ધર્મનું સમાજશાસ્ત્ર ,અનડા બુક ડીપો ,અમદાવાદ
- ડૉ.વાઘેલા અનિલ.એસ. : સમાજશાસ્ત્રનો પરિચય ,યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ ,અમદાવાદ
- ડૉ.પવાર બી.એલ. : આદિવાસીઓમાં ધર્માન્તરણ ,શબ્દ સાધના પ્રકાશન ,જુનાગઢ

 I/c. Registrar
 Hemchandracharya
 North Gujarat University
 PATAN

M.A.Sem.III

Core Course

SOCC-304

Industry and Society in India

Objective :

This course is designed to give knowledge to the PG students on Industrial Society and Sociological Order ,Industrialization process work transformation, Industrial towns and cities and also on Industrial Organization with personnel management practices with special reference to India.

Outcome :

1. Students will able to understand the industrial society and its relation with society.
2. Students will able to know the actual situation in industrial Organization in Sociological perspective.
3. Student will able to do work with Industry.

Unit-I Industry and Industrialization

- Meaning and Classification of Industry.
- Industrialism
- Industrialization, Meaning and Definitions, Characteristics of Industrialisation, Preconditions of Industrialisation, Causes of Industrialisation .
- Industrialisation in India, Impact of Industrialisation in India, Recent Trends of Industrialisation.

Unit-II Industrial Society

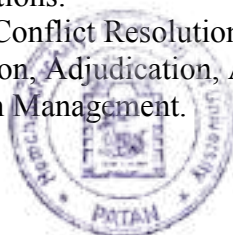
- Meaning Definition
- Nature of Industrial Society.
- Origin and Development of Industrial Society.
- Factory as a Social system.
- Post Industrial Society.

Unit-III Industrial Management

- Meaning and Definition of Industrial Management.
- Characteristics of Industrial Management.
- Types of Industrial Management.
- Functions of Industrial Management.
- Fundamental Principles of Industrial Management.
- Importance and Limitations of Industrial Management.
- Recent Trends in Industrial Management in India.

Unit-IV Industrial Relations

- Meaning of Industrial Relations
- Types of Industrial Relations.
- Industrial Disputes and Conflict Resolutions :
Negotiations, Conciliation, Adjudication, Arbitration, Collective bargaining and workers participation in Management.

[Signature]
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Recommended Books :

- Seth.N.R.(ed) (1982) : Industrial Sociology in India ,Allied Publishers Pvt.Ltd.Bombay
- Moor.W.E. (1977) : Industrial Relations and Social order ,Arno Press,New York
- Gadgil.D.R.(1959) : Industrial Revolution of India ,Geoffery,Oxford.
- Parker.S.R. (1981) : The Sociology of Industry ,Georage Allene Unwin London
- Warson.K.Tony. (1995) : Sociology world and Industry,R..K...P..London.
- Mamoria.C.B.Z. (1992) : Dynamics of Industrial Relation in India,Himalaya Publishing House,Mumbai.
- Philip Hancock. (2001) : Work Post Modernism and Organisation ,Melissa Taylor Sage,N.Delhi.
- डॉ.शर्मा राजेन्द्रकुमार : औद्योगिक समाजशास्त्र ,एटलांटिक ऍब्लिशर्स एण्ड डिस्ट्रीब्यूटर्स ,नई दिल्ली
- डॉ.महाजन संजीव : औद्योगिक समाजशास्त्र ,अर्जुन ऍब्लिशिंग हाऊस ,नई दिल्ली
- डॉ. देवरे सुधीर राजराम : औद्योगिक समाजशास्त्र , अर्जुन ऍब्लिशिंग हाऊस ,नई दिल्ली
- झा.विश्वनाथ : औद्योगिक समाजशास्त्र ,रावत ऍब्लिकेशन्स ,जयपुर
- गोयल सुनील ,गोयल संगीता : औद्योगिक समाजशास्त्र ,आर.बी.एस.ए ऍब्लिशर्स ,जयपुर
- डॉ.निलयकुमार : समाजशास्त्रीय ऍरिप्रेक्ष्य में औद्योगिकरण एवं श्रमिक ऍरिवार ,कला प्रकाशन,वाराणसी
- शर्मा आर.पी.और राठौड़ अजयसिंह : औद्योगिक समाजशास्त्र ,रिसर्च ऍब्लिकेशन ,जयपुर-१९९९
- तिलारा कुँवरसिंह : औद्योगिक समाजशास्त्र ,प्रकाशन केन्द्र ,लखनऊ -१९९९
- खेर पी.सी. और सिन्हा वी.सी. : औद्योगिक समाजशास्त्र ,मयूर प्रेस बेक्स ,नोएडा -२०००
- ए.वे.जे.के. : औद्योगिक समाजशास्त्र ,अनडा बुक डीपो ,अमदावाड
- डॉ.त्रिवेदी जयप्रकाश એમ. : औद्योगिक समाजशास्त्र ,યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ અમદાવાદ

Hemchandracharya
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

M.A.Sem.III
Inter Disciplinary Courses
SOIDC 305
Regional Sociology
(Optional Paper)

Objective :

To provide an additional capacity for the students to discover enough about the society in the region. To develop skills for regional sociological approach analogous to regional economics in order to plan for development and action strategies. To enable the students to construct the local knowledge on culture and nature of the region as social space.

Outcome :

1. Student will sensitized towards the basic problems of Gujarat Society.
2. Analytical Framework and research orientation about contemporary Gujarat will develop among students.

Course Outline :

Unit-I Region as a Social Space & Region as a Sociological Construct

(A) Region as a Social Space :

Social Spatial aspects of Society, Region (Gujarat) as a Cultural Construct in Historical and Contemporary Dimensions.

(B) Region as a Sociological Construct :

Diversity, Plurality and Unit of Region, Culture, Caste, Race, Ethnicity, Language and Nature and Human Resource Potential.

Unit-II Caste in Gujarat

- A. Gujarat as a Regional, Geographical Characteristics of Gujarat.
- B. The impact of constitutional Community Life in Region Gujarat.
 - Schedule Caste
 - Schedule Tribe
 - Other Backward class
 - Caste and Gender

Unit-III Methodological approach :

- Social Survey and anthropological approach, Perspective from below, local history, folklore, indigenous records, dairy, manuscript and Subaltern dimensions, Sociological Literature in Gujarat.

[Signature]
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Unit-IV Social Issues and Reforms in Gujarat

- **Regional Sociological Issues :**
(Literacy and Violence)
- **Social Reforms in Gujarat.**
Gandhian, Dalit and religious movement in Gujarat.

Recommended Books :

- Madan.T.N.: (1994) : Pathways ,approaches to the study of Sociology in India ,OUP,New Delhi.
- Dhanaghe D.N. :(1993) :Themes and Perspectives in Indian Sociology ,Rawat Publications.
- Shah A.M. (2000) : Sociology in Regional Context ,Seminar ,495
- Singh Y. (1986) : Social Conditioning of Indian Sociology ,The Perspectives,Vistar Publications.
- Edward W.Soja : (1989) : Post Modern Geography : The reassertion of critical social theory ,Blackwell.
- Edward W.Soja : (1996) : The third Space ,Blackwell.
- ડૉ.વાઘેલા અનિલ : પ્રાદેશિક સમાજશાસ્ત્ર ,પાર્શ્વ પબ્લિકેશન ,અમદાવાદ
- ડૉ.વાઘેલા અનિલ : પ્રાદેશિક સમાજશાસ્ત્ર ,અનડા બુક ડીપો ,અમદાવાદ
- ગુજરાતમાં વિકાસનો સાંસ્કૃતિક સંદર્ભ -વિધુત જોષી
- ગુજરાતમાં જ્ઞાતિના કેટલાક નિરીક્ષણો -૧૦૧૦ જાની
- ગ્રામીણ સૌરાષ્ટ્રનું સામાજિક રચનાતંત્ર -સનત ઠાકવી

Hemchandracharya
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

M.A.Sem.III
Inter Disciplinary Courses
SOIDC 305
Social Movement in India
(Optional Paper)

Objective :

The objective of this course is to sensitize PG students to the variety and dynamics of social movements and their role in social transformation. The course will hopefully enable the students to look at social movements in a sociological and comparative perspective.

Outcome :

1. It would be possible for the students to judge the impact of social movements in social change
2. Students learn about the history of changes and social movements through this, they will also understand the expectation and needs of the members of the society.

Course Outline :

Unit-I Introduction

- Meaning features and Dynamics of Social Movement
- Types of Social Movement
- Social Movements and the distribution of Power in Society
- Nature of Social Movement

Unit-II Social movements and its basis

- **The Social Base :**
 - Class ,Caste ,Ethnicity ,Gender
 - relationship between leaders and the Masses
 - The bearing of Political institution and Processes on Social Movement-
 - Role of Media.

Unit-III Theories of the emergence of social movements.

- Social Movements and Social Change. Reform ,Revival ,Revolution
- Counter Movements. Transformation and decline.
- Theories of the Emergence of Social Movements.
 - Marxist and Post Marxist
 - Structural –Functional

Unit-IV Traditional Social Movements in India

- Peasants Movement

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

- Tribal Movement.
- Dalit Movement
- Womens Movement.
- Ecological and Environmental Movement.
- Reservation Movement

Recommended Books :

- Banks.J.A.: The Sociology of Social Movements London :Macmillan-1972
- Desai.A.R. : Peasant Struggles in India ,Bombay Oxford University Press –Ed-1979
- Dhanagare.D.N. : Peasant Movements in India ,Delhi ,Oxford University Press 1920-1950
- Gore.M.S. : The Social Context of an Ideology ,Ambedkars Political and Social Thoughts ,New Delhi-Sage-1993
- Oomen.T.K. : Protest and Change Studies in Social Movements ,Delhi-Sage-1990
- Rao.M.S.A. : Social Movement in India ,New Delhi Manohar-1979
- Rao.M.S.A. : Social Movement and Social Trance Formation ,New Delhi-Macmillan-1979
- Singh K.S. : Tribal Movement of India New Delhi –Manohar-1982
- Selliot,Eleanor : Form Untouchable to Dalit : Essays on the Ambedkar Movement New Delhi-Manohar-1995
- Gouldner.A.W. : Studies in Leadership ,New York ,Harper and brothers-1950
- Oommen.T.K. : Chrisma Stability and Change : An Analysis of Bhoodan Grandan Movement ,New Delhi,Thomas Press-1972
- Shah Ganshya : Protest Movement in two Indian States,New Delhi –Ajanta-1977
- Shah Ghanshyam : Social Movements In India ,s Review of the literature Delhi-Sage-1990
- Shah Nandita : The Issues at Stake : Theory and Practice in the Contemporary Women’s Movement in India, New Delhi : Kali for Women-1992
- Shiva ,Vandana : Ecology and the Politics of Survival, New Delhi,Sage-1991
- Prasad Amarnath : Dalit Literature ,Sarup and Sons ,New Delhi.
- चंचरीक कन्हैयालाल : भारत में दलित आंदोलन –एक मूल्यांकन ,सृष्टि बुक डिस्ट्रिब्यूटर्स ,नई दिल्ली
- डॉ.मर्थन्ट आम्रपाल : डियानुं सभाजशास्त्र ,युनिवर्सिटी ग्रंथनिर्माण बोर्ड ,अमदावाड-२००४
- डॉ.दशोरा कामिनी : भारतमा सामाजिक आंदोलनो ,अनाडा बुक डिपो ,अमदावाड.

I/c. Registrar
Shukun Chharya
North Gujarat University
PATAN

M.A.Sem.III
Inter Disciplinary Courses
SOIDC 305
Human Rights and Society
(Optional Paper)

Objective :

The objective of this course is to sensitize PG students to the human rights in India. To enable them to know the theory and definition of human rights. To inform them about Fundamental Rights and Duties. The course will hopefully enable the students to understand the human Rights in India in details.

Outcome :

Students will obtain proper knowledge about Human Rights.

Students will be able to understand the construction of India.

Students will be able to understand Social Communities and Human Rights

Course Outline :

Unit-I Introduction

- Human Rights in India
- Human rights : definition - history and theory.
- Importance, nature and types of Human Rights.
- U.N.O. and human rights.

Unit-II Human Rights and the Constitution

- Preamble.
- Fundamental Rights & Duties.
- Directive principles.
- India as Welfare state.

Unit-III Social Communities and Human Rights

- Women & Human Rights.
- Scheduled Caste and Human Rights.
- Scheduled Tribes and Human Rights.
- Children & Human Rights.
- Minority & Human Rights.
- Elderly & Human Rights.

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

Unit-IV Current Debates on Human Rights.

- Democracy & Human Rights
- HIV / AIDS & Human Rights
- Gross Violation and Human Rights.
- Human Rights violation in India Refuges
- Physically challenged and Human Rights
- Prisoners and Human Rights
- Role of N.G.O.s and Government.

Recommended Books :

- मिश्रा महेन्द्र कुमार : भारत का संविधान एवं मानवाधिकार ,सागर ँब्लिशर्स ,जयपुर -२००९
- अंसारी एम. ए. : महिला और मानवाधिकार ,ज्योति प्रकाशन ,जयपुर-२०००
- नाटाणी प्रकाश नारायण : मानवाधिकार एवं महिलाएँ ,सबलाइम ँब्लिकेशन्स ,जयपुर-२००५
- डॉ.मकवाणा रमेश : महिलाओ अने मानव अधिकारो ,अक्षर प्रकाशन ,अमदावाड -२००५
- शाह.એ.જી.અને દવે જે.કે : સામાજિક કલ્યાણ અને સામાજિક કાનૂનીકરણ ,અનડા બુક ડીપો ,અમદાવાદ -૨૦૦૩-૨૦૦૪
- દવે જે.કે : સામાજિક કલ્યાણ અને સામાજિક કાનૂનીકરણ ,અનડા બુક ડીપો ,અમદાવાદ- ૨૦૧૪-૨૦૧૫

Hemchandracharya
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN